

ဥရောပသမဂ္ဂ
ရွေးကောက်ပွဲ နက်ဆက်တွဲအကဲဖြတ်မစ်ရှင်

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
အပြီးသတ်အစီရင်ခံစာ

ဧပြီ ၂၀၁၉

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်

အပြီးသတ်အစီရင်ခံစာ

၁၀ ဧပြီ ၂၀၁၉

ဥရောပသမဂ္ဂ

ရွေးကောက်ပွဲ နောက်ဆက်တွဲအကဲဖြတ်မစ်ရှင်

မသက်ဆိုင်ကြောင်းပြင်းဆိုချက်။ အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသော သတင်းအချက်အလက်များ၊ အမြင်များသည် စာရေးသူ (များ) နှင့်သာ သက်ဆိုင်သည်။ ဥရောပသမဂ္ဂ၏ သဘောထားကို ထင်ဟပ်သည်ဟု သတ်မှတ်ခွင့်မရှိ။ အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသော အချက်အလက်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး ဥရောပသမဂ္ဂ အဖွဲ့အစည်းတွင်သော်လည်းကောင်း၊ အဖွဲ့အစည်းကို ကိုယ်စားပြု ဆောင်ရွက်နေသူ မည်သူ့တွင်မဆို တာဝန်မရှိ။ မူလရင်းမြစ်က ခွင့်ပြုလျှင်၊ အစီရင်ခံစာ၏ သဘောသွားကို မပျက်စီးစေဘဲ တဆင့်ပြန်လည်ဖော်ပြခွင့်ပြုသည်။ အစီရင်ခံစာကို အင်္ဂလိပ်၊ မြန်မာ နှစ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေထားပြီး၊ အင်္ဂလိပ်မူရင်းသည်သာ တရားဝင်ဖြစ်ကြောင်း သိစေအပ်သည်။

မာတိကာ

၁။ အကျဉ်းချုံးဖော်ပြချက်	3
၂။ အဖွဲ့နှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်	5
၃။ လက်ရှိအခြေအနေအကြောင်းအရာများ	5
က။ နိုင်ငံရေးနှင့်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာ	5
ခ။ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အခြေအနေအကြောင်းအရာများ.....	7
ဂ။ ဥရောပသမဂ္ဂ ရွေးကောက်ပွဲလေ့လာစောင့်ကြည့်ရေး အဖွဲ့နောက်ဆက်တွဲအစီအစဉ်အပေါ် ဥရောပ သမဂ္ဂ၏ ဆောင်ရွက်ချက်	9
၄။ EOM အကြံပြုချက်များကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်မှု အခြေအနေ	10
က။ ဥပဒေဆိုင်ရာ မူဘောင် (အကြံပြုချက် ၁ မှ ၅)	11
ခ။ ရွေးကောက်ပွဲ စီမံအုပ်ချုပ်ရေး (အကြံပြုချက် ၆ မှ ၉)	12
ဂ။ မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်း (အကြံပြုချက် ၁၀ မှ ၁၃).....	14
ဃ။ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ မှတ်ပုံတင်ခြင်း (အကြံပြုချက် ၁၄ မှ ၁၆)	16
င။ မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း (အကြံပြုချက် ၁၇ မှ ၂၃)	17
စ။ မီဒီယာ (အကြံပြုချက် ၂၄ မှ ၂၉).....	18
ဆ။ ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး (အကြံပြုချက် ၃၀)	18
ဇ။ ကျားမရေးရာနှင့် အခွင့်အရေးမရသော အုပ်စုများ (အကြံပြုချက် ၃၁ နှင့် ၃၂).....	19
ဈ။ မဲဆန္ဒရှင် ပညာပေးရေးနှင့် မဲဆန္ဒရှင် သတင်းအချက်အလက် (အကြံပြုချက် ၃၃ မှ ၃၄)	20
ည။ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများ (အကြံပြုချက် ၃၅ မှ ၃၈)	20
ဋ။ မဲထည့်ခြင်း၊ မဲရေတွက်ခြင်း၊ မဲရလဒ် စာရင်းရေးသွင်းခြင်း (အကြံပြုချက် ၃၉ မှ ၄၄).....	21
ဌ။ ကြိုတင်မဲပေးခြင်း (အကြံပြုချက် ၄၅ မှ ၅၀).....	22
၅။ ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများ၏ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲ.....	23
၆။ သုံးသပ်ချက်များ	24
၇။ နောက်ဆက်တွဲများ	27
နောက်ဆက်တွဲ ၁။ သတင်းထုတ်ပြန်ချက်	27
နောက်ဆက်တွဲ ၂။ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲ ကျင်းပရခြင်းနှင့် အစီအစဉ်	28
နောက်ဆက်တွဲ ၃ - ၂၀၁၅ ဥရောပသမဂ္ဂ ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့၏ အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်မှုပြဇယား	32

၁။ အကျဉ်းချုံးဖော်ပြချက်

ဥရောပသမဂ္ဂ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေး နောက်ဆက်တွဲမစ်ရှင် (EFM) အဖွဲ့ကို ၂၀၁၅ ဥရောပ သမဂ္ဂ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့ (EU EOM 2015) ၏ အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော် ပြီးသည့်အတိုင်းအတာနှင့် ပြီးခဲ့သည့် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲနောက်ပိုင်း ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးလုပ်ဆောင်မှုများ၏ တိုးတက်မှုများကို ဆန်းစစ်ရန် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ် ၁၄ မှ ဧပြီ ၉ ရက်အထိ တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ အဖွဲ့ကို အလက်ဇန္ဒားဂရက်ဖ်လမ်ဒေါ့ဖ်က ဦးဆောင်သည်။ ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဥရောပသမဂ္ဂ ရွေးကောက်ပွဲလေ့လာစောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့ (EOM) ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်။ အဖွဲ့သည် ပြည် ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (UEC) ၊ လွှတ်တော်နှစ်ရပ် ဥက္ကဋ္ဌများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ရွေးကောက်ပွဲ နည်းပညာအကူအညီပေးသူ အဖွဲ့အစည်းများ၊ သံတမန် အသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့သည်။

ဥရောပသမဂ္ဂ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေး နောက်ဆက်တွဲမစ်ရှင် (EU EFM) သည် အဓိက ရည် မှန်းချက်နှစ်ရပ်ဖြင့် လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ပထမအနေဖြင့် EU EOM 2015 က အဆိုပြုထားသည့် အကြံပြုချက်များကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်နေသည့် အနေအထားကို ဆန်းစစ်ရန်ဖြစ်ပြီး ပြီးခဲ့သည့် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲနောက်ပိုင်း နိုင်ငံရေးအရ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုများကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားမည်ဖြစ်သည်။ ဒု တိယအနေဖြင့် လာမည့် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲမကျင်းပမီ ကျန်ရှိနေသေးသည့် ၁၈ လအတွင်း အကောင်အ ထည်ဖော်ရန် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိနေသေးသည့် အကြံပြုချက်များကို ဖော်ထုတ်ရန်ဖြစ်သည်။

ဧပြီ ၄ ရက်တွင် ရန်ကုန်မြို့၌ EU EFM က ကြီးမှူး၍ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများ၏ စားပွဲ ဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပခဲ့သည်။ "၂၀၁၅ ဥရောပသမဂ္ဂ ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့၏ အကြံပြု ချက်များ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရေး ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များ" အမည်ဖြင့် ဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပခဲ့ပြီး အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် အဓိကကျသူများအားလုံးကို တစ်နေရာတည်းတွင် ဆုံ စည်းပေးနိုင်စေရန်နှင့် EU EOM 2015 ၏ အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ကြုံတွေ့ရမည့် စိန် ခေါ်မှုများနှင့် အခွင့်အလမ်းများကို အစပြုဆွေးနွေးနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ မကြာသေးခင်ကပင် ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ် တော်များတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ပြန်လည်သုံးသပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အစပြုနေပြီဖြစ်သော ကြောင့် ယခုဆွေးနွေးပွဲတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးနှင့် မသက်ဆိုင်သော အကြံပြုချက်များကိုသာ အဓိကထား ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲသည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေအောက်တွင် ကျင်းပသည့် ဒုတိယမြောက် ရွေးကောက်ပွဲလည်းဖြစ်သလို၊ နိုင်ငံတစ်ဝန်း အဓိကနိုင်ငံရေးပါတီများ ဝင်ရောက်ယှဉ် ပြိုင်သည့် ပထမဆုံး ရွေးကောက်ပွဲလည်း ဖြစ်ကာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) ပါတီက မဲအများစုလွှမ်းမိုးရရှိခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲကို ကောင်းစွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ခဲ့ကာ ပြိုင်ဆိုင်မှုကြီး ခဲ့သော်လည်း ကြိုတင်မဲပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်သည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိကြောင်းလည်း မှတ်သားရသည်ဟု EU EOM က ဆန်းစစ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပတ်သက်၍ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူဘောင်သည် ပြိုင်ဆိုင်နိုင်မှု အနေအထားတစ်ခုကို ဖြည့်ဆည်းပေးခဲ့သည်မှန်သော်လည်း စစ်မှန်သော ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန်အတွက်မူ အား နည်းချက်များ ရှိနေသေးပြီး သော့ချက်ကျသော ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ပြုပြင်ရန် များ လိုအပ်နေသေးကြောင်းလည်း EU EOM က စဉ်းစားမိခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်ရာ EU EOM က အကြံပြုချက် ၅၀ ကို ပြုလုပ်ခဲ့ရာ ၎င်းတို့ကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ပါက အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များ ပိုမိုတိုးတက်လာ

အောင် အထောက်အကူပြုမည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အကြံပြုချက်များထဲတွင် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးလည်း ပါဝင်သည်။

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ပထမအဆင့် ခြေလှမ်းကို ၂၀၁၉ ဖေဖော်ဝါရီတွင် စတင်ခဲ့သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ပူးတွဲကော်မတီကို အဖွဲ့ဝင် ၄၅ ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ သုံးသပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ စတင်နေပြီဖြစ်သော်လည်း ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်နိုင်ရန် မူကား ခက်ခဲရှုပ်ထွေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သောကြောင့် အချိန်မလုံလောက်ကြောင်း ပါဝင်ပတ်သက်သူအားလုံးက ရှုမြင်လျက်ရှိသည်။ ထိုသို့သော အခြေအနေတွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ရွေးကောက်ပွဲများကို နိုင်ငံတကာက လက်ခံသော မူများထင်ဟပ်နိုင်မည့် ဥပဒေမူဘောင်ဖြစ်ရန် ၎င်း၏ စစ်မှန်သော သန္နိဋ္ဌာန်ကို ပြသနိုင်ရေးအတွက် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းမှာ နိုင်ငံသားရပိုင်ခွင့်များနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် ပတ်သက်သော နိုင်ငံတကာ သဘောတူစာချုပ် (ICCPR) တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးရန်ဖြစ်သည်။

EU EOM 2015 အကြံပြုချက်များအနက် အချို့ကို အမြန်ဆုံး အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်ကြောင်း EFM က သုံးသပ်သည်။ အကြံပြုချက် အများစုကို သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များ၊ ဥပဒေပြုရေး တာဝန်ရှိသူများက အာရုံစိုက်သင့်သလောက် မစိုက်သည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံသည် အသွင်ကူးပြောင်းရေး ကာလတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၊ အဖွဲ့အစည်းအသစ်များ ထူထောင်ခြင်းအပါအဝင် အရေးပါသော ပြည်တွင်း စိန်ခေါ်မှုအများအပြား ရင်ဆိုင်နေရခြင်းကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို အချိန်ပေးလုပ်ဆောင်ရန် အကန့်အသတ်ရှိသည်ကို EU EFM က နားလည်သဘောပေါက်ပါသည်။

သို့သော် အချို့သော အကြံပြုချက်များသည် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်မည်ဆိုပါက အောင်မြင်နိုင်ပြီး အကျိုးဆက်အားဖြင့် ပို၍အများလက်ခံသော၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော ရွေးကောက်ပွဲများဖြစ်ရန် အထောက်အကူပြုလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်တွင် ပြန်လည်ပြင်ဆင်မှုလုပ်ရန် လိုအပ်သော အကြံပြုချက်များကို လွှတ်တော်တွင် လူများစုနေရာ ရရှိထားသည့် အာဏာရပါတီက မြန်ဆန်စွာ ပြင်ဆင်ပါက ရနိုင်ပါသည်။ ထိုအတွက် အဓိကလုပ်ဆောင်ရန်မှာ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် မဟာဗျူဟာ စီမံချက် (UEC Strategic Plan) တွင် ကြိုတင်ရေးသားထားသကဲ့သို့ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင် (UEC) က အဓိကတာဝန်ယူဖော်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ အဓိကအားဖြင့် UEC နှင့် အခြားပါဝင်ပတ်သက်သူများကြား ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ဆက်သွယ်မှု ပိုမိုတိုးတက်လာရေး၊ နိုင်ငံတစ်ဝန်း မဲထည့်ခွင့်ရှိသူတိုင်း မဲထည့်နိုင်ရေးအတွက် ၂၀၁၅ ခုနှစ်ကွန်ဂရက်ဖြင့် ရေးသွင်းထားသော မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို အခြေခံကာ လုပ်ဆောင်ရေး၊ ရွေးကောက်ပွဲ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အမည်တင်သွင်းရာတွင် တသမတ်တည်းနှင့် ရှင်းလင်းသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အသုံးပြုနိုင်ရေး၊ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များ ပို၍ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရေးကို အာမခံချက်ပေးနိုင်ရေး၊ ကြိုတင်မဲများ ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်လာရေး နှင့် ဆက်စပ်နေသော ကိစ္စများဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် မဟာဗျူဟာစီမံချက်အရ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲများ အတွက် လိုက်နာအပ်သည့် ကျင့်ဝတ်များ (Code of Conduct) ကို နိုင်ငံရေးပါတီများက အတည်ပြုပေးရမည်ဖြစ်သည်။ လာမည့် ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ လိုက်နာရမည့် ကျင့်ဝတ်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်၍ ပြင်ဆင်ရေးကို နိုင်ငံရေးပါတီများက အားကောင်းစွာ ထောက်ခံကြောင်းဖော်ပြကြသည်။ လိုက်နာရမည့် ကျင့်ဝတ်များတွင် ဖော်ပြထားမှုကြောင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော ညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့သည် ဒေသန္တရအဆင့်တွင် အမှန်းစကားများနှင့် တင်းမာမှုများဖြစ်ပွားပါက ကိုင်တွယ်ရာတွင် လက်တွေ့အကျဆုံး၊ အထိရောက်ဆုံးနှင့် အချိန်မီဖြေရှင်းနိုင်ကြောင်းတွေ့ရသည်။

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများနှင့် ကျင်းပခြင်းများ အောင်မြင်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်မှာ UEC အနေဖြင့် လာမည့် ဘဏ္ဍာနှစ် (အောက်တိုဘာ ၂၀၁၉ - စက်တင်ဘာ ၂၀၂၀) အတွက် လုံလောက်သော ဘတ်ဂျက်များ တောင်းခံနိုင်မှုနှင့် ရရှိနိုင်မှုအပေါ် မူတည်ကြောင်း အားလုံးက တညီတညွတ်တည်းသဘောတူကြသည်။

ထို့အပြင် UEC သည် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးလုပ်ငန်းများကို ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ရန်နှင့် ကိုယ်တိုင်လုပ်ဆောင်သည့် တာဝန်ကို ရယူရမည်ဖြစ်သည်။ ပြီးခဲ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲများ၌ မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးလုပ်ငန်းများကို အလှူရှင်များ ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့သည့် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများကသာ လုပ်ဆောင်ရသည်။

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် UEC သည် အချို့သော ဒေသများ၌ လုံခြုံရေးအကြောင်းပြချက်ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲကို ပယ်ဖျက်ခဲ့သည်။ သို့သော် ရွေးကောက်ပွဲ ပယ်ဖျက်ရသည့် သတ်မှတ်ချက်များမှာ တဖက်သတ်သာလျှင်ဖြစ်ပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိဟု ရှုမြင်နိုင်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ၂၀၂၀ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်း အချို့သော မဲဆန္ဒနယ်များ၌ ရွေးကောက်ပွဲကို ကျင်းပရန် အခြေအနေပေးသည့်တိုင် လက်ရှိပဋိပက္ခကြောင့် လုံခြုံရေးအကြောင်းပြချက်ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲမကျင်းပရန် ကြိုတင်စဉ်းစားထားကြမည်ကို စိုးရိမ်ကြောင်း ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများက ပြောကြသည်။ ရခိုင်၊ ရှမ်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်တို့သည် သက်ရောက်မှုအများဆုံးရှိနိုင်သည့် ဒေသများဖြစ်သည်။

၂။ အဖွဲ့နှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်

၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် UEC ၏ ဖိတ်ကြားချက်အရ ဥရောပသမဂ္ဂသည် ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့ (EU EOM) ကို စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၇ တွင်လည်း ဥရောပသမဂ္ဂသည် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရန် ပိုမိုသေးငယ်သော ရွေးကောက်ပွဲ ကျွမ်းကျင်သူအဖွဲ့ (Election Expert Mission - EEM) ကို စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ဥရောပသမဂ္ဂ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးနောက်ဆက်တွဲ မစ်ရှင် (EFM) အဖွဲ့ကိုလည်း ၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ် ၁၄ မှ ဧပြီ ၉ အထိ စေလွှတ်ခဲ့ကာ EU EOM 2015 အကြံပြုချက်များအပေါ် လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်မှု အတိုင်းအတာနှင့် ၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲနောက်ပိုင်း ရွေးကောက်ပွဲပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဖော်ဆောင်နိုင်မှု၏ တိုးတက်မှုကို ဆန်းစစ်ခဲ့သည်။

အဖွဲ့ကို အလက်ဇန္ဒားဂရက်ဖ်လမ်ဒေါ့ဖ်က ဦးဆောင်သည်။ ၎င်းသည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်က မြန်မာနိုင်ငံသို့ စေလွှတ်ခဲ့သော ၂၀၁၅ ဥရောပသမဂ္ဂ ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့ အကြီးအကဲဖြစ်ပြီး၊ ဥရောပလွှတ်တော် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌဟောင်းလည်း ဖြစ်သည်။ အဖွဲ့တွင် သူနှင့်အတူ ရွေးကောက်ပွဲကျွမ်းကျင်သူ ပညာရှင် နှစ်ဦးလည်းပါဝင်သည်။ အဖွဲ့သည် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (UEC) ၊ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်၏ ဥက္ကဋ္ဌများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် အဖွဲ့များမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ရွေးကောက်ပွဲနည်းပညာ အကူအညီပေးနေသူများ၊ သံတမန် အသိုင်းအဝိုင်းများနှင့်လည်း တွေ့ဆုံခဲ့သည်။

၃။ လက်ရှိအခြေအနေအကြောင်းအရာများ

က။ နိုင်ငံရေးနှင့်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာ

၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲသည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအောက်တွင် ကျင်းပသည့် ဒုတိယမြောက် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်သကဲ့သို့၊ နိုင်ငံတစ်ဝန်း အဓိကနိုင်ငံရေးပါတီများ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သည့် ပထမဆုံးရွေးကောက်ပွဲလည်းဖြစ်သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်က တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အရပ်သားအစိုးရအဖွဲ့မှ ကမကထပြု ဖော်ဆောင်ခဲ့သော ဒီမိုကရက်တစ်အသွင်ကူးပြောင်းရေး နောက်ခံအခြေအနေတွင် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) ပါတီက မဲအများစုရရှိကာ လွှမ်းမိုးခဲ့ခြင်းအောင်ပွဲခံခဲ့သည်။ သို့သော်ငြားလည်း တပ်မတော်သည် ကာကွယ်ရေး၊ ပြည်ထဲရေးနှင့် နယ်စပ်ရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာများကို ဆက်လက်ရယူထားခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲကို ကောင်းစွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ခဲ့ကာ ပြိုင်ဆိုင်မှုကြီး ခဲ့သော်လည်း ကြိုတင်မဲပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်သည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိဟု EU EOM က ဆန်းစစ်တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပတ်သက်၍ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူဘောင်သည် ပြိုင်ဆိုင်နိုင်မှု

အနေအထားတစ်ခုကို ဖြည့်ဆည်းပေးခဲ့သည်မှန်သော်လည်း စစ်မှန်သော ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန်အတွက်မူ အားနည်းချက်များ ရှိနေသေးပြီး သော့ချက်ကျသော ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ပြုပြင်ရန်များ လိုအပ်နေသေးကြောင်းလည်း EU EOM က စဉ်းစားမိခဲ့သည်။ ဥပဒေရေးရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း အဆင့်မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်နေသေးကြောင်း EU EOM က ဆိုသည်။ သို့ဖြစ်ရာ EU EOM က အကြံပြုချက် ၅၀ ကို ပြုလုပ်ခဲ့ရာ ၎င်းတို့ကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ပါက အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များ ပိုမိုတိုးတက်လာအောင် အထောက်အကူပြုမည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အကြံပြုချက်များထဲတွင် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးလည်း ပါဝင်သည်။

နိုင်ငံကို တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားမှုသည် လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံရေးကို ပုံဖော်ပေးခဲ့ပြီး နိုင်ငံအနေဖြင့် အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကြားတွင်လည်းကောင်း၊ တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များအတွင်း မတူသော အုပ်စုများကြားတွင်လည်းကောင်း အဆက်မပြတ်သော ပဋိပက္ခများကို တွေ့မြင်ခဲ့ရပြီးဖြစ်သည်။ ထိုသို့သော ပဋိပက္ခများ ရှိနေသည့်တိုင် စွန့်စားမှုကြီးကြီးဖြင့် ပြုလုပ်ခဲ့သော ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲကို ယေဘုယျငြိမ်းချမ်းသော အနေအထားတွင် ကျင်းပနိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ တွင် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြပြီး၊ ၂၁ ရာစုပင်လုံ ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံကို ၂၀၁၆ တွင် စတင်ကျင်းပနေသည့်တိုင် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ရလဒ်မျိုး ထွက်မလာ နိုင်သေးပေ။¹

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် UEC သည် အချို့သောဒေသများ၌ လုံခြုံရေးအကြောင်းပြချက်ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲများကို ပယ်ဖျက်ခဲ့သည်။² UEC ဆုံးဖြတ်ချက်သည် တစ်ဖက်သတ်ဆန့်ကျင်ဘက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အားနည်းခဲ့ကာ သက်ရောက်မှုရှိသော နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် အခြားပါဝင်ပတ်သက်နေသူများနှင့် လုံလောက်သော တိုင်ပင်မှုများ မရှိပဲ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်း အချို့သော မဲဆန္ဒနယ်များ၌ လုံခြုံရေးအကြောင်းပြကာ ရွေးကောက်ပွဲ မကျင်းပဘဲထားခြင်းမျိုး ထပ်လပ်လာမည်ကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြသူတိုင်းက စိုးရိမ်လျက်ရှိသည်။ ဤနေရာတွင် UEC ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များသည်လည်း ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ရှင်းလင်းခြင်း မရှိသော သတ်မှတ်ချက်များအပေါ် အခြေခံကာ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ခြင်းဖြစ်သည်။³

NLD ပါတီသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်လုံးတွင် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်း ဝန်းကျင်ကို အသာအယာပင် အနိုင်ရရှိကာ လူများစုနေရာ ရရှိထားသဖြင့် ဥပဒေများ ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ပြဌာန်းခြင်းအတွက် အခြားနိုင်ငံရေးပါတီများ၊ တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များတို့၏ ထောက်ခံမှုရယူရန် မလိုအပ်ပေ။ ၂၀၁၇ နှင့် ၂၀၁၈ တွင် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပခဲ့ကာ လစ်လပ်နေရာ ၃၂ နေရာ (ကိုယ်စားလှယ်နေရာစုစုပေါင်း၏ ၂ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်း) ကို ဖြည့်တင်းခဲ့သည့်တိုင် လွှတ်တော် နှစ်ရပ်လုံးတွင်လည်းကောင်း၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်များတွင်လည်းကောင်း အာဏာချိန်ခွင်လျှာ ပြောင်းလဲခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲနှစ်ခုတွင် NLD သည် ၃၂ နေရာအနက် ၁၆ နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့ရာ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲနှင့်ယှဉ်လျှင် ခြောက်နေရာ ဆုံးရှုံးခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ တိုင်းရင်းသားပါတီများက ၁၀ နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့ပြီး၊ USDP က ငါးနေရာ၊ တသီးပုဂ္ဂလ ကိုယ်စားလှယ်က တစ်နေရာ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။

¹ ၂၀၁၅ ကတည်းက တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ်တွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ ၁၀ ခု လက်မှတ်ရေးထိုးထားပြီး တပ်အင်အားကြီးသည့် အချို့သော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ လက်မှတ်ထိုးရန် ကျန်ရှိနေသေးသည်။

² တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်လေးခု (ကချင်၊ ကယား၊ ရှမ်း၊ မွန်) နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခု (ပဲခူး) ရှိ ရွာပေါင်းရာကျော် သက်ရောက်မှုခံခဲ့ရသည်။ ကချင်တွင် မြို့နယ် ၁၁ မြို့နယ်၌ ရွေးကောက်ပွဲပယ်ဖျက်ခဲ့သလို၊ ရှမ်းတွင်လည်း မဲဆန္ဒနယ် ခုနစ်ခုတွင် ပယ်ဖျက်ခဲ့သည်။

³ ရခိုင်၊ ရှမ်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်များသည် ထိခိုက်နိုင်ခြေ အများဆုံးဖြစ်သည်။

အခန့်အပ်ခံ တပ်မတော်သားကိုယ်စားလှယ်များ (လက်ရှိလွှတ်တော်နှစ်ရပ်တွင် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းစီ နေရာယူထားသည်) နှင့် အတိုက်အခံ USDP တို့က ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည့်တိုင် NLD သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ၄၅ ဦး ပူးတွဲကော်မတီကို လွှတ်တော်အဆင့်ဆင့်အား ကျော်ဖြတ်ကာ ၂၀၁၉ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် အောင်မြင်စွာ ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည်။ ကော်မတီ ဖွဲ့စည်းပုံသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ်တော်အတွင်း ပါတီတစ်ခုချင်း အင်အားကို ထင်ဟပ်ထားသည်။ ကနဦးတွင် သဘောတူညီမှု မရခဲ့သည့်တိုင် တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် USDP ကိုယ်စားလှယ်များလည်း ကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်လာကြသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသုံးသပ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ စတင်နေပြီဖြစ်သည့်တိုင် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲအမီ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်နိုင်ရေးမူကား ဖြစ်နိုင်ခြေအလွန်နည်းကြောင်း ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများ အားလုံးနီးပါးက တူညီစွာ ရှုမြင်ကြသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်ရန် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် (အမျိုးသားလွှတ်တော်နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ပေါင်း) တွင် ကိုယ်စားလှယ် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အထက်၏ ထောက်ခံမှုရရန် လိုအပ်ပြီး၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ သီးသန့်ပြဌာန်းချက်အချို့ကို ပြင်ဆင်ရန်မှာလည်း လွှတ်တော်၏ ထောက်ခံမှု သာမက၊ ပြည်လုံးကျွတ် ဆန္ဒခံယူပွဲတွင် မဲပေးခွင့် ရှိသူများ၏ အများစုက ထောက်ခံမှသာ ဖြစ်နိုင်မည်။ ဆိုလိုသည်မှာ NLD နှင့် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း နေရာကို ရယူထားသည့် တပ်မတော်တို့ သဘောတူညီချက်မရပဲ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲရန် မဖြစ်နိုင်ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်နိုင်သည်။ ထို့အပြင် လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသုံးသပ်ရေးသည်လည်း ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့် သရုပ်လက္ခဏာ/နိုင်ငံသား ကိစ္စရပ်များတွင် အားလုံးသဘောတူညီချက်ရရေးနှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်လွှတ်တော်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်လွှတ်တော်များမှ တပ်မတော်ကို လုံးဝဖယ်ရှားရေးတို့အတွက် ရလဒ်များ ထွက်နိုင်ခြေအလွန်နည်းသည်။

EU EOM 2015 ၏ အကြံပြုဖော်ပြထားသည့် ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်သော အခြေခံကျသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အားနည်းချက်များသည်လည်း ဆွေးနွေးပွဲတွင် ဦးစားပေးအကြောင်းအရာအဖြစ် ထွက်ပေါ်မလာပေ။ ၎င်းတို့တွင် UEC ၏ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များကို သမ္မတက ခန့်အပ်ခြင်း၊ အကျဉ်းသားများနှင့် ဘာသာရေးနှင့်ပတ်သက်သော ဘုန်းတော်ကြီးများ၏ မဲပေးပိုင်ခွင့်ကို ကန့်သတ်ထားမှု၊ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အဖြစ် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရာတွင် ကျိုးကြောင်းမဆီလျော်သည့် လိုအပ်ချက်များ (ကိုယ်စားလှယ်လောင်း၏ မိဘနှစ်ဦးလုံးနိုင်ငံသားဖြစ်ရမည်ဟူသော လိုအပ်ချက်၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ ရွေးကောက်ပွဲမဝင်မီ ၁၀ နှစ်၊ သမ္မတကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ နှစ် ၂၀ ဆက်တိုက် ပြည်တွင်း၌ နေထိုင်ခဲ့သူဖြစ်ရမည်ဟူသော လိုအပ်ချက်) ၊ လွှတ်တော်အတွင်း တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း နေရာယူထားမှုကို ဖယ်ရှားရေး၊ UEC ဆုံးဖြတ်ချက်များကို တရားရေးစနစ်ဖြင့် ပြန်လည် သုံးသပ်ရေး စသည့် ကိစ္စရပ်များဖြစ်သည်။

ခ။ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အခြေအနေအကြောင်းအရာများ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (UEC)

လက်ရှိ UEC ဥက္ကဋ္ဌအပါအဝင် ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ၁၅ ဦးအနက် ၅ ဦးသည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲကို ကြီးကြပ်ခဲ့သည့် ယခင်အဖွဲ့ဝင် ၁၅ ဦးပါဝင်သော UEC နေရာကို ၂၀၁၆ မတ်လတွင် အစားထိုးတာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြသည်။⁴ UEC ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ၈ ဦးကို NLD က ရွေးချယ်တင်မြှောက်သော သမ္မတက ၂၀၁၉ မတ် ၆ ရက်ကမှ ခန့်ထားပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုရှစ်ဦးကို လက်ရှိပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိပဲ အားလုံးပါဝင်နိုင်ခြင်းလည်းမရှိသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြဌာန်းချက်အရ ခန့်ထားခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုအချက်ကို ပြင်ဆင်ရန် EU EOM 2015 အကြံပြုချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ UEC ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ၁၅ ဦးထဲတွင် အမျိုးသမီးတစ်ဦးမျှ မပါဝင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ လက်ရှိ

⁴ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက UEC အဖွဲ့ဝင် အနည်းဆုံးအရေအတွက် ၅ ဦးဟုသာ ဖော်ပြထားသည်။ ၂၀၁၆ မတ်လနောက်ပိုင်း UEC သည် အဖွဲ့ဝင် ငါးဦးသာ ရှိခဲ့ပြီး၊ ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်ခင်တွင်မှ နောက်ထပ် ၂ ဦး၊ ၂၀၁၉ မတ်လကမှ နောက်ထပ် ၈ ဦး ခန့်ထားပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

UEC ၏ ဘက်မလိုက်မှု၊ ပရော်ဖက်ရှင်နယ်ဆန်ဆန် စွမ်းဆောင်နိုင်မှုအပေါ် ယုံကြည်မှုမရှိကြောင်းကို အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေးပါတီများက အခါအားလျော်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောကြားကြသည်။

UEC ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်သစ် ၈ ဦးသည် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ UEC ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးလာ စေမည်ဟု မျှော်လင့်ရသည်။ သို့သော် ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များအရမူ ကော်မရှင် အဖွဲ့ ဝင်သစ် ၈ ဦးကို အားဖြည့်ပေးမှုကြောင့် UEC မူဝါဒနှင့် လုပ်ဆောင်မှုတို့တွင် ချုံငုံ၍ သိသိသာသာ သက်ရောက်မှု ရှိလာဖွယ်မမြင်ကြောင်း ဖြေကြသည်။

UEC သည် ၂၀၁၇ နှင့် ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများကို အောင်မြင်စွာ စီမံနိုင်ခဲ့သည် မှန်သော်လည်း ၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲနောက်ပိုင်း လက်တွေ့လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်မှုပိုင်းတွင် အနည်းငယ်မျှသာ တိုးတက် မှုတွေ့ရသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ဆောင်ရန် နှုတ်ကတိများ ပေးထားသော်လည်း လက်တွေ့ အကောင်အ ထည်ဖော်မှု လိုက်ပါလာသည်ကို မတွေ့ရပေ။ UEC လုပ်ငန်းများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိဟု လက်ခံမှတ်ယူထား ရာ ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများနှင့် ပုံမှန်ဆက်ဆံရေးမရှိခြင်းကို UEC ၏ လုပ်ဆောင်မှုတွင် ရှေ့မရောက်ရခြင်း၏ ပြ သာနာတစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်နိုင်သည်။

အပြုသဘောဆောင်သော တိုးတက်မှုကို ပြောရလျှင် UEC သည် ၂၀၁၉ - ၂၀၂၂ မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းသစ် ကို ရေးဆွဲပြီး ကျင့်သုံးလျက်ရှိရာ ထိုစီမံကိန်းသစ်သည် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများ၏ အကြံပြုချက်အတော်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားကာ ရည်မှန်းချက်ကြီးသော ပန်းတိုင်များချမှတ်ထား ကြောင်းလည်း တွေ့ရသည်။ သို့သော် ထိုမဟာဗျူဟာစီမံကိန်းကို မိမိပိုင်လိုသဘောထားကာ သန့်ဌာန်ဖြင့် အ ကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်း ရှိ/မရှိ ဆိုသည်ကိုမူ ၂၀၂၀ ဇန်နဝါရီတွင် ထုတ်ဝေမည့် နှစ်ပတ်လည် အကဲဖြတ်လေ့ လာသည့် အစီရင်ခံစာ ထွက်ပေါ်လာပြီးမှသာ ဆန်းစစ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

UEC သည် ဘတ်ဂျက် မလောက်မငှဖြင့် ဆောင်ရွက်နေရသည်။ လက်ရှိတွင်လည်း ၂၀၂၀ အထွေထွေ ရွေး ကောက်ပွဲ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းပြုစုရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ရန်ပုံငွေ လုံလောက်စွာ ရရှိရန် ရန်ကုန်နေရဆဲဖြစ်သည်။ ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကို အောင်မြင်စွာ ကြိုတင်ပြင်ဆင်နိုင်ရန်နှင့် ကျင်းပနိုင်ရန်မှာ UEC အနေဖြင့် လာ မည့်ဘဏ္ဍာရေးနှစ် (အောက်တိုဘာ ၂၀၁၉-စက်တင်ဘာ ၂၀၂၀) အတွက် လုံလောက်သော ဘတ်ဂျက်ကို တောင်း ခံရန်၊ ခွဲဝေရရှိရန် အသက်တမျှအရေးကြီးသည်။

UEC အတွက် နည်းပညာအကူအညီပေးနေသည့် အဓိကအဖွဲ့အစည်းနှစ်ခုမှာ ဥရောပသမဂ္ဂက ရန်ပုံငွေ ထောက်ပံ့ပေးထားသော International IDEA နှင့် အမေရိကန်၊ ဩစတြေးလျ၊ ဗြိတိန်တို့က ရန်ပုံငွေ ထောက်ပံ့ ပေးထားသော IFES တို့ဖြစ်သည်။ ထိုနှစ်ဖွဲ့သည် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းအားလုံးကို လက်တွေ့ ကျကျ လွှမ်းခြုံပြီး နည်းပညာအကူအညီများကို တိုက်ရိုက်ပေးအပ်လျက်ရှိသည်။ UNDP သည် UEC ကို နည်းပညာ အကူအညီပေးရန် စဉ်းစားလျက် ရှိသည်။

လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ

ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ်၊ အထူးသဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် အားလုံးပါဝင်လာနိုင်မှုကို မြှင့်တင်ရာတွင် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ (CSOs) သည် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ CSO များသည် ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး၊ နိုင်ငံသားများ ပါဝင်လာရေးပညာပေးခြင်းနှင့် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးလုပ်ငန်း များ၊ အားလုံးပါဝင်လာရေး၊ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် အရေးဆိုခြင်းများကို မူလအလုပ်အဖြစ် အာရုံစိုက် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။ ပြည်တွင်းရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့အနေဖြင့် အဓိကအဖွဲ့သုံးဖွဲ့ ရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ The People's Alliance for Credible Elections (PACE) ၊ Election Education and Observation Partners (EEOP) နှင့် NDI ၊ The Carter Center (TCC) နှင့် Democracy Reporting

International (DRI) တို့က အသီးသီးထောက်ပံ့သော Election Reform Coordination Body (ERCB) တို့ဖြစ်ကြသည်။ ထိုသုံးဖွဲ့လုံးသည် မတ် ၃၁ ရက်က ကျင်းပခဲ့သော ရန်ကုန်မြို့တော် စည်ပင်သာယာရေးကော်တီ ရွေးကောက်ပွဲကိုလည်း စောင့်ကြည့်ခဲ့ကြသည်။ ပြည်တွင်းစောင့်ကြည့်သူ အဖွဲ့အစည်းများအပါအဝင် CSO များသည် အလှူရှင်များက ပံ့ပိုးသော ရန်ပုံငွေအပေါ် အလွန်အကျွံ မှီခိုနေဆဲဖြစ်သည်။

က။ ဥရောပသမဂ္ဂ ရွေးကောက်ပွဲလေ့လာစောင့်ကြည့်ရေး အဖွဲ့ နောက်ဆက်တွဲအစီအစဉ်အပေါ် ဥရောပသမဂ္ဂ၏ ဆောင်ရွက်ချက်

ဥရောပသမဂ္ဂက ယူရို ၁၀ သန်း ရန်ပုံငွေထူထောင်ပေးထားသော onfY ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များကို ပံ့ပိုးမှု (STEP) ဒီမိုကရေစီ II အစီအစဉ်ကို International IDEA ဦးဆောင်သော အဖွဲ့များပေါင်းထားသည့် အဖွဲ့ကြီးက အကောင်အထည်ဖော်နေသည်။ အဖွဲ့ကြီးတွင် Paññā Institute ၊ Hornbill Organization နှင့် Scholar Institute တို့ပါဝင်ပြီး နိုင်ငံသားများ ပါဝင်လာအောင် ပညာပေးခြင်းနှင့် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်နေသည်။ Democracy Reporting International သည် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများအား ပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိကာ Danish Institute for Parties and Democracy နှင့် Netherlands Institute for Multiparty Democracy/Demo Finland တို့သည် နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ အစီအစဉ် အကောင်အထည်ဖော်ရေးကာလမှာ လပေါင်း ၄၀ ဖြစ်သည်။

EU EOM 2015 အကြံပြုချက်များ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရာခိုင်နှုန်းမည်မျှ အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ခဲ့သည်ဆိုသည်က STEP ဒီမိုကရေစီ II အစီအစဉ်၏ သီးသန့်ရည်ရွယ်ချက်များအောင်မြင်မှု ရှိ၊ မရှိအတွက် အဓိကညွှန်းကိန်းများအနက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ အစီအစဉ်၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်များမှာ အားလုံးတိုး၍ ပါဝင်လာရန်၊ ရွေးကောက်ပွဲ စီမံခန့်ခွဲသည့်အဖွဲ့၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် CSO များအပြင် ဥပဒေများတွင် ဒီမိုကရေစီတန်ဖိုးများနှင့် မူများကို လိုက်နာလာစေရန် တို့ဖြစ်သည်။ အစီအစဉ်သည် UEC ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ CSO များ၊ မဲဆန္ဒရှင်များ၊ ပထမဆုံးအကြိမ် မဲထည့်မည့် မဲဆန္ဒရှင်များ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများနှင့် ကိုယ်စားပြုပါဝင်မှုနည်းလွန်းသော အုပ်စုများကို ပစ်မှတ်ထားသည်။

STEP ဒီမိုကရေစီ II အစီအစဉ်က အာရုံပြုလုပ်ဆောင်မှုနယ်ပယ်များအနက် ပြည်ထောင်စုအဆင့်၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ရွေးကောက်ပွဲစီမံခန့်ခွဲရေး အဖွဲ့များသို့ နည်းပညာအကူအညီများ၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် ပါတီပေါင်းစုံ၊ သက်ဆိုင်သူပေါင်းစုံပါဝင်သည့် ဆွေးနွေးပွဲများ ဖြစ်မြောက်အောင် လုပ်ပေးရန်၊ ပြည်တွင်းပရော်ဖက်ရှင်နယ်ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာသူများကို ပံ့ပိုးခြင်း၊ အစီအစဉ်များ စနစ်တကျရေးဆွဲ လုပ်ကိုင်တတ်သော ပါတီများအားကောင်းစေရေးနှင့် ကိုယ်စားပြုရေးနှင့် အားလုံးပါဝင်ရေးကို ဖြစ်စေသော ပါတီ ပလက်ဖောင်းများ ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများတွင် ထိရောက်စွာ ပါဝင်၍ ဦးဆောင်ကဏ္ဍမှ ပါဝင်နိုင်ရန် အမျိုးသမီးများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် အားကောင်းစေရန်၊ အားလုံးပါဝင်နိုင်စေရေးအတွက် အတားအဆီးများကို ဖော်ထုတ်ရန်၊ ပိုမိုကွဲပြားမှုများ ပါဝင်ရန် မဟာဗျူဟာရေးဆွဲရန် မိတ်ဖက်အဖွဲ့များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို ပံ့ပိုးရန်၊ နိုင်ငံသားများပါဝင်လာရန် ပညာပေးခြင်းနှင့် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးသင်တန်းများပေးရန် တို့ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ ဥရောပသမဂ္ဂကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် UEC သို့ တသံတည်းအရေးဆိုသည့် သတင်းစကားပေးနိုင်ရန် သဘောထားတူညီသည့် နိုင်ငံများနှင့် ပူးတွဲကမကထပြုလုပ်ဆောင်မှုတစ်ခုကို စတင်ခဲ့ရာ ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ အောင်မြင်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် အကြံပြုချက်များကို UEC က အကောင်အထည်ဖော်လာရေးအတွက် အားပေးရန်ဖြစ်သည်။

၄။ EOM အကြံပြုချက်များကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်မှု အခြေအနေ

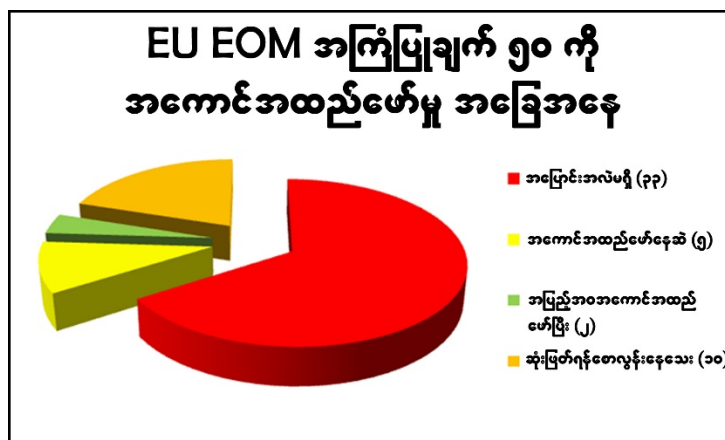
လက်ရှိအချိန်ထိကား EU EOM 2015 အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် တိုးတက်မှု အနည်းငယ်သာ ရရှိသေးသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ သို့မဟုတ် ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်သော အကြံပြုချက်များကို ၂၀၁၉ ဖြေအထိ တစ်ခုမျှ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သေးကြောင်း တွေ့ရသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ EU EFM အနေဖြင့်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးအခြေအနေကို နားလည်သဘော ပေါက်ပါသည်။ လက်ရှိအစိုးရ စတင်တာဝန်ယူသော ၂၀၁၆ ကတည်းက တိုတောင်းသော အချိန်ကာလနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် လက်ရှိဥပဒေဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များရှိနေခြင်းတို့ကို နားလည်သဘောပေါက်ပါသည်။ ထိုသို့သော အခြေအနေတွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ရွေးကောက်ပွဲများကို နိုင်ငံတကာက လက်ခံသော မူများထင်ဟပ်နိုင်မည့် ဥပဒေမူဘောင်ဖြစ်ရန် ၎င်း၏ စစ်မှန်သော သန္နိဋ္ဌာန်ကို ပြသနိုင်ရေးအတွက် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းမှာ နိုင်ငံသားရပိုင်ခွင့်များနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ရပိုင်ခွင့်များနှင့်ပတ်သက်သော နိုင်ငံတကာ သဘောတူစာချုပ် (ICCPR) တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးရန်ဖြစ်သည်။

အခြားတဖက်တွင် မီဒီယာဆိုင်ရာ ဥပဒေမူဘောင်များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ နည်းဥပဒေများကို ပြင်ဆင်ခြင်း သို့မဟုတ် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပြင်ဆင်ခြင်းမှတစ်ဆင့် UEC တစ်ဖွဲ့တည်း၏ ကိုင်တွယ်မှုဖြင့် အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။

အကြံပြုချက် ၅၀ ကို အကောင်အထည်ဖော်မှု အခြေအနေ -

- ၃၃ အပြောင်းအလဲမရှိ (၆၆ %)
- ၅ လက်ရှိလုပ်ဆောင်နေသော်လည်း အကောင်အထည်ဖော်နေသည်ဟု အတည်မပြုနိုင်သေး (၁၀ %)
- ၂ အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်ပြီး (၄ %)
- ၁၀ ရွေးကောက်ပွဲ စက်ဝန်းအရ ဆုံးဖြတ်ရန်စောလွန်းနေသေး (၂၀ %)

အကြံပြုချက်တစ်ခုချင်းအပေါ် အကောင်အထည်ဖော်မှုကို အသေးစိတ်ခြုံငုံကြည့်ရှုခြင်းအား EOM အကြံပြုချက်များ အကောင်အထည်ဖော်သည့် အနေအထားပြ နောက်ဆက်တွဲဇယားတွင် ဖော်ပြထားသည်။

UEC သည် EU EOM 2015 အကြံပြုချက်များကို ကောင်အထည်ဖော်မှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး ၎င်းတို့၏ ဇယားကို ရေးသား၍ EU EFM သို့ ပေးပို့ခဲ့ရာ EU EFM တွေ့ရှိချက်များနှင့် ကွဲလွဲမှုရှိသည်။ UEC သည် မတူသော အမျိုးအစားခွဲ သည် ပုံစံကို အသုံးပြုကာ အကြံပြုချက် ၄၁ ခုကို ဆန်းစစ်ပြထားသည်။ မီဒီယာ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာနနှင့်ဆိုင်သော အကြံပြုချက်များကို ချန်လှပ်ထားခဲ့သည်။ UEC ၏ ဆန်းစစ်ချက်အရ အကြံပြုချက် ၁၄ ခုကို အကောင်အထည်ဖော်ပြီးကာ၊ အကြံပြုချက် ၁၂ ခုကို အကောင်အ ထည်ဖော်ဆဲဖြစ်ပြီး၊ အကြံပြုချက် ၁၅ ခုကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ခက်ခဲသည်ဟု စဉ်းစားခဲ့ကြောင်းဆိုသည်။

က။ ဥပဒေဆိုင်ရာ မူဘောင် (အကြံပြုချက် ၁ မှ ၅)

ရွေးကောက်ပွဲအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေမူဘောင်ကို နိုင်ငံတကာစံများနှင့်အညီ ဖြစ်စေရန် အခြေခံဥပဒေတွင် အရေးပါသော ပြင်ဆင်ရေးအပါအဝင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရမည့် အကြံပြုချက် ၅ ခုကို EU EOM 2015 တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းတို့တွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ်တော်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များတွင် တပ်မတော်မှ ခန့်အပ်သော ကိုယ်စားလှယ် ၂၅ ရာ ခိုင်နှုန်း နေရာယူထားမှုကို ဖယ်ရှားရန်၊ တန်းတူညီသော မဲပေးပိုင်ခွင့်၊ သေချာစေရန် ပြည်သူ့လွှတ်တော် မဲဆန္ဒနယ် မြေသတ်မှတ်မှုများကို ပြန်သုံးသပ်ရန်၊ မဲပေးပိုင်ခွင့်နှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ် ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ကျိုး ကြောင်းဆီလျော်မှုမရှိသည့် ကန့်သတ်မှုများကို ပယ်ဖျက်ရန်တို့ဖြစ်သည်။

အထက်ပါမည်သည့်အကြံပြုချက်ကိုမျှ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်းမရှိသေးသကဲ့သို့ ၂၀၂၀ ရွေးကောက် ပွဲမတိုင်မီ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်လည်း ဖြစ်နိုင်ခြေနည်းပါးလှသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် NLD အစိုးရတက်လာ သည့် ကာလရှေ့ပိုင်းက ချမှတ်ထားခဲ့သည့် ဥပဒေများအတိုင်းသာ အပြောင်းအလဲမရှိ ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေဆဲ ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ရွေးကောက်ပွဲများအတွက် အရေးကြီးသည့် ဥပဒေရေးရာမူဘောင်တစ်ခုဖြစ်သော နိုင်ငံသား ရပိုင်ခွင့်များနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ရပိုင်ခွင့်များနှင့်ပတ်သက်သော နိုင်ငံတကာ သဘောတူစာချုပ် (ICCPR) တွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်မှတ်ရေးထိုးရခြင်း မရှိသေးပေ။

၂၀၁၉ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉ မှစတင်ကာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြန်လည်သုံးသပ်ရေးလုပ်ငန်းကိုသာ ရည်စူး လုပ်ဆောင်မည့် ကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းပြီး သုံးသပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို စတင်နေပြီဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေး ၄၅ ဦးပါ ပူးတွဲကော်မတီသည် ပြင်ဆင်ရန်များအတွက် အဆိုပြုချက်ကို ၂၀၁၉ ဇူလိုင် ၁၇ တွင် တင် သွင်းမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်လိုလျှင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ကိုယ်စား လှယ် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းကျော်က ထောက်ခံမှသာ ပြင်ဆင်နိုင်မည်ဖြစ်ရာ တပ်မတော်သားကိုယ်စားလှယ်များ၏ (လွှတ် တော်နှစ်ရပ်လုံးတွင် ၎င်းတို့က ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းစီ နေရာယူထားသည်) သဘောတူညီမှုကို ရရှိရန် လိုအပ်သည်။ သို့ သော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အငြင်းပွားဖွယ်အဖြစ်ဆုံးအပါအဝင် ပြဌာန်းချက်အတော်များများကို ပြင်ဆင်လို လျှင် ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ်တော် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့်အထက် ထောက်ခံမှု ရရှိရန်နှင့် မပြီးသေးဘဲ ပြည်သူ့ဆန္ဒခံ ယူပွဲကျင်းပကာ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း အထက် ထောက်ခံမဲရရှိရန်လိုအပ်သည်။

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် တပ်မတော်က ခန့်အပ်သော ကိုယ်စားလှယ် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းအတွက် ပြဌာန်း ထားသော အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀၉ နှင့် ၁၄၁ တို့ကို ပြင်ဆင်လိုလျှင် လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်အပြင် ပြည်သူ့ ဆန္ဒခံယူပွဲတွင် ထောက်ခံမှုရမှသာ ပြင်ဆင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် တပ်မတော်သား ကိုယ် စားလှယ် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းဟု တိကျစွာ ရည်ညွှန်းထားခြင်းမရှိဘဲ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ခန့်အပ်သည့် ပမာဏကိုသာ ဖော်ပြထားသည်။ အောက်လွှတ်တော် (ပြည်သူ့လွှတ်တော်) အတွက် ကိုယ်စားလှယ် ၁၁၀ ထက်မပို သော ပမာဏကို တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ခန့်ထားသည်ဖြစ်ရာ အစိုးရနှင့် တပ်မတော် ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်တို့ကြား သဘောတူညီချက်တစ်ခု ရယူနိုင်မည်ဆိုပါက ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြောင်းလဲရန်မလိုဘဲ ထို ပမာဏကို လျှော့ချကောင်း လျှော့ချနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အထက်လွှတ်တော် (အမျိုးသားလွှတ်တော်) အတွက် ပုဒ်မ

၁၄၁ (ခ) တွင် တပ်မတော်မှ ၅၆ ဦးတိတိခန့်ထားကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ထိုပမာဏကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲလျှင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်နှင့် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲတို့ကို ဖြတ်ကျော်ရမည်ဖြစ်သည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ်က ဖော်ထုတ်ခဲ့သော မဲပေးပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များထဲတွင်လည်း မဲထည့်နိုင်ရန် နိုင်ငံသားစစ်မှန်ကြောင်း သက်သေပြရန် ကျိုးစာကောင်းဆီလျော်မှုမရှိသော လိုအပ်ချက်သည် လူမျိုးရေးကို အခြေခံကာ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများ ရှိလာနိုင်ပြီး၊ ရလဒ်အားဖြင့် မဲပေးခွင့်မရသူ ကြီးမားသော အရေအတွက်ရှိလာနိုင်သည်။ ၎င်းကို ဖြေရှင်းရန် ၁၉၈၂ ခုနှစ် နိုင်ငံသားဥပဒေအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်သည်။ ထိုသို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းဖြင့်သာ နိုင်ငံသားဖြစ်ပိုင်ခွင့်တွင် နိုင်ငံတကာစံနှင့်ညီမညွတ်ဖြစ်ပြီး လူမျိုးရေးအရ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများကို တားဆီးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၄၅ တွင် ဖော်ပြထားချက်အရ မိဘနှစ်ပါးလုံးသည် နိုင်ငံသားဖြစ်သူ/ဖြစ်ခဲ့သူ၏ သားသမီးကိုသာ နိုင်ငံသားအဖြစ် သတ်မှတ်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၉၂ ကလည်း ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဘုန်းတော်ကြီးများ၊ အကျဉ်းသားများ မဲပေးခွင့်မရှိကြောင်း ကန့်သတ်ထားသည်။ ထို့ပြင် ချက်တစ်ခုခုကို ပြင်ဆင်ရန် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းအထက် ထောက်ခံရန် လိုအပ်သော်လည်း ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲ ကျင်းပရန် မလိုအပ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်အပေါ် ကန့်သတ်မှုများနှင့်ပတ်သက်သော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြဌာန်းချက်များကို ပြင်ဆင်လိုလျှင်မူ ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်အပြင် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲလိုအပ်သည်။ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်အတွက် ကန့်သတ်ချက်များထဲတွင် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း၏ မိဘနှစ်ပါးလုံးသည် နိုင်ငံသားဖြစ်ရမည်၊ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းယှဉ်ပြိုင်သူ၏ မိဘသည် နိုင်ငံတွင် ရှေ့ပိုင်း ၁၀ နှစ်တောက်လျှောက် နေထိုင်ခဲ့သူဖြစ်ရမည်၊ သမ္မတလောင်း ဝင်ပြိုင်သူ၏ မိဘသည် ရှေ့ပိုင်း နှစ် ၂၀ တောက်လျှောက်နေထိုင်ခဲ့သူဖြစ်ရမည်၊ ထို့အပြင် သမ္မတလောင်း၏ သားသမီး နှင့်/သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်ဖက်သည် ပြည်ပနိုင်ငံသား ခံယူထားသူ မဖြစ်ရဟု ကန့်သတ်ထားသည်။

UEC သည် ၎င်း၏ မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း ၂၀၁၉ - ၂၀၂၂ တွင် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများကို ပြန်သုံးသပ်ရေး၊ ပြင်ဆင်ရေးအတွက် လွှတ်တော်သို့ တင်ပြရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ဥပဒေများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်နှင့် ခိုင်မာသော ပြင်ဆင်ရန်များကို အဆိုပြုတင်ပြနိုင်ရန် မကြာသေးမီက UEC တွင် ကော်မတီတစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ သို့တိုင် ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်သည့် ပြဌာန်းချက်များအနက် အများစုသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်နိုင်မှုအပေါ် မူတည်လျက်ရှိနေသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ ရွေးကောက်ပွဲ ဥပဒေများကို အောင်မြင်စွာ ပြင်ဆင်နိုင်ရန်မှာ မသေချာလှ။

ခ။ ရွေးကောက်ပွဲ စီမံအုပ်ချုပ်ရေး (အကြံပြုချက် ၆ မှ ၉)

UEC ၏ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အမှီအခိုကင်းရေး၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုးတက်လာစေရေး၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးတို့တွင် ထိရောက်မှုရှိရေး၊ ရွေးကောက်ပွဲများမတိုင်မီ ရှင်းလင်းတိကျသော ရွေးကောက်ပွဲပြက္ခဒိန် ထုတ်ပြန်ရေးတို့အတွက် လိုအပ်မည့် အကြံပြုချက် သုံးချက်ကိုလည်း အကောင်အထည်မဖော်နိုင်သေးကြောင်း တွေ့ရသည်။ EU EOM က အကြံပြုထားသည့်အတိုင်း အမျိုးသမီး ကိုယ်စားပြုမှု တိုးတက်လာစေရန် လက်ရှိ လုပ်ဆောင်မှုများရှိနေသော်လည်း ရလဒ်ကို အတည်ပြုရန် မဖြစ်နိုင်သေး။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြဌာန်းထားချက်အရ UEC ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များကို သမ္မတက ခန့်အပ်သည့် စနစ်ကိုလည်း ပြောင်းလဲနိုင်ခြင်း မရှိသေးပေ။ မတ် ၆ ရက်တွင် သမ္မတသည် လက်ရှိအခြေခံဥပဒေ ပြဌာန်းချက်နှင့်အညီ UEC ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်သစ် ၈ ဦးကို ထပ်မံခန့်အပ်ခဲ့သည်။ သို့သော် လက်ရှိအခြေခံဥပဒေပြဌာန်းချက်သည် အတိုက်အခံနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် မည်သည့်အဓိပ္ပါယ်ရှိသော ပါဝင်မှုကိုမျှ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ပေ။ EU EFM နှင့် အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေးပါတီများ တွေ့ဆုံမှုတွင်လည်း ၎င်းတို့က UEC ၏ ပရော်ဖက်ရှင်နယ်

ပီသသော စွမ်းဆောင်ရည်၊ အမှီအခိုကင်းမှုနှင့် ဘက်မလိုက်မှုတို့အတွက် မေးခွန်းထုတ်ကာ ယုံကြည်မှုမရှိသော သဘောထားကို ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။

UEC သည် ဘတ်ဂျက်ရရှိမှု နည်းပါးနေပြီး၊ ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲအဆင့်ဆင့်တွင် အမြဲတမ်းဝန်ထမ်းများကို ထိန်းသိမ်းထားရန်လည်း အခက်အခဲကြုံနေရကာ၊ လာမည့် ရွေးကောက်ပွဲအတွက် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း ပြုစုရန် လုံလောက်သော အရင်းအမြစ်များခွဲဝေပေးနိုင်ရေးလည်းအခက်တွေ့လျက်ရှိသည်။ အချို့သော UEC ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲ ဝန်ထမ်းများသည် လစာမရဘဲ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နေကြောင်းလည်း သတင်းများကြားသိရသည်။ ၂၀၁၉ အောက်တိုဘာတွင် စတင်မည့် ဘဏ္ဍာနှစ်သစ်အတွက် တိုးမြှင့်တောင်းခံထားသော ဘတ်ဂျက်ကို UEC သည် အပြီးသတ် ရေးဆွဲလျက်ရှိကာ မကြာမီ လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းသွားမည်ဟု မျှော်လင့်ရသည်။

UEC သည် အထူးသဖြင့် အောက်ပိုင်းရှိ ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲအဆင့်များတွင် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန (GAD) က ပံ့ပိုးပေးသော ဝန်ထမ်းများကိုလည်း အားကိုးနေရသည်။ ကောင်းသော တိုးတက်မှုကား ၂၀၁၈ ဒီဇင်ဘာတွင် GAD ကို တပ်မတော်ထိန်းချုပ်ထားသော ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်မှ အရပ်ဘက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ ရုံးဝန်ကြီးဌာနသို့ လွှဲပြောင်းရယူနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အစိုးရဝန်ထမ်းကဏ္ဍကို အသေးစိတ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သည်နှင့်မျှ ထိုပြောင်းလဲမှုသည် ရေရှည်တွင် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပခြင်းများအပေါ် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော သက်ရောက်မှုများရှိလာမည်ဖြစ်ကြောင်း ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများက ရှုမြင်ကြသည်။

UEC ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများနှင့် ဆက်သွယ်ရေးကိစ္စများမှာ မိမိတို့နှင့် ဆွေးနွေးကြသူအများစု၏ အဓိကကျသော စိုးရိမ်မှုဖြစ်သည်။ UEC ဆုံးဖြတ်ချက်များကို စနစ်တကျ ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းမရှိပါ။ UEC ဝက်ဘ်ဆိုက်နှင့် ဆိုရှယ်မီဒီယာ စာမျက်နှာကိုလည်း အသုံးပြုမှုနည်းသည်။ EU EFM နှင့် တွေ့ဆုံခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့များက UEC သည် ၎င်းတို့နှင့် ပုံမှန်၊ အဓိပ္ပါယ်ရှိသော ဆက်သွယ်မှုများ မရှိကြောင်း မကျေမနပ်ပြောဆိုကြသည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများသည် ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲမဲဆန္ဒရှင်စာရင်းတွင် မည်သည့်အချက်များကိုအခြေခံကာ ပြုစုနေကြောင်းကို မသိရှိရခြင်းကဲ့သို့သော လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း မွမ်းမံပြင်ဆင်နေခြင်းအပေါ် သိသင့်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို သိခွင့်မရကြပေ။

ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ ရှင်းလင်း၍ ပြည်စုံသော ရွေးကောက်ပွဲပြုကွဲဒီဇိုင်း ထုတ်ပြန်ရေးသည်လည်း လက်တွေ့လုပ်ရမည့် သတ်မှတ်ချက်တစ်ခုဖြစ်မလာသေးပေ။ UEC သည် ၂၀၁၇ ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပြုကွဲဒီဇိုင်းကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သော်လည်း ပြည်စုံခြင်းမရှိပဲ ကြိုတင်မဲပေးရန် ရက်စွဲများ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားခြင်းမရှိ။ ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် UEC သည် ရွေးကောက်ပွဲပြုကွဲဒီဇိုင်း ထုတ်ပြန်ခြင်းပင်မရှိခဲ့ဘဲ ရွေးကောက်ပွဲအစီအစဉ်များကို အဆင်ပြေသလိုသာ ကြားဖြတ်ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။

အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော တိုးတက်မှုကား UEC သည် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုနှင့် အမျိုးသမီးများ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေး မူဝါဒနှင့် လုပ်ငန်းစီမံကိန်း ၂၀၁၉ -၂၀၂၂ ကို ကျင့်သုံးနေခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအစီရင်ခံစာအရ UEC သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်ကတည်းက လက်ရှိအချိန်ထိ နိုင်ငံတစ်ဝန်း ကော်မရှင်ခွဲအဆင့်ဆင့်တွင် အမျိုးသမီး ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ၃၉၂ ဦးထိ ခန့်ထားခဲ့ပြီး၊ အခြားသော ဝန်ထမ်းနေရာများတွင်လည်း အမျိုးသမီး ၉၅၁ ဦးထိ ခန့်ထားခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် အဆင့်တွင် အမျိုးသမီး ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ၂၄ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသလို၊ ခရိုင်အဆင့်တွင် ၁၆ ရာခိုင်နှုန်း၊ မြို့နယ်အဆင့်တွင် ၁၅ ရာခိုင်နှုန်း ခန့်ထားပြီးဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း UEC က ဆိုသည်။ သို့သော် အခြေအနေမှာ ရုံးချုပ်အဆင့်တွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ၁၅ ဦး၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်/ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် ဌာနအလိုက် ညွှန်ကြားရေးမှူးများတွင် အမျိုးသမီးများမပါသဖြင့် မကောင်းမွန်လှပေ။ ဌာနအလိုက် အမြင့်ဆုံးအဆင့် အမျိုးသမီးပါဝင်မှုမှာ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးအဆင့်သာဖြစ်သည်။

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်း ၂၀၁၉ - ၂၀၂၂ ကို မဏ္ဍိုင်သုံးရပ်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားရာ ရွေးကောက်ဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှုများနှင့် ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်ရေး၊ ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများနှင့် ဆက်ဆံရေး၊ အားလုံးပါဝင်နိုင်ရေးကို မြှင့်တင်ရေးတို့ ဖြစ်သည်။ မဏ္ဍိုင်သုံးခုသည် အထက်က အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတွင် ပါဝင်သော ကိစ္စရပ်အချို့နှင့် ချိတ်ဆက်နေသည်။ ၎င်းတို့တွင် ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ်များ အချိန်ဇယားအတွက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲရေး၊ UEC အတွက် ပြည်ပြည်စုံစုံပါဝင်သော ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲရေး၊ UEC နှင့် ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲအဆင့်ဆင့်ရုံးများကြား ထိရောက်သော ဆက်သွယ်ရေးထူထောင်ရေး၊ UEC ဝက်ဘ်ဆိုက်တွင် ရွေးကောက်ပွဲသတင်းအချက်အလက်များဖော်ပြရေး၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ပိုရှိစေကာ ရွေးကောက်ပွဲ ရလဒ်များကို လျင်မြန်စွာ အချိန်နှင့်တပြေးညီ ကြေညာနိုင်ရေး၊ ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများနှင့် ပုံမှန် ချိတ်ဆက်ဆက်ဆံရေး၊ UEC ၏ အဆင့်အားလုံးတွင် ကျားမ တန်းတူအခွင့်အရေးများ ဖန်တီးပေးရေးတို့ ပါဝင်သည်။

က။ မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်း (အကြံပြုချက် ၁၀ မှ ၁၃)

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်း ပြုစုရေး လုပ်ငန်းစဉ်သည် နည်းစနစ်၊ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း၊ ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲခြင်း၊ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်းများ လုပ်ဆောင်ခြင်း ၏ ကနဦးအဆင့်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်းနှင့် ပတ်သက်သော အကြံပြုချက် ၃ ချက်ဖြစ်သည့် မဲပေးခွင့်ရှိသူတိုင်း မဲပေးခွင့် ရရှိရေးအတွက် ကွန်ပျူတာဖြင့် ပြုစုထားသော ၂၀၁၅ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းအပေါ် အခြေခံကာပြုစုရေး၊ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို သိမ်းဆည်းရန်နှင့် စီမံခန့်ခွဲရန် ဒေတာဘေ့စ်ကို စနစ်တကျစဉ်းစားရွေးချယ်ရေး၊ နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကတ်များ ဆက်လက်ထုတ်ပေးခြင်းတို့ကို ယခုအစီရင်ခံစာပြုစုချိန်တွင် အပြည့်အစုံ ဆန်းစစ်ရန်မှာ ရွေးကောက်ပွဲစက်ဝန်းတွင် စောလွန်းနေသေးသည်။ သို့သော် UEC အနေဖြင့် မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်း မွမ်းမံဖြည့်စွက်ခြင်းကို အချိန်မီ စတင်နိုင်ရန် ဖြစ်နိုင်သမျှ သက်ဆိုင်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ပေးသင့်ရာ ၂၀၁၅ က ကွန်ပျူတာဖြင့်ပြုစုထားသော မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို အခြေခံလျက် မွမ်းမံပြင်ဆင်ရန်ဟူသော အကြံပြုချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလုပ်ဆောင်စေလိုသည်။ ၂၀၁၅ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းသည်ပင် အများပြည်သူရယူခွင့်မရသေးသောကြောင့် မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်အချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်ပေးရန် အရေးဆိုထားသော အကြံပြုချက်မှာလည်း အကောင်အထည်မဖော်ရသေးပေ။

၂၀၁၅ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းများကို အသေးစားပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်မှုကို ၂၀၁၇ နှင့် ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပခဲ့သည့် မဲဆန္ဒနယ်အနည်းငယ်အတွက်သာ လုပ်ဆောင်ရသေးရာ ၂၀၁၇ ခုနှစ်က တစ်အိမ်တက်ဆင်း မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်မှု ပါဝင်သည်။ EU EFM က တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများက ၂၀၁၅ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းသည် မတိကျဟု ယုံကြည်ကြကြောင်း ပြောကြသည်။ သို့သော် ၂၀၁၅ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း မည်မျှမတိကျကြောင်းကို ချိန်ထိုးအကဲဖြတ်နိုင်မည့် အချက်အလက်များ မရနိုင်ပေ။ ပြည်တွင်းရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့ဖြစ်သော PACE က ၂၀၁၇ နှင့် ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများ မတိုင်မီက ၂၀၁၅ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို စစ်ဆေးရန် နှစ်ကြိမ်တိုင် ကြိုးစားခဲ့ဖူးသော်လည်း UEC က မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုချင်းအလိုက် အီလက်ထရောနစ်ပုံစံဖြင့် အချက်အလက်များမထုတ်ပေးနိုင်သဖြင့် မလုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ပေ။ သို့ဖြစ်ရာ ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများက ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် တိကျသော မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို ထုတ်ပြန်ပေးနိုင်ပါ့မလားဟု UEC ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တညီတညွတ်တည်း စိုးရိမ်လျက်ရှိကြသည်။

၂၀၁၅ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို မွမ်းမံပြင်ဆင်၍ တည်းဖြတ်ပြီးသည့်အခါ ထိုစာရင်းကို ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် အသုံးပြုနိုင်ခွင့် ရှိမလားဆိုသည်ကို ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေက မရှင်းလင်းပေ။ UEC သည် ၂၀၁၅ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို မွမ်းမံပြင်ဆင်မည်လား၊ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို လုံးဝအသစ်က စတင်ကာ ပြန်လည်ပြုစုမည်လား ဆိုသည်ကို စဉ်းစားနေဆဲဖြစ်ပုံရသည်။ ဒုတိယအစီအစဉ်ကို ရွေးချယ်လျှင် UEC သည် လူအား၊ ငွေအား မြှောက်မြားစွာ အသုံးပြုရမည်ဖြစ်ပြီး လက်ရှိ UEC အနေအထားသည် ထိုသို့လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် အနေအထားမရှိကြောင်းလည်း တွေ့ရသည်။

UEC သည် လက်ရှိ ၂၀၁၅ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို မွမ်းမံပြင်ဆင်အသုံးပြုမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပါက အဓိကစိန်ခေါ်မှုများမှာ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲကာလတွင် အသက် ၁၈ နှစ် ပြည့်မည့် ပထမဆုံးအကြိမ် မဲဆန္ဒရှင် ၄ ဒသမ ၈ သန်းခန့်ကို ပါဝင်အောင်ထည့်သွင်းရေးနှင့် သေဆုံးသူများကို မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းမှ ဖယ်ရှားရန်တို့ဖြစ်သည်။ လက်ရှိအချိန်ထိ သေဆုံးသူများကို မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းမှ ဖယ်ရှားမည့် ထိရောက်သော စနစ်မျိုး မရှိသေးဘဲ အချိန်နှင့်အမျှ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းတွင် သေဆုံးသူ အရေအတွက်က တိုးသထက် တိုးလာနေသည်။ ၂၀၂၀ တွင် ခန့်မှန်းခြေ သေဆုံးသူ ၂ ဒသမ ၄ သန်း သို့မဟုတ် ၆ ရာခိုင်နှုန်းသည် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းတွင် ပါဝင်နေမှုအား အလွယ်တကူ ဖျက်မရနိုင်သော မင်ကို အသုံးပြုမှု၊ မဲရုံဝန်ထမ်းများသည် မိမိ ပတ်ဝန်းကျင်က သေဆုံးသူများ အများစုကို သိရှိနေမှုတို့ကြောင့် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲတစ်ခုအတွက် အဓိကပြဿနာဟု မရှုမြင်နိုင်ခြင်း ရှိနိုင်သည်။ သို့သော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပရမည့် အခြေအနေမျိုး ရောက်ရှိလာပါက သေဆုံးသူစာရင်းကို နုတ်ပယ်ခြင်းမပြုရသေးလျှင် မဲ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအထက် ရရှိကြောင်း ပြသနိုင်ရန်မှာ တကယ့် မဲဆန္ဒရှင် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအထက်များစွာက ထောက်ခံမဲထည့်မှသာလျှင် စာရင်းသာရှိပြီး မဲမထည့်နိုင်သည့် သေဆုံးသူ အရေအတွက်ကို ခြုံငုံမိမည်ဖြစ်သည်။

UEC ၏ အဆိုအရ မဲဆန္ဒရှင်များအနေဖြင့် မိမိတို့ အမည်စာရင်းကို ရပ်ရွာအဆင့် ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲရုံးများတွင် ၁၄ ရက် နှစ်ကြိမ် ပြုလုပ်မည့် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း ကြေညာရာတွင် စစ်ဆေးနိုင်ကြမည်ဖြစ်သလို၊ UEC ဝက်ဘ်ဆိုက်နှင့် မိုဘိုင်းအပလီကေးရှင်းမှတစ်ဆင့်လည်း ကြည့်ရှုနိုင်ကြကြောင်းသိရှိရသည်။ ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ဖြည့်စွက်ခြင်း၊ နုတ်ပယ်ခြင်းများကို တောင်းဆိုရန်မှန်သမျှအား ကော်မရှင်ရုံးများတွင် သတ်မှတ်ဖောင်ပုံစံကို ဖြည့်စွက်ကာ ဆောင်ရွက်နိုင်ကြကြောင်းသိရသည်။ ၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲမှ အတွေ့အကြုံအမျိုးမျိုးရှိခဲ့သည့်တိုင် UEC သည် လောလောဆယ်တွင် တစ်အိမ်တက်ဆင်း မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း ဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်မှုမျိုးကို မဖြစ်နိုင်ဟုလည်း မပြောသေးပေ။ သို့သော် UEC ၏ ဘတ်ဂျက်မလုံလောက်သောကြောင့် အလှူရှင်များက ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့မှသာ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ UEC သည် အခြားနည်းလမ်းတစ်ခုအနေဖြင့် အခြေခံမဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို နိုင်ငံရေးပါတီများအား ပေးအပ်ကာ ထိုပါတီများ၏ အကူအညီဖြင့် မွမ်းမံတည်းဖြတ်ရန်လည်းစဉ်းစားလျက်ရှိသော်လည်း ထိုကိစ္စအတွက် နောက်ဆုံးဆုံးဖြတ်ချက်မချမှတ်ရသေးပေ။

UEC သည် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို သိမ်းဆည်းရန်နှင့် စီမံခန့်ခွဲရန် Excel ဒေတာဘေ့စ်အား အသုံးပြုရန် ဆုံးဖြတ်ပုံရကာ မြို့နယ် ၃၃၀ မှ ရွေးကောက်ပွဲ အရာရှိများကို ဒေတာဘေ့စ်သို့ ဝင်ရောက်ခွင့်များ ပေးအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ဒေတာဘေ့စ်သည် ရိုးရှင်းသဖြင့် UEC သည် ထပ်ဆောင်းစွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ရေး အစီအစဉ်များ မလိုပဲ လက်ရှိ အိုင်တီဝန်ထမ်းအင်အားဖြင့် အောင်မြင်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်သင့်သည်။ သို့သော် တချိန်တည်းမှာပင် ဒေတာဘေ့စ်သည် ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ ဝင်ရောက်ကာ အချက်အလက်များကို လိုသလိုလုပ်သွားခြင်းမျိုးအတွက် လုံခြုံရေးအကာအရံများအားနည်းသဖြင့် နိုင်ငံရေးပြိုင်ဖက်များက အကာအကွယ်မဲ့သွားသော စနစ်တစ်ခုလုံးကို အလွဲသုံးစားပြုသည့် အန္တရာယ်ရှိသည်။

အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် လူဦးရေ ဝန်ကြီးဌာနသည် နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကတ်ပြားများ ထုတ်ပေးလျက်ရှိသည်။ နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကတ်ပြားသည် မြန်မာပြည်သူများအဖို့ မဲပေးသည့်ကိစ္စအပါအဝင် ကိစ္စအများအပြားတွင် နိုင်ငံသားဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြရသည့် အဓိကပုံစံတစ်ခုဖြစ်သည်။ လက်ရှိအချိန်ထိ နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကတ်ပြား မည်မျှထုတ်ပေးထားပြီးဖြစ်ကြောင်း မသိနိုင်ပေ။ သို့သော် သေချာပေါက် ယူဆနိုင်သည့် အချက်တစ်ချက်မှာ အရွယ်ရောက်ပြီးသူလူဦးရေ၏ ကြီးမားသော ပမာဏတစ်ခုသည် နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကတ်ပြား လက်ဝယ်မရှိကြသေးသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်း မဲဆန္ဒရှင်များသည် မဲရုံ၌ မှတ်ပုံတင်ပြကာ ဝင်ရမည့် စနစ်မျိုး ပြုလုပ်မည်မဟုတ်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ ၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ၊ ၂၀၁၈ နှင့် ၂၀၁၉ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများကဲ့သို့ပင် မဲဆန္ဒရှင်များသည် မဲထည့်ရန် မှတ်ပုံတင်ပြသရန် လိုအပ်လိမ့်မည်မဟုတ်ဟု မျှော်လင့်ရသည်။

မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုချင်း၊ မဲရုံတစ်ခုချင်းအလိုက် မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်းအချက်အလက် အရေအတွက်ကို လက်ရှိအချိန်ထိ အများပြည်သူတို့ ရယူနိုင်ခွင့် မရှိသေးပေ။ စာရင်းကောက်ရန်ဖြစ်စေ၊ သုတေသနအတွက်ဖြစ်စေ စစ်တမ်းကောက်ရန်ဖြစ်စေ၊ ထိုသတင်းအချက်အလက်များကို လိုအပ်သည့် နိုင်ငံရေးပါတီဖြစ်စေ၊ လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းဖြစ်စေ တစ်ဦးချင်း UEC ထံ နှေးကွေးသည့် အဆင့်များစွာ ဖြတ်ကျော်ပြီး တောင်းခံကြရကာ မှတ်တမ်းများ မိတ္တူရယူရန်အတွက်လည်း ရုံးသို့ အခကြေးငွေပေးသွင်းကြရသည်။ လိုချင်သည့် မှတ်တမ်းပမာဏများပြားလေ ရုံးစရိတ်ပေးသွင်းရငွေလည်း များပြားလေဖြစ်သည်။

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း ၂၀၁၉ - ၂၀၂၂ တွင် မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်းနှင့် အချက်အလက်စီမံခန့်ခွဲမှု မဏ္ဍိုင်လည်း ပါဝင်ပြီး "မဲပေးခွင့်ရှိသူတိုင်း စာရင်းတွင် ပါဝင်သည့် တိကျသော မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းပြုစုရန်" ဟူသော မဟာဗျူဟာပန်းတိုင်ကို ၂၀၂၁ ခုနှစ်ကုန် နောက်ဆုံးထားပြီး အကောင်အထည်ဖော်ရန်လည်း သတ်မှတ်ထားသည်။

ဃ။ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ မှတ်ပုံတင်ခြင်း (အကြံပြုချက် ၁၄ မှ ၁၆)

ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအည်စာရင်းတင်သွင်းခြင်းတစ်ခုတည်းနှင့်ဆိုင်သော အကြံပြုချက်များသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို သော်လည်းကောင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေကို သော်လည်းကောင်း ပြုပြင်ရန်မလိုဘဲ UEC က ထုတ်ပြန်ထားသည့် နည်းဥပဒေများကို ပြုပြင်ရုံဖြင့် ဖြစ်နိုင်သည့် အချက်များကို အဓိကထားသည်။ ၎င်းတို့တွင် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနှင့် နေထိုင်မှုကို သက်သေပြရန် တို့အတွက် တသမတ်တည်းဖြစ်ပြီး ပိုမိုရှင်းလင်းသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် စာရွက်စာတမ်းများ အသုံးပြုရန် လိုအပ်ပုံဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအမည်စာရင်းတင်သွင်းမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး အယူခံကိစ္စရပ်များကိုလည်း UEC က ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစွာ ကိုင်တွယ်ရန် အကြံပြုထားသည်။ ဥပမာ အများပြည်သူ ကြားနာမှုများ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အများပြည်သူသို့ ထုတ်ပြန်ပေးရန်၊ သက်ဆိုင်သူများထံ စာဖြင့်ရေးသားကာ ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ထိုသို့ဆုံးဖြတ်ရခြင်းအကြောင်းရင်းများကို အသိပေးရန်တို့ ဖြစ်သည်။ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် အမှုကို ခြေရာခံကြည့်ရှုနိုင်မည့် စနစ်ကို IFES အကူအညီဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်မည့် အလားအလာများလည်း တွေ့ရသည်။ ၎င်းသည် တိုင်ကြားမှုများကို ကိုင်တွယ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ဖော်ဆောင်လာနိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း မှတ်တမ်းကိစ္စရပ်တွင် တပြေးညီ မရှိခြင်းကိုကား ဖြေရှင်းနိုင်ဦးမည်မဟုတ်ပေ။

နိုင်ငံရေးပါတီများ မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် မှတ်ပုံတင်ဖျက်သိမ်းခြင်း ကိစ္စရပ်တွင်လည်း သတ်မှတ်ချက်များသည် တင်းကျပ်လွန်းနေကြောင်း EU EOM 2015 က စဉ်းစားမိသည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများမှတ်ပုံတင်ခြင်း အက်ဥပဒေ ၂၀၁၀ အရ နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ မူဝါဒရပ်တည်ချက်ကို ကန့်သတ်ခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ပါတီအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဦးက တရားမဝင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပတ်သက်လျှင်ဖြစ်စေ၊ ပါတီဝင်သည် မူးယစ်ဆေးဝါးမှောင်ခို ကုန်ကူးလုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်နေလျှင်ဖြစ်စေ ထိုပါတီ၏ မှတ်ပုံတင်ကို ပယ်ဖျက်မည်ဟုဆိုထားရာ ပါတီတစ်ခုအနေဖြင့် မိမိ၏ အဖွဲ့ဝင်များကို တချိန်လုံးစောင့်ကြည့်ရန်မှာ သဘာဝမကျပေ။ ထိုဥပဒေကို မဝေးသော အနာဂတ်တွင်လည်း ပြင်ဆင်နိုင်ရန် အလားအလာမရှိသေးကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့်ဆိုင်သော ဓမ္မမိဌာန်မကျသည့် ပြဌာန်းချက်များသော အခန်းပါဝင်ရာ ပါတီများ၏ လုပ်ဆောင်မှုများကို ကန့်သတ်ထားသည်။^၅ နိုင်ငံရေးပါတီ

^၅ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၀၇ တွင် ဖော်ပြထားချက်အရ နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုသည် အောက်ပါအချက် တစ်ရပ်ရပ်နှင့် ငြိစွန်းကြောင်း ကော်မရှင်က တွေ့ရှိလျှင် မှတ်ပုံတင်ခွင့်ပြုခြင်းကို ပယ်ဖျက်မည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ (ခ) နိုင်ငံတော်အား လက်နက်ကိုင်ဆန့်ကျင်နေသော သောင်းကျန်းသူ အဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်များကို ကျူးလွန်သည်ဟု နိုင်ငံတော်က သတ်မှတ်သော အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်များ သို့မဟုတ် မတရားအသင်းအဖြစ် ကြေညာခံရသော အဖွဲ့အစည်းနှင့် တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ ဆက်သွယ်ခြင်း သို့မဟုတ် အားပေးကူညီခြင်း၊ (ဂ) နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်တစ်ခုခု၏ အစိုးရ သို့မဟုတ် ဘာသာရေးအဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် အခြားအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခု သို့မဟုတ် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးထံမှ ငွေကြေး၊ ပစ္စည်း၊ အခြားအထောက်အပံ့တို့ကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ ရယူသုံးစွဲခြင်း

များဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံပါ ပြဌာန်းချက်များကို ပြင်ဆင်လိုလျှင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်း အထက် ၏ ထောက်ခံမှုကို ရရှိရန်လိုသည်။

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်းအရဆိုလျှင် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲများ အတွက် လိုက်နာအပ်သည့် ကျင့်ဝတ်များ (Code of Conduct) ကို နိုင်ငံရေးပါတီများက အတည်ပြုပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့နောက်တွင် UEC သည် လိုက်နာအပ်သည့် ကျင့်ဝတ်များတွင် ပါဝင်သော ဖော်ပြချက်များကို လိုက်နာမှုရှိ၊ မရှိ စောင့်ကြည့်ရမည်ဖြစ်သည်။ လာမည့် ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ လိုက်နာရမည့် ကျင့်ဝတ်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်၍ ပြင်ဆင်ရေးကို နိုင်ငံရေးပါတီများက အားကောင်းစွာ ထောက်ခံကြောင်းဖော်ပြကြသည်။

င။ မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း (အကြံပြုချက် ၁၇ မှ ၂၃)

လွတ်လပ်စွာ စုဝေးခွင့်၊ အသင်းဖွဲ့ခွင့်၊ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်များကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် မလိုအပ်ဘဲ ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ထားခြင်းနှင့် အခြားသော ဥပဒေများဖြစ်သည့် ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခွင့်၊ စီတန်းလှည့်လည်ခွင့်၊ နိုင်ငံတော်လျှို့ဝှက်ချက်အက်ဥပဒေ၊ တရားမဝင်အသင်းအဖွဲ့အစည်းဥပဒေ၊ အီလက်ထရောနစ် ဥပဒေများကိုလည်း ပြင်ဆင်နိုင်ခြင်း မရှိသေး။

မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အခြားအကြံပြုချက်များရှိရာ ၎င်းတို့မှာ UEC ၏ ညွှန်ကြားချက်များကို သာ ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ရာ UEC သည် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲများမတိုင်မီ ကိုင်တွယ်နိုင်ကောင်းသည်။ မဲဆွယ်စည်းရုံးရန် ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက် တောင်းခံရမည့် အချိန်ကို ၄၈ နာရီမှ ၇၂ နာရီအတွင်းသို့ လျှော့ချပေးရန်၊ မဲဆွယ်မည့် အကြောင်းအရာကို UEC သို့ ကြိုတင်တင်ပြ ခွင့်ပြုချက်ရယူရခြင်းကို လျှော့ချရန်ဖြစ်သည်။ အမုန်းစကားများနှင့် ပတ်သက်ပြီး ကိုင်တွယ်ရန် သီးသန့်စနစ်များ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် အသုံးပြုနိုင်ဖွယ်မမြင်ပေ။ လိုက်နာရမည့် ကျင့်ဝတ်များတွင် ဖော်ပြထားမှုကြောင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော ညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့သည် ဒေသန္တရအဆင့်တွင် အမုန်းစကားများနှင့် တင်းမာမှုများဖြစ်ပွားပါက ကိုင်တွယ်ရာတွင် လက်တွေ့အကျဆုံး၊ အထိရောက်ဆုံးနှင့် အချိန်မီဖြေရှင်းနိုင်ကြောင်းတွေ့ရသည်။

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်း ၂၀၁၉ - ၂၀၂၂ တွင် နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် မဲဆွယ်စည်းရုံးရေး ရန်ပုံငွေကို ပိုတင်းကျပ်စွာ စောင့်ကြည့်ရန် မျှော်မှန်းထားသော်လည်း EU EOM 2015 က မဲဆွယ်စည်းရုံးရေး ရန်ပုံငွေနှင့်ပတ်သက်သော အကြံပြုချက်ကို အကောင်အထည်မဖော်ရသေးပေ။ ထိုအကြံပြုချက်များတွင် အထက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ၏ မဲဆွယ်စည်းရုံးရေး သုံးစွဲငွေကို ကန့်သတ်ထားခြင်းအား ပိုမိုသုံးစွဲခွင့်ပေးရန်၊ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ၏ မဲဆွယ်စည်းရုံးရေး အသုံးစရိတ်ကို လွတ်လပ်သော ပရော်ဖက်ရှင်နယ် စာရင်းစစ်အဖွဲ့များဖြင့် စာရင်းစစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် တစ်ဦးချင်းလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ပါတီမဲဆွယ်စည်းရုံးရေး ငွေစာရင်းများ၏ အစီရင်ခံစာအပါအဝင် ရန်ပုံငွေရရှိမှုနှင့် သုံးစွဲမှုဆိုင်ရာ ပုံမှန်စာရင်းများကို တင်ပြရေး တို့ဖြစ်သည်။

လက်ရှိအားဖြင့် STEP ဒီမိုကရေစီ II အစီအစဉ်သည် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ၏ အသုံးစရိတ်ဖော်ပြရမည့် ပုံစံ ၂၀ ကို ပိုရှင်းလင်းလွယ်ကူအောင် ကူညီပေးလျက်ရှိသည်။ ထိုသို့ ရိုးရှင်းအောင်လုပ်ခြင်းဖြင့် အစီရင်ခံသည့် စနစ်ရိုးရှင်းလာကာ ၎င်းသည် မဲဆွယ်စည်းရုံးရေး ရန်ပုံငွေနှင့်ပတ်သက်ပြီး EU EOM ၏ အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အနည်းငယ်တိုးတက်လာနိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ၏ မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးအသုံးစရိတ်ကို လွတ်လပ်သော ကျွမ်းကျင်သူများက ရှောင်တခင် စာရင်းစစ်ရေးနှင့် မဲဆွယ်ကာလအတွင်း နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ အသေးစိတ်စာရင်းရှင်းတမ်းတင်ပြခြင်းတို့တွင် အနည်းငယ်တိုးတက်လာနိုင်သည်။

စ။ မီဒီယာ (အကြံပြုချက် ၂၄ မှ ၂၉)

မီဒီယာနှင့် ဆက်စပ်သော အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်းမရှိသေးပါ။ ထိုအကြံပြုချက်များတွင် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ ပုံနှိပ်ဖော်ပြခွင့်များကို ကန့်သတ်ချက်များအား ဖော်ထုတ်ထားပြီး၊ မီဒီယာများအတွက် နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းများနှင့်ညီသော ဥပဒေမူဘောင်များ ကျင့်သုံးရန် တောင်းဆိုထားသည်။

မီဒီယာနှင့် ဂျာနယ်လစ်များ၏ လုပ်ငန်းများ၊ ဆိုရှယ်မီဒီယာ အသုံးပြုသူများ၏ ကိစ္စရပ်များတွင် အစိုးရက ဝင်ရောက်စွက်ဖက်နေသည့် ကိစ္စရပ်အများအပြားကိုလည်း သတင်းများ ကြားသိရသည်။ အာဏာပိုင်များ၏ တုံ့ပြန်မှုကို နားလည်ရခက်ခဲသဖြင့် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ မိမိဖာသာ ဆင်ဆာဖြတ်နေရခြင်းကို ဂျာနယ်လစ်များက သိရှိကြသည်။ ထို့အပြင် သတင်းတစ်ပုဒ်ကို ပုံနှိပ်ဖော်ပြပြီးနောက် ၎င်းသတင်းနှင့်ပတ်သက်၍ လပေါင်းများစွာ ကြာပြီးသည့်တိုင် ဂျာနယ်လစ်များသည် အမှုဖွင့်အရေးယူခံရနိုင်ခြေလည်းရှိနေသည်။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှု၊ တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားပဋိပက္ခများအရေး၊ အထူးသဖြင့် ရခိုင်၊ ရှမ်း၊ ကချင်အရေးများ ဖော်ပြခြင်းမှလွဲ၍ ကျန် ကိစ္စများတွင် မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်ကို အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ လေးစားမှုရှိသည်ဟု ဆွေးနွေးကြသူများကဆိုသည်။

နယ်စည်းမခြားသတင်းထောက်များအဖွဲ့၏ ၂၀၁၈ နိုင်ငံတကာ သတင်းလွတ်လပ်မှုညွှန်းကိန်းအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံ ၁၈၀ အနက် အဆင့် ၁၃၇ နေရာတွင်ရှိသည်ဟု သိရသည်။ ၎င်းနယ်စည်းမခြား သတင်းထောက်များအဖွဲ့၏ အဆိုအရ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်းက ဂျာနယ်လစ် ၂၀ ခန့် အရေးယူခံခဲ့ရပြီး အများစုသည် အွန်လိုင်း အသံရေဖျက်မှု ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေပုဒ်မ ၆၆ (ဃ) ဖြင့် အရေးယူခံရခြင်းခံရသည်ဟု ဆိုသည်။ ရိုက်တာသတင်းထောက်နှစ်ဦးသည်လည်း ကိုလိုနီခေတ်ဥပဒေဖြစ်သော နိုင်ငံတော် လျှို့ဝှက်ဥပဒေပုဒ်မဖြင့် ၂၀၁၇ ဒီဇင်ဘာတွင် ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရပြီး ၂၀၁၈ စက်တင်ဘာတွင် ထောင်ဒဏ် ခန့်မှန်း ချမှတ်ခံခဲ့ရသည်။ ထို့အပြင် Eleven Media မှ သတင်းသမားသုံးဦးသည်လည်း ၂၀၁၈ အောက်တိုဘာတွင် ဖမ်းဆီးခံရကာ အများပြည်သူ ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်အောင် သို့မဟုတ် ထိုသို့ဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သတင်းအချက်အလက်များပုံနှိပ်ဖော်ပြမှု၊ ပုဒ်မ ၅၀၅ (ခ) ဖြင့် စွဲချက်တင်ခံထားရပြီး ထောင်ဒဏ် နှစ်နှစ် အပြင်/သို့မဟုတ် ငွေဒဏ်ပေးဆောင်ရနိုင်ခြေရှိသည်။ သို့သော် ထိုအမှုကို မြန်မာသတင်းမီဒီယာကောင်စီသို့ လွှဲပြောင်းပေးထားသည်။

မြန်မာသတင်းမီဒီယာကောင်စီသည် ရွေးကောက်ပွဲမဲဆွယ်မှုအကြောင်း သတင်းရေးမည့် ဂျာနယ်လစ်များအတွက် ရွေးကောက်ပွဲလက်စွဲစာအုပ်ပြုစုထားသည်။ ကောင်စီသည် အငြင်းပွားမှုများကို ကြားဝင်စေ့စပ်ပေးနိုင်သော်လည်း ကောင်စီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ဥပဒေကဲ့သို့ လိုက်နာရန် သတ်မှတ်ချက်မရှိသဖြင့် ကျေနပ်မှုမရှိသူများသည် ဥပဒေအရ အရေးယူခြင်းလမ်းကို ရွေးချယ်နိုင်သည်။ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနသည် မီဒီယာလုပ်ကိုင်ခွင့်လိုက်စင် ထုတ်ပေးနိုင်သည့် တာဝန်ရှိသော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ သတင်းမီဒီယာကောင်စီအနေဖြင့် လာမည့် ရွေးကောက်ပွဲမဲဆွယ်ကာလတွင် မီဒီယာစောင့်ကြည့်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ရင်းမြစ်လုံလောက်စွာ ရှိ၊ မရှိ မသေချာသေးပေ။

ဆ။ ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး (အကြံပြုချက် ၃၀)

မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပကြိုတင်မဲပေးခြင်းအပါအဝင် ရွေးကောက်ပွဲ၏ အဆင့်တိုင်းကို စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများ လက်လှမ်းမီစေရေးအတွက် အကြံပြု၍ တောင်းဆိုထားသော်လည်း လက်ရှိအချိန်ထိတိုင် ၎င်းကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်းမရှိသေးပါ။

လက်ရှိအချိန်တွင် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်၏ အဆင့်အားလုံးကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရာတွင် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာသူများကို တားဆီးသည့် ဥပဒေမျိုးတော့ မရှိပါ။ သို့သော် လက်တွေ့တွင် စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများကို အမြဲတစေ မဲရုံတွင်းသို့ ဝင်ခွင့်ပေးသည်မဟုတ်ပါ။ အထူးသဖြင့် တပ်မတော်သားများ

၏ မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပကြိုတင်မဲပေးသည့် မဲရုံများသို့ မသွားရောက်နိုင်ပေ။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ UEC က ကြိုတင်မဲပေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် မထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်းကြောင့် အဓိကဖြစ်သည်။

၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲပေးသည့် တစ်နေ့လုံး အတားအဆီးမရှိ သွားရောက်ကြည့်ရှုခွင့်ရခဲ့ကြောင်း ပြည်တွင်းစောင့်ကြည့်လေ့လာသူများက ဆိုသည်။ သို့သော် သတင်းအချက်အလက်မရှိခြင်းအပါအဝင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် မဲဆန္ဒနယ် ပြင်ပကြိုတင်မဲပေးခြင်းကို ကြည့်ရှုခွင့်မရခဲ့ဟုဆိုသည်။ ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် PACE/PTE ပြည်တွင်းရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာသူများသည် မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပကြိုတင်မဲပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို စောင့်ကြည့်ခွင့် မရခဲ့ကြောင်း၊ ကြိုတင်မဲပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်သည်လည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိသလို UEC က ထိန်းချုပ်နိုင်မှုမရှိကြောင်း ရေးသားထားသည်။

စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများ၏ သွားရောက်လေ့လာခွင့်ကိစ္စသည်လုပ်ငန်းစဉ်၏ ခြုံငုံပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ပြည်စုံသော ရွေးကောက်ပွဲပြုကွဒိန်ကို ရယူနိုင်မှုတို့ဖြင့် ချိတ်ဆက်နေသည်။ ကြိုတင်မဲထည့်မည့် ရက်စွဲ၊ အချိန်နှင့် နေရာများကို အချိန်မီနှင့် ရှင်းလင်းသော ပြကွဒိန်မျိုး မရှိခြင်းကြောင့် လက်တွေ့တွင် စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများကို နေရာချထားရေးအတွက် ပြင်ဆင်ရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း ၂၀၁၉ - ၂၀၂၂ တွင် ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးမဏ္ဍိုင်လည်းပါဝင်ပြီး “ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အားကောင်းအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် အသိအမှတ်ပြုမှု ပိုမိုရှိလာစေရန်” ဟူသော မဟာဗျူဟာပန်းတိုင်ကို ၂၀၂၁ ပထမသုံးလပတ်အကုန် နောက်ဆုံးထား ဖော်ဆောင်ရန်လည်း လျာထားသည်။

၃။ ကျားမရေးရာနှင့် အခွင့်အရေးမရသော အုပ်စုများ (အကြံပြုချက် ၃၁ နှင့် ၃၂)

နိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် အမျိုးသမီးပါဝင်မှုတိုးလာရေးကို သေချာစေသည့် အထောက်အကူပြုလုပ်ဆောင်မှုများ မဖြစ်မနေလုပ်ဆောင်ရန် အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ယနေ့အချိန်ထိ အဓိပ္ပါယ်ရှိသော လုပ်ဆောင်မှုများ မတွေ့ရသေးပေ။ ရွေးကောက်ပွဲဝင်မည့် အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်လောင်း အရေအတွက်သည် ဘဲဂျင်းလုပ်ငန်းပလက်ဖောင်းတွင် သတ်မှတ်ထားသော ရာခိုင်နှုန်းအနိမ့်ဆုံး ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းသို့ပင် မရောက်ရှိသေးကြောင်း တွေ့ရသည်။ အမျိုးသမီးများ ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်မှုနှုန်းသည် ၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် ၁၃ ရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ၁၈ ရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ၉ ရာခိုင်နှုန်းသာ အသီးသီးရှိခဲ့သည်။ ပါတီဖွဲ့စည်းပုံများတွင်လည်း ထိုအမျိုးကို ကျင့်သုံးသင့်သော်လည်း အတိအကျအချက်အလက်များ မသိရပါ။

မသန်စွမ်းသူများအတွက် ပိုမိုအဆင်ပြေကိုက်ညီသည့် မဲရုံများထည့်သွင်းရန် UEC ၏ ကြိုးပမ်းမှုများ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် အားပေးသည့် အကြံပြုချက်အတွက် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်း ရှိ/မရှိ အကဲဖြတ်ရန် ရွေးကောက်ပွဲစက်ဝန်းအရ စောလွန်းနေသေးသည်။ ၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် မသန်စွမ်းသူများအတွက် အထူးစီမံထားသော မဲရုံများကို မဲဆန္ဒနယ်အချို့တွင် အသုံးပြုခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၈ ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲတွင်မူ ထိုသို့ မတွေ့ရှိရကြောင်းကို PACE/PTI ပြည်တွင်း ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်သူများက ဆိုသည်။ လက်ရှိ UEC ၏ ဘတ်ဂျက်အကန့်အသတ်သည် ထိုအကြံပြုချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရေးအပေါ် အနုတ်လက္ခဏာဆောင်သော သက်ရောက်မှုများ ရှိနိုင်သည်။

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်း ၂၀၁၉ - ၂၀၂၂ တွင် အားလုံးပါဝင်လာနိုင်ရေးကို မြှင့်တင်ရေးပါဝင်ရာ “ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလုံးတွင် အတားအဆီးများ၊ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများကို ဖယ်ရှားခြင်းဖြင့် ကျား/မအားလုံး၊ တိုင်းရင်းသားအားလုံး၊ လူငယ်၊ မသန်စွမ်းနှင့် စစ်ဘေးရှောင်များပါမကျန် တန်းတူ

ညီပါဝင်နိုင်ရေးကို သေချာစေရန်” ရည်မှန်းချက်များပါဝင်ပြီး ၂၀၂၁ နှစ်ကုန်ပိုင်းနောက်ဆုံးထားပြီး အကောင်အထည်ဖော်ရန် မှန်းထားသည်။

၅။ မဲဆန္ဒရှင် ပညာပေးရေးနှင့် မဲဆန္ဒရှင် သတင်းအချက်အလက် (အကြံပြုချက် ၃၃ မှ ၃၄)

အကြံပြုချက်နှစ်ချက်က UEC အနေဖြင့် မဲဆန္ဒရှင် ပညာရေးအစီအစဉ်နှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံသားပညာပေးအစီအစဉ်များ ဆောင်ရွက်ရန် တိုက်တွန်းထားသည်။ အကြံပြုချက် နှစ်ချက်၏ အောင်မြင်မှုသည် ရွေးကောက်ပွဲအချိန်စက်ဝိုင်းအရ အကဲဖြတ်ရန် စောလွန်းနေသေးသည်။

၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးအစီအစဉ်အတွက် နိုင်ငံတကာအလှူရှင်များ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် လုပ်ကိုင်သည့် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများလက်သို့ ရာနှုန်းပြည့် အပ်နှံခဲ့ရသည်။ UEC ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးအစီအစဉ်တွင် အသုံးပြုမည့် အကြောင်းအရာများကို မြန်မာနှင့် တိုင်းရင်းသားဘာသာလေးမျိုး တို့ဖြင့် ပြုစုထားသည်တို့ကို အတည်ပြုပေးခြင်းသာ ရှိခဲ့သည်။ ထိုသို့စီစဉ်မှုသည် အတိုင်းအတာသေးသည့် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲမျိုးအတွက် အလုပ်ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ရေရှည်တွင် စဉ်ဆက်မပြတ်လုပ်ဆောင်ရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။

၂၀၁၈ ခုနှစ် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးအစီအစဉ်မရှိခဲ့ကြောင်း စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများက ဆိုသည်။ အထူးသဖြင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင်ဖြစ်ပြီး ၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ၊ ၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲများနှင့်ယှဉ်လျှင် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးအစီအစဉ်တစ်ခုလုံးကို ဆန်းစစ်ပါက အကန့်သတ်နှင့်သာရှိကြောင်း သုံးသပ်ကြသည်။ UEC သည် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲဆန္ဒရှင်ပညာရေးလုပ်ငန်းများ မလုပ်နိုင်ခဲ့သလို CSO များသည်လည်း တက်တက်ကြွကြွ မရှိခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။

IFES ၏ ထောက်ပံ့မှုဖြင့် Hornbill နှင့် MYNFREL အဖွဲ့ များသည် UEC နှင့် လက်တွဲကာ လက်ရှိတွင် “၂၀၂၀ ပထမဆုံးအကြိမ် မဲပေးမည့် လူငယ်မဲဆန္ဒရှင်များ” အမည်ဖြင့် နိုင်ငံသားပညာပေးအစီအစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်လျက်ရှိပြီး မဲလားပေးသူနည်းသည့် ဒေသများမှလူငယ်များကို ချိတ်ဆက်ရန် ပစ်မှတ်ထားသည်။ ပရောဂျက်ပထမအဆင့်တွင် မြို့နယ် ၃၃၀ အနက် ၆၇ မြို့နယ်တွင် အကောင်အထည်ဖော်ပြီးဖြစ်သည်။

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်း ၂၀၁၉ - ၂၀၂၂ တွင် နိုင်ငံသားနှင့် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေး မဏ္ဍိုင်လည်း ပါဝင်ပြီး “ညှိနှိုင်းထားပြီး ထိရောက်သော နိုင်ငံသားပညာရေးနှင့် မဲဆန္ဒရှင် ပညာပေးအစီအစဉ်များ အကူအညီဖြင့် နိုင်ငံသားအားလုံး ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များကို ပိုမိုသိရှိလာစေရေးနှင့် တိုး၍ပါဝင်လာရေး” ဟူသော ပန်းတိုင်ကို ဖော်ဆောင်ရန် ၂၀၂၀ နှစ်ကုန်ပိုင်းအထိ လျာထားသည်။

ည။ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများ (အကြံပြုချက် ၃၅ မှ ၃၈)

ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများအတွက် လက်ရှိစနစ်များအပေါ် အဓိကအကြံပြုချက် လေးခုသည် မျှတသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ အချိန်မီဖြေရှင်းပေးနိုင်မှု၊ တရားရေးစနစ်လက်လှမ်းမီမှု၊ ရွေးကောက်ပွဲခုံရုံးများ၏ အမှီအခိုကင်းမှုတို့နှင့်ဆိုင်သော စိုးရိမ်မှုများကို ဖော်ပြထားသည်။ ဤအကြံပြုချက်များအနက် နှစ်ခုသည် အခြေခံဥပဒေ ပြဌာန်းချက်ပါဝင်နေ၍ ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်မှုလိုအပ်သည်။ ၎င်းတို့မှာ ရွေးကောက်ပွဲအငြင်းပွားမှုခုံရုံးများသည် UEC ၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုမှ ကင်းရှင်းစေရန်၊ အငြင်းပွားမှုများကို တရားရုံးက ကိုင်တွယ်စေရန်၊ UEC ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အယူခံဝင်ပိုင်ခွင့်ရှိစေရန်နှင့် အမှုနိုင်ပါက တရားရေးစရိတ် ပြန်လည်ထုတ်ယူခွင့်ရရန် စသည်တို့ပါဝင်သည်။ သို့သော် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ လိုအပ်သည့် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်မှုများ ပြုနိုင်ရန် အလားအလာမရှိကြောင်း သိရှိရသည်။

လာမည့် ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ UEC သည် နည်းဥပဒေများပြင်ဆင်ခြင်း သို့မဟုတ် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအသစ်များ ထည့်သွင်းခြင်းများဖြင့် အခြားအကြံပြုချက်နှစ်ချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သည်။ ၎င်းတို့သည် ရွေးကောက်ပွဲအလွန် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများကို အပြီးသတ်အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်မည့် ရှင်းလင်း၍ သင့်လျော်

သော အချိန်ကန့်သတ်ပေးရန်၊ အငြင်းပွားမှုများအတွက် ကြားနာမှုများမှသည် အဆုံးအဖြတ်ပေးသည်အထိ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသို့ အာဏာခွဲပေးရန်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရေးတို့ဖြစ်သည်။ မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း ၂၀၁၉ - ၂၀၂၂ မဏ္ဍိုင် ၆ တွင်လည်း UEC သည် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိအောင် ရည်မှန်းထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ ၎င်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များအရ UEC သည် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုနှင့်ဆိုင်သော ဥပဒေများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုလည်း ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် စီစဉ်ထားပြီး ကော်မရှင်အဖွဲ့၊ ခွဲအဆင့်ဆင့်ကို တိကျသော လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးကာ အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်ရေးအတွက် သင်တန်းပေးသွားရန်လည်းရှိသကဲ့သို့၊ တရားစီရင်ရေးစနစ်ကို အများပြည်သူ လက်လှမ်းမီမှုတိုးတက်ရန်အတွက် UEC ရုံးချုပ်နှင့် တိုင်းပြည်တဝှမ်းအခြားဒေသများတွင် ခုံရုံးများဖွဲ့ပေးမည်ဖြစ်ကာ ခုံရုံးများ၏ ကြားနာမှုနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အများပြည်သူတက်ရောက်နားထောင်နိုင်ရန် စီစဉ်မည်ဖြစ်သလို၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မကျေနပ်ပါကလည်း သက်ဆိုင်သူများသည် နောက်ထပ်တဆင့်အယူခံနိုင်ရန် ထားပေးမည်ဖြစ်သည်။ UEC သည် IFES ၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် ကွန်ပျူတာဖြင့် အမှုကို ခြေရာခံသည့် စနစ် (CTS) ထူထောင်ရန် ပြင်ဆင်လျက်ရှိပြီး ၎င်းတွင် အမှုတစ်ခုချင်း အသေးစိတ်သာမက ခုံရုံးများမှ ဆုံးဖြတ်ချက်များကိုလည်း မှတ်တမ်းတင်ထားမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းကို ၂၀၂၀ မတိုင်မီ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည်ဆိုပါက ထိုလုပ်ဆောင်နိုင်မှုသည် ဥပဒေကို အသုံးပြုမှု တသမတ်တည်းဖြစ်လာပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်များ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုများတွင် တိုးတက်လာမည်ဖြစ်ကာ အကျိုးဆက်အဖြစ် ရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဖြေရှင်းမည့် နည်းလမ်းများအပေါ် အများပြည်သူယုံကြည်မှု မြင့်တက်လာမည်ဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် UEC သည် ရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်မီနှင့် ရွေးကောက်ပွဲကာလအတွင်း၊ အထူးသဖြင့် မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးကာလအတွင်း တိုင်ကြားချက်များကို ကိုင်တွယ်ရန် အဆင့်ဆင့်သော ရွေးကောက်ပွဲစေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီများ အပေါ် မှီခိုရသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် ကော်မတီများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအပေါ် လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်းများ လိုအပ်သည်။

ဇူ။ မဲထည့်ခြင်း၊ မဲရေတွက်ခြင်း၊ မဲရလဒ် စာရင်းရေးသွင်းခြင်း (အကြံပြုချက် ၃၉ မှ ၄၄)

ဤအကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်ပြီး အကြံပြုချက် ခြောက်ချက်အနက် တစ်ချက်ကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်ထားပြီးဖြစ်ရာ မဲဆန္ဒရှင်၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို ရှင်းလင်းနေသမျှ ထိုမဲကို ခိုင်လုံမဲအဖြစ် သတ်မှတ်ရန်ဖြစ်သည်။ ကိစ္စရပ်တစ်ခုတွင် လုပ်ဆောင်ချက် သို့မဟုတ် လုပ်ဆောင်မှုသည် လက်ရှိလုပ်နေသော်လည်း အကောင်အထည်ဖော်မှုကိုမူ အတည်မပြုနိုင်သေးပေ။ ၎င်းမှာ UEC ဝန်ထမ်းများကို ထိန်းထားရန်နှင့် အတွေ့အကြုံရှိသော ဝန်ထမ်းများကို ရယူနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ အခြားကိစ္စရပ်တစ်ခုတွင် ရွေးကောက်ပွဲစက်ဝန်းတွင် စောလွန်းသေးသဖြင့် မဲဆုံးဖြတ်နိုင်သေးပေ။ ၎င်းမှာ ရွေးကောက်ပွဲ ဝန်ထမ်းများကို လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်တတ်အောင် လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်းဖြစ်သည်။ မဲမပေးရသေးသော မဲစာရွက်အသစ် ပျက်စီးပါက နောက်ထပ်တစ်ရွက် ထုတ်ယူပိုင်ခွင့်၊ မဲရုံများတွင် လိုအပ်ပါက မဲပြန်လည်ရေတွက်ခွင့်၊ မဲရလဒ်များ၊ ရလဒ်နှင့်ဆိုင်သော ကန့်ကွက်မှုများကို အမြန်ဆုံးထုတ်ပြန်ရေး ဆိုသည့် အကြံပြုချက် သုံးချက်ကိုမူ လုံးဝအကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်း မရှိသေးချေ။

၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်မီ UEC သည် မဲပေးခြင်းလက်စွဲတွင် ခိုင်လုံမဲကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုပေးခဲ့ကာ ခိုင်လုံမဲနမူနာများနှင့် ပယ်မဲနမူနာများကို မဲရုံဝန်ထမ်းများအားရှင်းပြထားသည်။ ၎င်းကို ရေရှည်အသုံးပြုနိုင်ရန် အဆိုပါကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်အား ရွေးကောက်ပွဲ နည်းဥပဒေများထဲတွင်လည်း ထည့်သွင်းသင့်သည်။ အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ခြင်းကြောင့် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော သက်ရောက်မှုကို ပယ်မဲများလျော့ကျလာခြင်းတွင် တွေ့နိုင်ရာ ၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် ပယ်မဲ ၅.၃၈ ရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ၄.၃ ရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ၂.၃ ရာခိုင်နှုန်းသာ ရှိသည်။ ၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲအတွေ့အကြုံနှင့် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသည့် မဲဆန္ဒနယ်များ၏ လူမှုစီးပွား အနေအထားတို့ကဲ့သို့သော အခြားအချက်များကလည်း ပယ်မဲလျော့နည်းလာခြင်းအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိသည်။

UEC သည် လက်ရှိဝန်ထမ်းများကို ထိန်းထားရေးနှင့် မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းသစ်အရ လူသစ်ခန့်ထားရေး ကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ခဲ့ရာ ဝန်ထမ်းအသစ်ခန့်အပ်ခြင်း၊ ရာထူးတိုးပေးခြင်းနှင့် လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်းတို့တွင် အစီအစဉ်ရေးဆွဲကာ မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းသစ်တွင် ထည့်သွင်းထားပြီး၊ UEC အတွင်းမှာပင် သင်တန်းဌာနကို ထူထောင်မှုလည်းပါသည်။ သို့သော် ထိုအစီအစဉ်များကို အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်မှာ ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲအဆင့်များတွင် အတွေ့အကြုံရှိသော ဝန်ထမ်းများကို အမြဲတမ်းဝန်ထမ်းအဖြစ် ထိန်းထားနိုင်ရန် လုံလောက်သော ရန်ပုံငွေ ရရှိမှုအပေါ် ကြီးစွာမူတည်သည်။

ပြီးခဲ့သည့် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲနှစ်ခုလုံးတွင် မဲရုံဝန်ထမ်းများအတွက် လေ့ကျင့်သင်တန်းများ၏ အရည်အသွေးသည် ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်မီ UEC က ပြုစုခဲ့သည့် သင်တန်းလက်စွဲတွင် မဲရုံများ၌ မဲများရေတွက်ပြီးသည့်အခါ ရလဒ်များကို အများပြည်သူကို ပြသရမည့် ကိစ္စအပါအဝင် ယခင်ရွေးကောက်ပွဲ၌ မဲရုံဝန်ထမ်းများ တင်းတင်းကြပ်ကြပ်လိုက်နာမှု အားနည်းသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပိုမိုအားပြည့်ထားသည်။ သို့သော် လေ့လာစောင့်ကြည့်သူများက မဲရုံဝန်ထမ်းများသည် ထိုကိစ္စကို ကောင်းစွာ စီမံခန့်ခွဲမှုမပြုနိုင်ကြောင်း၊ တသမတ်တည်းအကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှုမရှိကြောင်း အစီရင်ခံကြသည်။ ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်း စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများက လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် တသမတ်တည်းမရှိမှုနှင့် မဲရုံဝန်ထမ်းများလေ့ကျင့်သင်ကြားပေးမှု မလုံလောက်ပုံတို့ကို မှတ်သားခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။

မတော်တဆ မဲလက်မှတ် ပျက်စီးသွားရသည့် မဲဆန္ဒရှင်များအတွက် မဲလက်မှတ်သစ်ထုတ်ပေးရေးနှင့် မဲရုံများတွင် မဲပြန်လည်ရေတွက်ခြင်းကို ခွင့်ပြုရန် ကိစ္စများတွင် UEC သည် မည်သည့် လုပ်ဆောင်မှုမျှ လုပ်ဆောင်မှုမရှိပေ။ ၂၀၁၇ နှင့် ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် UEC သည် မဲရုံအလိုက်ရလဒ်များကို ကြေညာခဲ့ခြင်းမရှိသလို၊ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်း အလားတူပင် UEC ဝက်ဘ်ဆိုက်၌ ကြေညာရန် အစီအစဉ်မရှိကြောင်း UEC က EU EFM သို့ အကြောင်းကြားသည်။ ထိုသို့ အခြေခံကျသည့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းကို အကောင်အထည်မဖော်ခြင်းမှာ လူ့အရင်းအမြစ်နှင့် အချိန် မရှိသောကြောင့်ဟု UEC က ရှုမြင်သည်။

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း ၂၀၁၉ - ၂၀၂၂ တွင် မဏ္ဍိုင်နှစ်ရပ်ပါဝင်ရာ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာနှင့် ပရော်ဖက်ရှင်နယ်ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ရွေးကောက်ပွဲလက်တွေ့လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်ရေးတို့ဖြစ်သည်။ ထိုမဏ္ဍိုင်နှစ်ခုသည် အထက်ကအကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ကိစ္စရပ်အချို့တို့တွင် ချိတ်ဆက်လျက်ရှိသည်။

၄။ ကြိုတင်မဲပေးခြင်း (အကြံပြုချက် ၄၅ မှ ၅၀)

ကြိုတင်မဲပေးခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော အကြံပြုချက် ၆ ချက်အနက် တစ်ချက်ကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်ပြီးဖြစ်ရာ မဲ၏ လျှို့ဝှက်မှုကို ကာကွယ်ရန် မပျက်စီးစေရေးအတွက် စာအိတ်နှစ်ထပ်စနစ်ကို စတင်အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ကိစ္စရပ်တစ်ခုမှာ ရွေးကောက်ပွဲစက်ဝန်းတွင် အချိန်စောလွန်းနေသေးသဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရန် မဖြစ်နိုင်သေးခြင်းမှာ မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးအစီအစဉ်နှင့် နိုင်ငံရပ်ခြားမှ မဲဆန္ဒရှင်များအတွက် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအစီအစဉ်များတိုးတက်စေရန်တို့ဖြစ်သည်။ နောက်ထပ် အကြံပြုချက် လေးချက်ကို လုံးဝအကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်း မရှိသေးပေ။ UEC သည် ကြိုတင်မဲပေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၏ လက္ခဏာရပ်အားလုံးကို အားလုံးကို အပြည့်အဝတာဝန်ယူလျက် ကိုင်တွယ်ရေး၊ မဲဆန္ဒနယ်တွင်း ကြိုတင်မဲပေးခွင့် ကာလကို လျော့ချခြင်း၊ ကြိုတင်မဲများနှင့် မဲပုံးများ ကိုင်တွယ်ခြင်းအတွက် လုံလောက်သည့် ကြိုတင်ကာကွယ်ရေးအစီအစဉ်များစတင်အသုံးပြုခြင်း၊ ကြိုတင်မဲပေးခွင့်ရှိသည့် မဲဆန္ဒရှင်အတွက် သတ်မှတ်ချက်အမျိုးအစားများ လျော့ချခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

စာအိတ်နှစ်ထပ်စနစ်မှာ မဲ၏ လျှို့ဝှက်မှုကို အကာအကွယ်ပေးရန်ဖြစ်ရာ ၂၀၁၇ နှင့် ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲနှစ်ခုလုံးတွင် မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပ ကြိုတင်မဲများတွင် အောင်မြင်စွာ အသုံးပြုခဲ့သည်။ ထိုစနစ်ကို ရေရှည်အသုံးပြုနိုင်ရန် ထိုအလေ့အထအား ရွေးကောက်ပွဲနည်းဥပဒေထဲတွင် ထည့်သွင်းသင့်သည်။

UEC သည် ၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ နိုင်ငံပြင်ပမှ ကြိုတင်မဲပေးသူများအတွက် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များကို တိုးတက်အောင်လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံပြင်ပ ကြိုတင်မဲပေးခြင်းအတွက် လက်စွဲကို ရေးဆွဲနိုင်ခဲ့သည်။ အစိုးရ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ပြည်ပရောက်နေသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများကို မိမိတို့ သက်ဆိုင်ရာ မဲဆန္ဒနယ်အတွက် ကြိုတင်မဲပေးနိုင်သည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံကူးလက်မှတ်ကိုင်ထားသူ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားအားလုံးသည် ကြိုတင်မဲပေးရန် သတ်မှတ်ချက်ပြည့်မီသည့် အထဲတွင် ပါဝင်သည်ဟု ယတိပြတ်မပြောနိုင်။

UEC သည် ကြိုတင်မဲပေးခြင်းအမျိုးအစားအားလုံးကို အပြည့်အဝထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်းမရှိသေးပေ။ အထူးသဖြင့် တပ်မတော်သားများ၏ မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပ ကြိုတင်မဲပေးခြင်းတွင် ပြဿနာများရှိဆဲဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်းရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့ဖြစ်သော PACE/PTE ကလည်း ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲကာလအတွင်း မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပ ကြိုတင်မဲပေးများကို စောင့်ကြည့်ရန် မဖြစ်နိုင်ခဲ့ဘဲ UEC ထိန်းချုပ်မှု အပြင်ဘက်တွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကင်းမဲ့စွာ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုထားသည်။ မဲဆန္ဒနယ်တွင်း ကြိုတင်မဲပေးခြင်းအတွက် ကာလကို လျော့ချရေး၊ ကြိုတင်မဲထည့်ခွင့်ရှိသူ အမျိုးအစားကို လျော့ချရေးတို့တွင်လည်း UEC သည် မည်သို့မျှ အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိသေးကြောင်း တွေ့ရသည်။ ကြိုတင်မဲများ၊ မဲပုံးများ လုံခြုံရေးအတွက်လည်း UEC သည် မည်သို့မျှ ထပ်တိုးဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိသေးကြောင်း တွေ့ရသည်။

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း ၂၀၁၉ - ၂၀၂၂ တွင် ရွေးကောက်ပွဲကို လက်တွေ့ လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်ရေး မဏ္ဍိုင်လည်းပါဝင်ပြီး ထိုအချက်သည် အထက်ပါ အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတွင် ပါဝင်သော အချို့သော ကိစ္စရပ်များနှင့် ချိတ်ဆက်လျက်ရှိသည်။

၅။ ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများ၏ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲ

EU EFM က ကြီးမှူးကာ ဧပြီ ၄ ရက်တွင် ရန်ကုန်မြို့၌ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများ၏ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပခဲ့သည်။ "၂၀၁၅ ဥရောပသမဂ္ဂ ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့၏ အကြံပြုချက်များ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရေး ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များ" အမည်ဖြင့် ဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပခဲ့ပြီး အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပတ်သက်နေသူအားလုံးကို တစ်နေရာတည်းတွင် ဆုံစည်းပေးနိုင်စေရန်နှင့် EU EOM ၂၀၁၅ အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ကြုံတွေ့ရသည့် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် အခွင့်အလမ်းများကို အစပြုဆွေးနွေးနိုင်ကြစေရန်ဖြစ်သည်။

ဆွေးနွေးပွဲသို့ UEC ၊ အဓိကနိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ညွန့်ပေါင်းများ (အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်၊ ပြည်ထောင်စု ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ၊ ပြည်သူ့ပါတီ၊ အမျိုးသားညွန့်ပေါင်း၊ ညီနောင်တိုင်းရင်းသားပါတီများ ဖက်ဒရေးရှင်း) ၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ (PACE ၊ New Myanmar Foundation ၊ မြန်မာအမျိုးသမီး ဂျာနယ်လစ်များ အဖွဲ့အစည်း ၊ Hornbill ၊ MYNFREL ၊ Panna Institute နှင့် Free Expression Myanmar) ၊ နိုင်ငံတကာနည်းပညာပံ့ပိုးသည့် အဖွဲ့အစည်းများ (International IDEA ၊ IFES ၊ NDI ၊ The Carter Center ၊ Democracy Reporting International ၊ UNDP ၊ Netherlands Institute for Multiparty Democracy/Demo Finland နှင့် Danish Institute for Parties and Democracy) နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့ကို ကိုယ်စားပြုသော တက်ရောက်သူ ၄၅ ဦးကျော် ရှိခဲ့သည်။

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အဆင့်၌ အခြေခံဥပဒေသုံးသပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို မကြာသေးခင်က စတင်ဆွေးနွေးလျက်ရှိသဖြင့် ဆွေးနွေးပွဲတွင် အခြေခံဥပဒေကို ပြုပြင်ရန်မလိုဘဲ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် အကြံပြုချက်များကိုသာ အဓိကထားဆွေးနွေးခဲ့သည်။ တက်ရောက်သူများကို အကြောင်းအရာအလိုက်သုံးဖွဲ့ခွဲလိုက်သည်။ အုပ်စု ၁ - ရွေးကောက်ပွဲ စီမံခန့်ခွဲရေး၊ မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်းနှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း မှတ်ပုံတင်ရေး၊ အုပ်စု ၂ - မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများ၊ အုပ်စု ၃ - ကြိုတင်မဲပေးခြင်း၊ မဲပေးခြင်း၊ မဲရေတွက်ခြင်းနှင့် မဲရလဒ်များတွက်ချက်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ အုပ်စုတစ်ခုစီသည် သက်ဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များကို ဆွေးနွေးကြပြီး နောက်ဆုံးအချိန်တွင် ဆွေးနွေးမှု၏ သုံးသပ်ချက်ကို တင်ပြကြရာ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ် တိုးတက်မှုအတွက် မဖြစ်မနေအကောင်အထည်ဖော်သင့်သည့် အကြံပြုချက်များကို ဦးစားပေးဖော်ထုတ်ကြရသည်။

ခြုံငုံ၍ဆိုရလျှင် နိုင်ငံရေးပါတီများ သို့မဟုတ် အဖွဲ့များနှင့် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများသည် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို UEC မှ အဆင့်မြင့်တာဝန်ရှိသူများနှင့် ထိထိဝင်ဝင် ပူးတွဲဆွေးနွေးခွင့် ရရှိခဲ့သည်။ စားပွဲပိုင်းဆွေးနွေးပွဲမှ ထွက်ပေါ်လာသော သုံးသပ်ချက်များသည် EFM ၏ သုံးသပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီသည်။ အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးပွဲများအတွက် EU EOM က ကြိုတင်ရွေးချယ်ပေးထားသည့် အကြံပြုချက်များကို ဆွေးနွေးသူအားလုံးက သဘောတူညီကြသည်။ ဆွေးနွေးသူများသည် ပေးထားသည့်အချိန်အတွင်း ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ် ပိုမိုတိုးတက်လာစေရေးအတွက် ဦးစားပေးအကောင်အထည်ဖော်သင့်သည့် အကြံပြုချက်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဆွေးနွေးရာတွင် UEC ၏ ဘဏ္ဍာရေးအမှီအခိုကင်းရန်နှင့် ဝန်ကြီးဌာနများကို မလိုအပ်ပဲ မှီခိုနေခြင်းမှ လွတ်ကင်းစေရန်အတွက် လုံလောက်သည့် ဘတ်ဂျက်ရရှိစေရန်၊ ရှင်းလင်းပြီး ဆီလျော်သည့် ရွေးကောက်ပွဲပြုကွဲဒီဇိုင်းထုတ်ဝေရန်၊ မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုချင်းအလိုက် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းအပါအဝင် မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်အချက်အလက်များကို ထုတ်ဝေရန်၊ အများပြည်သူအတွက် မဲဆွယ်စည်းရုံးပွဲများအတွက် ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက် တောင်းခံရာတွင် ၄၈ နာရီ သို့မဟုတ် ၇၂ နာရီခန့်သာ ကြိုတင်၍ ခွင့်ပြုချက်တင်စေရန်၊ ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ပတ်သက်ပြီး ရွေးကောက်ပွဲ တာဝန်ရှိသူများကို သင်တန်းများတိုးမြှင့်ပို့ချရန်၊ အထူးသဖြင့် မဲရေတွက်ခြင်း၊ မဲရလဒ်တွက်ချက်ခြင်း ကိစ္စများတွင်၊ ကြိုတင်မဲပေးခြင်း၏ အဆင့်အားလုံးကို UEC က အပြည့်အဝ တာဝန်ယူရန်၊ ရွေးကောက်ပွဲခုံရုံးကို ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးများသို့ပါ အာဏာဖြေလျော့ပေးကာ တရားစီရင်ရေးကို ပိုမို အသုံးပြုလာနိုင်ပြီး UEC က တိုင်ကြားချက်များ၊ ရလဒ်များနှင့်ဆိုင်သော အချက်အလက်များကို လျင်မြန်စွာ အပြည့်အစုံထုတ်ပြန်ပေးရန်တို့ ကို အာရုံပြုဆွေးနွေးကြသည်။

၆။ သုံးသပ်ချက်များ

EU EFM သည် အဓိကရည်ရွယ်ချက် နှစ်ခုဖြင့် လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ပထမအနေဖြင့် EU EOM 2015 က အကြံပြုထားချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်နေသည့် အခြေအနေကို ဆန်းစစ်ရန်၊ ထိုအထဲတွင် ပြီးခဲ့သည့် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲနောက်ပိုင်း နိုင်ငံရေးအရ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု အခြေအနေများကိုပါ ထည့်သွင်း စဉ်းစားမည်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် နောက်ထပ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ မကျင်းပမီ ကျန်ရှိနေသေးသည့် ၁၈ လအတွင်း အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိနေသေးသည့် အကြံပြုချက်များကို ဖော်ထုတ်ရန်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အရေးပါသည့် ပြည်တွင်းစိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်နေရရာ ထိုစိန်ခေါ်မှုများသည် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများအပေါ် အာရုံစိုက်နိုင်စွမ်းသည် အကန့်အသတ်ရှိနေသည်။ သို့ဖြစ်သည့် တိုင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြန်လည်သုံးသပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို မကြာမီက စတင်နေရာ ၎င်းသည် ရေရှည်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေများသည် ဒီမိုကရက်တစ်ရွေးကောက်ပွဲများအတွက် နိုင်ငံတကာလက်ခံသော စံနှုန်းနှင့်အညီ ဖြစ်လာစေရေးနှင့်ဆိုင်သည့် EU EOM 2015 အကြံပြုချက်များကို တဖြည်းဖြည်းကိုင်တွယ်လာဖွယ်ရှိသည်။ လက်ရှိ အခြေခံဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည် မဲပေးပိုင်ခွင့်နှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ် ဝင်ရောက်ခွင့်များအပေါ် ကျိုး

ကြောင်းဆီလျော်မှုမရှိပဲ ကန့်သတ်ထားချက်များ၊ တန်းတူညီမဲပေးခွင့်အတွက် အောက်လွှတ်တော်မဲဆန္ဒနယ် နယ်နိမိတ်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရေး၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အတွင်း တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းကို ဖယ်ရှားရေး၊ မီဒီယာနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများကိုပါ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် ကန့်သတ်ချက်များကို ချန်မထားခဲ့သင့်ပေ။ အလားတူ အရေးပါသည့် အခြားကိစ္စရပ်များမှာ နိုင်ငံရေးအရ အားလုံးပါဝင်နိုင်ရေးနှင့် ကိုယ်စားပြုပါဝင်နိုင်ရေး၊ ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် နောက်ဆုံးအယူခံအဆင့်တွင် တရားရေးစနစ်ပါဝင်ရေးတို့ဖြစ်သည်။

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ ၁၈ လအတွင်း အကောင်အထည်ဖော်၍ ရနိုင်သည်ဟု ဖော်ထုတ်ထားသော အကြံပြုချက်များသည် UEC က အဓိကလုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်သည်။ ထိုလုပ်ဆောင်ရန်အများအပြားကိုလည်း ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်း ၂၀၁၉ - ၂၀၂၂ တွင် ရှုမြင်ထည့်သွင်းထားပြီး ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည် -

ရွေးကောက်ပွဲစီမံအုပ်ချုပ်ရေး - ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများနှင့် ဆက်သွယ်မှု တိုးတက်လာစေရန်အတွက် EU EOM 2015 အကြံပြုချက် ၈၊ ၉ နှင့် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းမဏ္ဍိုင် ၇ တို့တွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ UEC သည် ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများအား ရွေးကောက်ပွဲ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုအနေအထားများ၊ ကြံတွေ့ရသည့် ပြဿနာများအား ပုံမှန်သတင်းပေးခြင်းကို ထိန်းသိမ်းထားမည့် ထိရောက်သည့် ဆက်သွယ်ရေး မဟာဗျူဟာတစ်ရပ် ရေးဆွဲ၊ အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်သည်။ ၎င်းနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ကိစ္စတစ်ရပ်မှာ ရွေးကောက်ပွဲ ပြက္ခဒိန်ကို အချိန်လုံလောက်စွာ ကြိုတင်ထုတ်ပြန်ပေးရန်ဖြစ်ပြီး ပြက္ခဒိန်ထဲတွင် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်ကို ရက်စွဲနှင့်တကွ တိကျရှင်းလင်းစွာ မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းမဏ္ဍိုင် ၄ တွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ ဖော်ပြပေးရမည်ဖြစ်သည်။ မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း၏ မဏ္ဍိုင် ၄ တွင် ၄.၁ ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ် အချိန်ဇယားရေးဆွဲရန်ဖော်ပြထားသည်။

မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်း - EU EFM သည် မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး EU EOM 2015 ၏ ရှုမြင်မှုကို ထောက်ခံရာ အကြံပြုချက် ၁၀ နှင့် ၁၁ တို့ကို အလေးအနက်ထားပြောရလျှင် ၎င်းတို့က UEC က ၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲက ကွန်ပြူထားဖြင့် ရေးဆွဲခဲ့သော မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို အခြေခံ၍ ရေးဆွဲရန်နှင့် မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုချင်းအလိုက် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို ရှင်းလင်းစွာ ခွဲထုတ်ခြင်းအပါအဝင် မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်းအချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်ပေးရန် အကြံပြုထားသည်။

ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အမည်တင်သွင်းခြင်း - ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်း မဏ္ဍိုင် ၉ တွင် ဖော်ပြထားချက်နှင့်အညီ EU EOM 2015 အကြံပြုချက် ၁၄ တွင် ရွေးကောက်ပွဲ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနှင့် နိုင်ငံတွင်းနေထိုင်မှု သက်သေပြသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို တသမတ်တည်းနှင့် ရှင်းလင်းသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ကျင့်သုံးရန် လိုအပ်ချက်ကို မဟာဗျူဟာ ရည်မှန်းချက် ၉.၄ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း (ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအမည်တင်သွင်းခြင်းဆိုင်ရာ ပညာပေးအစီအစဉ်များ ဆောင်ရွက်ရန်) အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သည်။

မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း - အများပြည်သူ မဲဆွယ်စည်းရုံးပွဲများအတွက် မလိုအပ်ဘဲ ရက်များစွာ စောစီးစွာကတည်းက ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံရမည်ဟူသော အချက်ကိုလည်း ၄၈ နာရီမှ ၇၂ နာရီအတွင်းသို့ လျှော့ချပေးရန်နှင့် မဲဆွယ်မည့် အကြောင်းအရာကို UEC ထံ ကြိုတင် ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံရခြင်းမျိုး မရှိစေရန်ကိစ္စနှင့်ဆိုင်သော အကြံပြုချက်များသည် EU EOM 2015 အကြံပြုချက် ၁၈ နှင့် ၁၉ တို့တွင် ဖော်ပြထားသည်။ UEC သည် လိုက်နာသင့်သည့် ကျင့်ဝတ်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်၍ ထုတ်ဝေရန် (မဟာဗျူဟာ ရည်မှန်းချက် ၉.၂) ပြင်ဆင်နေပြီး စောင့်ကြည့်ရေးကော်မတီသည် အမုန်းစကားများနှင့် မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးမျိုးဖောက်မှုများကို အချိန်မီ ထိရောက်စွာ ကိုင်တွယ်နိုင်မည်ဖြစ်ရာ EU EOM အကြံပြုချက် အမှတ် ၂၀ ကို အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အကောင်အထည်ဖော်ရာ ရောက်သည်။

မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးရေး - EU EOM အကြံပြုချက် ၃၃ နှင့် ၃၄ ကို ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် မဟာ ဗျူဟာ စီမံကိန်း မဏ္ဍိုင် ၅ နှင့်အညီ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် အနေအထားတွင် ရှိနေပါသေးသည်။ မဏ္ဍိုင် ၅ တွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသူအားလုံးနှင့် ညှိနှိုင်း၍ တနိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် နိုင်ငံသားနှင့် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေး အစီအစဉ်များကို ရေးဆွဲရန်၊ UEC ဝက်ဘ်ဆိုက်၊ ဆိုရှယ်မီဒီယာနှင့် အခြားမီဒီယာများတွင် မဲဆန္ဒရှင် ပညာပေးအစီအစဉ်များ တင်ဆက်ခြင်း၊ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားများဖြင့်ပါ မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးအကြောင်းအရာများကို ပုံနှိပ်၊ ဖြန့်ဝေခြင်းများ ပါဝင်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှုများ - ရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှုကိုင်တွယ်ရေးနှင့် ဆက်စပ်သော EU EOM အကြံပြုချက် အများစုကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်မှာ ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်များပါဝင်သဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်းမရှိသေးပါ။ မည်သို့ဆိုစေ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်း၏ မဏ္ဍိုင် ၆ တွင် ရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှုများကို ထိရောက်စွာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစွာ ဖြေရှင်းနိုင်သည့် နည်းများကျင့်သုံးရန် ထည့်သွင်းထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ ၎င်းတို့တွင် ရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှုများနှင့် ပတ်သက်ပြီး ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲအမျိုးမျိုးမှ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များကို သင်တန်းပေးရေး၊ အများပြည်သူက တရားရေးစနစ်ကို အလွယ်တကူ အသုံးပြုနိုင်ရန် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ခုံရုံးဖွင့်လှစ်ပေးရေး၊ ခုံရုံးကြားနာမှုကို အများပြည်သူ တက်ရောက်နားထောင်နိုင်ရန် ခွင့်ပြုပေးရေး၊ အယူခံဝင်နိုင်မည့်အဆင့် ဖန်တီးပေးရေး၊ အမှုတစ်ခုချင်းကို ခြေရာခံလိုက်ကြည့် စနစ်ကို ထူထောင်နိုင်ရေး တို့ပါဝင်သည်။ မဏ္ဍိုင် ၆ တွင် ဖော်ပြထားသည့် စီမံချက်ရေးထားသည့် လုပ်ဆောင်ရန်များကို ထိရောက်စွာ ချမှတ်လုပ်ဆောင်ရန် UEC ကို EU EFM က အားပေးပါသည်။

မဲထည့်ခြင်း၊ မဲရေတွက်ခြင်း၊ မဲရလဒ်စာရင်းရေးသွင်းခြင်းနှင့် ရလဒ်များ - EU EOM ၏ အကြံပြုချက် ၃၉ နှင့် ၄၄ တို့တွင် ပါဝင်သည့် ရွေးကောက်ပွဲဝန်ထမ်းများအား ပို့ချနေသည့် သင်တန်းများကို အရည်အသွေးမြှင့်တင်ရေး၊ မဲရုံအလိုက် မဲရလဒ်များကို အချိန်နှင့်တပြေးညီ ထုတ်ပြန်ရေးတို့ကို ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်း မဏ္ဍိုင် ၂ ဖြစ်သော အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာနှင့် ပရော်ဖက်ရှင်ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် မဏ္ဍိုင် ၄ ဖြစ်သော ရွေး ကောက်ပွဲ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ခြင်းများနှင့် ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်ရေး တို့နှင့် ချိတ်ဆက်၍ ရသည်။

ကြိုတင်မဲပေးခြင်း - ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်း မဏ္ဍိုင် ၄ (မဟာဗျူဟာ ရည်မှန်းချက် ၄.၁၃) တွင် ကြိုတင်မဲလုပ်ငန်းစဉ်၏ ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်ရေးကို တိုးတက်စေမည့် လုပ်ဆောင်ရန်များ ကျင့်သုံးခြင်းပါဝင်ရာ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများ လုပ်ငန်းစဉ်ကို ကြည့်ရှုနိုင်ရန်၊ ပုံမှန်မဲပေးခြင်းနှင့် ကြိုတင်မဲပေးခြင်းများကိုလည်း တူညီသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ ကြိုတင်မဲထည့်မည့်ရက်များ ထုတ်ပြန်ကြေညာရန်တို့ကို လုပ်ဆောင်မည်ဖြစ်သည်။ ကြိုတင်မဲပေးခြင်းနှင့်ဆိုင်သော EU EOM ၏ အကြံပြုချက်အားလုံးကို မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းတွင် ဖော်ပြထားခြင်း မရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် UEC အနေဖြင့် EU EOM အကြံပြုချက် ၄၅ (လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် UEC ၏ တဝန်အပြည့်အဝ) ၊ ၄၇ (ကြိုတင်မဲပေးရန်ကာလကို လျှော့ချရန်) ၊ ၄၉ (ကြိုတင်မဲ ပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူ အမျိုးအစားသတ်မှတ်ချက်များကို လျှော့ချရန်) ၊ ၅၀ (ပြည်ပရောက် မဲဆန္ဒရှင်များအတွက် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးအစီအစဉ်များ တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် ၎င်းတို့အတွက် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအစီအစဉ်များ တိုးတက်ရန်) တို့ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် စဉ်းစားကောင်း စဉ်းစားနေဆဲဖြစ်နိုင်သည်။

၇။ နောက်ဆက်တွဲများ

နောက်ဆက်တွဲ ၁။ သတင်းထုတ်ပြန်ချက်

ဥရောပသမဂ္ဂ
ရွေးကောက်ပွဲ နောက်ဆက်တွဲ အကဲဖြတ်မစ်ရှင်
မြန်မာ ၂၀၁၉

သတင်းထုတ်ပြန်ချက်

ရန်ကုန်၊ ၄ ဧပြီ ၂၀၁၉

၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ ရွေးကောက်ပွဲ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ ပိုမိုများပြားသော အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဥရောပသမဂ္ဂ ရွေးကောက်ပွဲ နောက်ဆက်တွဲမစ်ရှင်က အကြံပြု

ဥရောပသမဂ္ဂ (EU) သည် ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး နောက်ဆက်တွဲမစ်ရှင်အဖွဲ့ကို မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ၂၀၁၉ မတ် ၁၄ ရက်နေ့တွင် စတင်စေလွှတ်ခဲ့သည်။ အဖွဲ့ကို အလက်ဇန္ဒား ဂရက်ဖ် လမ်ဒေါ့ဖ်က ဦးဆောင် သည်။ သူသည် ၂၀၁၅ မြန်မာနိုင်ငံ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် ဥရောပသမဂ္ဂ ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာ ရေးအဖွဲ့ (EOM) ၏ ခေါင်းဆောင်လည်း ဖြစ်သလို၊ ယခင်ဥရောပသမဂ္ဂလွှတ်တော် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌလည်း ဖြစ်သည်။

အဖွဲ့၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ EU EOM အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ပြီးသည့် အတိုင်းအတာကို ဆန်းစစ်ရန်နှင့် ၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲနောက်ပိုင်း ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၏ တိုး တက်မှုကို ဆန်းစစ်ရန်ဖြစ်သည်။ အဖွဲ့သည် ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (UEC) ၊ လွှတ်တော်၊ နိုင်ငံရေး ပါတီများ၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ရွေးကောက်ပွဲ နည်းပညာအကူအညီပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ် စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့သည်။

EU EOM က ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ဖော်ထုတ်ခဲ့သော အကြံပြုချက်များအနက် အချို့ကို အကောင်အထည်ဖော် ခဲ့နိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ သို့သော် အများစုသော အကြံပြုချက်များသည် သက်ဆိုင်မှုရှိနေဆဲဖြစ်သည့်တိုင် အ ကောင်အထည်မဖော်ရသေးကြောင်း တွေ့ရသည်။ EFM သည် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ အကောင်အထည် ဖော်နိုင်မည့် အကြံပြုချက်များကို အဓိကအာရုံစိုက်သည်။ ထိုအချက်များထဲတွင် UEC လုပ်ငန်းစဉ်များ ပိုမိုပွင့်လင်း မြင်သာမှုရှိရေး၊ မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်း၊ မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်း၊ ကြိုတင် မဲပေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများတွင် အမျိုးသမီးများ ပိုမိုထင်ရှားသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လာနိုင်ရေးစသည့် ကိစ္စ ရပ်များ ပါဝင်သည်။

ဤသို့သော အနေအထားတွင် မစ်ရှင်အဖွဲ့သည် ဧပြီ ၄ တွင် UEC ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပြည်တွင်းရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်လေ့လာသူများ၊ နိုင်ငံတကာမှ နည်းပညာအကူအညီပေးနေ သူများပါဝင်သော စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပခဲ့သည်။ တက်ရောက်သူများသည် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်း စဉ်များ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာမည့် EU EOM အကြံပြုချက်များကို နောက်ထပ်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် အ နေအထားကို ပူးတွဲဆွေးနွေးခွင့် ရခဲ့ကြသည်။

ယနေ့ ကျင်းပသော သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတွင် မစ္စတာ လမ်ဒွေဖ်က "ဒီနေ့ဆွေးနွေးပွဲမှာ အဓိက အရေးကြီးတဲ့ သုံးသပ်ချက်ကတော့ UEC နဲ့ ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းတွေမှာ ပါဝင်နေတဲ့ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများကြား ဆက်သွယ်ရေးတိုးတက်ဖို့ လိုအပ်ချက်ဖြစ်ပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲမှာ ပါဝင်ပတ်သက်နေကြသူတွေထဲက တရားဝင်မှုရှိတဲ့ တောင်းဆိုမှုလည်းဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ ရွေးကောက်ပွဲ ကြိုတင်ပြင်ဆင်နေတဲ့ လုပ်ငန်းအနေအထားအကြောင်း ပါဝင်ပတ်သက်နေသူအားလုံးကို ပုံမှန်သတင်းပေးမှုကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းနိုင်မယ့် ထိရောက်တဲ့ ဆက်သွယ်ရေးမဟာဗျူဟာတစ်ခု ရေးဆွဲဖို့ UEC ကို အားပေးလိုပါတယ်။ ဒီအပြင် ပြောလိုတာက အခုအချိန်ဟာ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲမေအောင်မြင်ဖို့ လူတိုင်းပါဝင်နိုင်ရေး၊ အများအသိအမှတ်ပြုရေး၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရေးအဆင့်များ တိုးလာမယ့် သက်ဆိုင်တဲ့ လုပ်ဆောင်မှုအားလုံးကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်းက အဖွဲ့အစည်းတွေ၊ နိုင်ငံရေးပါတီတွေ စပြီး အလုပ်လုပ်ကြရတော့မယ့် အမှန်ကန်ဆုံး အချိန်လည်းဖြစ်ပါတယ်" ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

ရွေးကောက်ပွဲ နောက်ဆက်တွဲမစ်ရှင်အဖွဲ့ကို စေလွှတ်ခြင်းသည် ဥရောပသမဂ္ဂက မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီ လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ခိုင်မာသော သန္နိဋ္ဌာန်ကို သရုပ်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ အဖွဲ့အနေဖြင့် အခြေခံဥပဒေကို သုံးသပ်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးထားသည့် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ပူးတွဲကော်မတီ ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် လက်ရှိလုပ်ဆောင်နေမှုများကို ကြိုဆိုသလို၊ အစိုးရကို အခြေခံ ဒီမိုကရေစီ တန်ဖိုးများကို ထိန်းသိမ်းရန် ၎င်း၏ သန္နိဋ္ဌာန်ကို ပြသသည့်အနေဖြင့် နိုင်ငံသားရပိုင်ခွင့်များနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် ပတ်သက်သော နိုင်ငံတကာ သဘောတူစာချုပ် (ICCPR) တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးရန် အားပေးပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲ ၂။ စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲ ကျင်းပရခြင်းနှင့် အစီအစဉ်

စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲ

၂၀၁၅ ဥရောပသမဂ္ဂ ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့၏ အကြံပြုချက်များ
လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရေး ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များ

ရန်ကုန်၊ ၄ ဧပြီ ၂၀၁၉

နိဗ္ဗိတယ်၊ ရန်ကုန်

နိဒါန်း

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ ဖိတ်ကြားချက်အရ ဥရောပသမဂ္ဂသည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်၌ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့ (EU EOM) ကို စေလွှတ်ခဲ့သည်။ အဖွဲ့သည် ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံနှင့် လွတ်လပ်သော၊ ဘက်မလိုက်သော ဆန်းစစ်ချက်ပေးရန်နှင့် ရွေးကောက်ပွဲမူဘောင်အတွင်း ပြုပြင်ရန် လိုအပ်သော နယ်ပယ်များကို ဖော်ထုတ်ထားသည့် အကြံပြုချက်များပေးရန် ဖြစ်သည်။ ထိုအကြံပြုချက်များကို ဥရောပသမဂ္ဂက နောက်ဆက်တွဲမစ်ရှင်အဖွဲ့ (EFM) ကို စေလွှတ်ခြင်းသည် မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီ လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုမိုခိုင်မာအောင် အဆက်မပြတ်ကူညီခြင်း၏ အရေးပါသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ ထိုအနှစ်သာရဖြင့် လေ့လာစောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့ အကြီးအကဲ အလက်ဇန္ဒားဂရက်ဖ်လမ်ဒွေဖ်ကို ဦးဆောင်စေလျက် EFM ကို ၂၀၁၉ မတ်လမှ ဧပြီလထိစေလွှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ EFM ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ EU EOM 2015 အကြံပြုချက်များကို အ

ကောင်အထည်ဖော်ပြီးသည့် အနေအထားနှင့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲနောက်ပိုင်း ရွေးကောက်ပွဲပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဖော်ဆောင်မှု၏ တိုးတက်မှုကို ဆန်းစစ်ရန်လည်းဖြစ်သည်။

နည်းစနစ်

စားပွဲပိုင်းဆွေးနွေးပွဲ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ EU EOM 2015 အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် တွေ့ကြုံရနိုင်သည့် စိန်ခေါ်မှုများ၊ အခွင့်အလမ်းများကို နိုင်ငံတွင်းမှ ဆွေးနွေးဖက်များ အမြင်ချင်းဖလှယ် နိုင်ရန် ဖိုရမ်တစ်ခုအဖြစ် ပေးနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။

အဖွင့်အစီအစဉ်ကို မစ်ရှင်အကြီးအကဲ (CM) နှင့် EU EOM 2015 လေ့လာစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်ဟောင်း မစ္စတာအလက်ဇန္ဒားဂရက်ဖ်လမ်ဒေါ့ဖ်၊ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (UEC) မှ ကိုယ်စားလှယ်နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂ သံအမတ် မစ္စတာကရစ်ရှန်ရှမစ် တို့က အမှာစကားပြောကြမည်ဖြစ်သည်။ မစ္စတာ လမ်ဒေါ့ဖ်က EFM အတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခဲ့သည့် ရလဒ်များနှင့် ၂၀၂၀ ရွေးကောက် ပွဲမတိုင်မီ အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်သလို၊ အကောင်အထည်ဖော်ရန်လည်း ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အကြံပြုချက် များကို ဖော်ထုတ်တင်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (UEC) ကိုယ်စားလှယ်ကလည်း ၂၀၂၀ မတိုင်မီ UEC ၏ ဦးစားပေးများနှင့် အစီအစဉ်များအကြောင်းကို ရှင်းလင်းတင်ပြမည်ဖြစ်သည်။ ဥရောပသမဂ္ဂ သံအမတ်ကလည်း ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် ဥရောပသမဂ္ဂက ကူညီထောက်ပံ့နေမှု အခြေအနေများကို ရှင်းလင်းပြောကြားမည်ဖြစ်သည်။

တက်ရောက်လာကြသူများကို အုပ်စုသုံးစုခွဲပါမည်။ တစ်စုစီသည် တစ်နာရီအချိန်အတွင်း ရွေးချယ်ပေးထား သော အကြံပြုချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးရမည်ဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်းစဉ်မှာ -

- ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ် တိုးတက်ရန်အတွက် မဖြစ်မနေအကောင်အထည်ဖော်ရမည်ဟု စဉ်း စားသော အကြံပြုချက် သုံးခုကို ဖော်ထုတ်ရန်၊
- ထိုသုံးချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ကြုံတွေ့ရမည့် အဓိက စိန်ခေါ်မှုများ၊
- ဆွေးနွေးပွဲတက်ရောက်သူများဘက်က လုပ်ပေးနိုင်သည့်ကိစ္စရပ်များ၊ အဖွဲ့အစည်းအလိုက်နှင့် နိုင်ငံတ ကာက လိုအပ်သော ပံ့ပိုးမှုများ၊
- အကောင်အထည်ဖော်ရန် ကြာမြင့်မည့်အချိန်။

တစ်စုစီသည် မိမိတို့အစုကို ကိုယ်စားပြုမည့်သူတစ်ဦးကို ရွေးချယ်ရမည်။ ဆွေးနွေးမှု တစ်နာရီပြည့်ချိန်တွင် ကိုယ်စားပြုသူက မိမိအဖွဲ့၏ သုံးသပ်ချက်များနှင့် အဆိုပြုချက်များကို ရှင်းလင်းတင်ပြရမည်။ EFM မစ်ရှင်အကြီးအ ကဲနှင့် UEC ကိုယ်စားလှယ်တို့က အဖွဲ့သုံးဖွဲ့၏ အဓိက သုံးသပ်ချက်များကို အနှစ်ချုပ်ကာ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အ ကြံပြုချက်များကို ရှေ့ဆက်အကောင်အထည်ဖော်ရန် သတ်မှတ်ကြမည်ဖြစ်သည်။

အကြောင်းအရာအလိုက် အုပ်စုများ -

အုပ်စု ၁ - ရွေးကောက်ပွဲစီမံအုပ်ချုပ်ရေး၊ မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်းနှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အမည်စာရင်း တင် သွင်းခြင်း၊

အုပ်စု ၂ - မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်းနှင့် ရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှု၊

အုပ်စု ၃ - ကြိုတင်မဲပေးခြင်း၊ မဲပေးခြင်း၊ မဲရေတွက်ခြင်းနှင့် မဲရလဒ်စာရင်းသွင်းခြင်း၊

အစီအစဉ်

အချိန်	လုပ်ဆောင်ရန်
၉:၀၀ - ၉:၃၀	တက်ရောက်သူများ စာရင်းသွင်းခြင်း
၉:၃၀-၁၀:၁၅	အဖွင့်မိတ်ဆက်
၁၀:၁၅- ၁၁:၁၅	အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးခြင်း
၁၁:၁၅ - ၁၁:၃၀	ကော်မီတီသော့ကနား
၁၁:၃၀ - ၁၂:၁၅	အုပ်စုလိုက် တင်ပြခြင်း
၁၂:၁၅ - ၁၃:၀၀	အမေး အဖြေနှင့် နိဂုံးချုပ်

အကြောင်းအရာအလိုက် အုပ်စုတစ်စုစီတွင် ဆွေးနွေးရမည့် အကြံပြုချက်များ

အုပ်စု ၁ - ရွေးကောက်ပွဲစီမံအုပ်ချုပ်ရေး၊ မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်းနှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အမည်စာရင်း တင်သွင်းခြင်း၊

၁။ UEC သည် အခြားသော ဝန်ကြီးဌာနများကို မလိုအပ်ပဲ မှီခိုနေခြင်းကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန် ဘတ်ဂျက်နှင့် ဝန်ထမ်းခန့်ထားခြင်းအပါအဝင် အမှီအခိုကင်းသော တည်ဆောက်ပုံလိုအပ်သည်။

၂။ UEC ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းများနှင့် ဆက်သွယ်ရေး၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ထိရောက်မှုတို့ တိုးတက်ရမည်ဖြစ်ကာ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် အသိပေးကြေညာချက်များကို ချက်ချင်းထုတ်ပြန်ရမည်။

၃။ UEC သည် ရှင်းလင်းပြီး ဆီလျော်မှုရှိသော ရွေးကောက်ပွဲပြက္ခဒိန် ထုတ်ဝေသင့်သည်။

၄။ UEC သည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် ကောက်ယူခဲ့သော မဲဆန္ဒရှင် ကွန်ပျူတာစာရင်းကို အခြေခံကာ မဲပေးခွင့် ရှိသူများမဲပေးနိုင်ရန် မွမ်းမံပြင်ဆင်ခြင်း၊ သန့်စင်ခြင်း၊ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းများပြုလုပ်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး တည်ဆောက်ရန်ဖြစ်သည်။

၅။ မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်းအချက်အလက်များကို အများပြည်သူ ကြည့်ရှုနိုင်စေရန် အပြည့်အဝလုပ်ဆောင်ထားရမည်။ မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုချင်းအလိုက် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းများပါ စနစ်တကျ ခွဲခြားဖော်ပြပေးရမည်။

၆။ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အမည်တင်သွင်းရာတွင် နိုင်ငံသားဖြစ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံတွင်းမှာသာ နေထိုင်ခဲ့ကြောင်း သက်သေစာရွက်စာတမ်းများ တင်သွင်းခြင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများကို ပိုမိုရှင်းလင်းရန် လိုအပ်ပြီး မျှတကာ တသမတ်တည်းဖြစ်သော စစ်ဆေးခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ကျင့်သုံးရန် လိုအပ်သည်။

၇။ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အမည်တင်သွင်းခြင်းဆိုင်ရာ အယူခံဝင်မှုများကို ကိုင်တွယ်မည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် အများပြည်သူကြားနာခွင့်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ထိုသို့ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း အကြောင်းရင်းများကို သက်ဆိုင်သော အယူခံလျှောက်ထားသူထံ စာဖြင့်ရေးသားပေးပို့ရမည်ဆိုသည့် အချက်များအပါအဝင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရမည်။

အုပ်စု ၂ - မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်းနှင့် ရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှု

၁။ အများပြည်သူမဲဆွယ်စည်းရုံးပွဲကို ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက် တောင်းခံရခြင်းသည် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သော်လည်း ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်တင်ရမည့် အချိန်သတ်မှတ်ချက်က များလွန်းသည်။ ပါတီများသည် ၄၈ နာရီ သို့မဟုတ် ၇၂ နာရီ ခန့်သာ ကြိုတင်အကြောင်းကြားစေသင့်သည်။

၂။ မဲဆွယ်မည့် အကြောင်းအရာကို ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်တင်ခိုင်းခြင်း မပြုသင့်။ မဲဆွယ်မည့်အကြောင်းအရာကို မ လိုလားအပ်သော ကန့်သတ်ခြင်းမျိုး မဖြစ်သင့်။

၃။ အမှန်းစကားနှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စများကို အချိန်မဆိုင်းကိုင်တွယ်မည့် ထိရောက်သော စနစ်တစ်ခုထားရှိသင့်သည်။

၄။ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလ ရပ်တည်သူများသည် ပါတီမဲဆွယ်စည်းရုံးရေး ငွေစာရင်းအစီရင်ခံစာများ အပါအဝင် ၎င်းတို့၏ ဘဏ္ဍာငွေနှင့် အသုံးစရိတ်များနှင့်ဆိုင်သော ပုံမှန်ငွေစာရင်းများကို တင်ပြရန် လိုအပ်သင့် သည်။

၅။ ရွေးကောက်ပွဲအလွန် ဥပဒေဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများအပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက်များအတွက် ရှင်းလင်းပြီး၊ ကျိုးကြောင်းဆီ လျော်သည့် အချိန်တစ်ခု ကန့်သတ်ပေးရမည်။

၆။ ရွေးကောက်ပွဲခုံရုံးသည် UEC နှင့် လွှတ်ကင်းစွာ ရပ်တည်မှုသေချာရမည် သို့မဟုတ် အငြင်းပွားမှုများကို တရားရုံး တွင် ဖြေရှင်းရမည်။ အငြင်းပွားမှု ကြားနာမှုများကို တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များအလိုက် သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံး များတွင် လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အာဏာဖြေလျှော့ ပေးရမည်။

၇။ ရွေးကောက်ပွဲတိုင်ကြားမှုများကို ကိုင်တွယ်ခြင်းသည် မျှတသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်း မူများကို လေးစားရမည်ဖြစ် ပြီး ဘက်မလိုက်ကြောင်း အာမခံနိုင်ရမည်။ ၎င်းတွင် UEC ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အယူခံဝင်ခွင့်ရှိရမည်။

အုပ်စု ၃ - ကြိုတင်မဲပေးခြင်း၊ မဲပေးခြင်း၊ မဲရေတွက်ခြင်း၊ မဲရလဒ်စာရင်းရေးသွင်းခြင်း

၁။ ရွေးကောက်ပွဲတာဝန်ရှိသူများကို သင်တန်းပေးခြင်းသည် အထူးသဖြင့် မဲရေတွက်ခြင်း၊ ရလဒ်စာရင်း ရေးသွင်း ခြင်းတို့တွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအတိုင်း တိကျစွာ ဆောင်ရွက်တတ်စေရေး အဓိကထား သင်တန်းပေးသင့်သည်။

၂။ မဲဆန္ဒရှင်တစ်ဦးသည် မတော်တဆ မဲလက်မှတ်ပျက်စီးသွားပါက မဲပေးပိုင်ခွင့်ကို အလိုအလျောက်ငြင်းပယ်သလို မဖြစ်ရအောင် အသစ်တစ်ရွက် ရသင့်သည်။

၃။ မဲရုံများတွင် လိုအပ်ပါက မဲပြန်လည်ရေတွက်ခွင့် ရှိသင့်သည်။

၄။ မဲရလဒ်များ၊ တိုင်ကြားချက်များနှင့်ဆက်စပ်သော အချက်အလက်များကို UEC သည် ပြည်ပြည်စုံစုံနှင့် လျင်မြန် စွာ ဖော်ပြပေးရမည်ဖြစ်ပြီး၊ မဲရုံတစ်ရုံချင်း ရလဒ်အပြည့်အစုံကို ဖော်ပြပေးရမည်ဖြစ်သည်။

၅။ ကြိုတင်မဲပေးခြင်းလုပ်ဆောင်ပုံအလေ့အထကို ဂရုတစိုက် စဉ်းစားသုံးသပ်ရန်လိုသည်။ ကြိုတင်မဲ၏ ဖြောင့်မတ် မှန်ကန်မှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပါဝင်ပတ်သက်သူအချို့က သံသယရှိနေကြသည်။ ထိုအလေ့အထကိုသာ ဆက်လက်အ သုံးပြုမည်ဆိုပါက UEC သည် မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပ ကြိုတင်မဲပေးခြင်းကိစ္စများအပါအဝင် ကြိုတင်မဲပေးခြင်း၏ လက္ခဏာ ရပ်အားလုံးအတွက် တာဝန်ယူရမည်ဖြစ်သည်။

၆။ ကြိုတင်မဲများ၊ မဲပုံးများကို ကိုင်တွယ်ရာတွင် အထူးသဖြင့် ညအိပ်သယ်ဆောင်ရမည့် မဲပုံးများအတွက် စိတ်ချရစေမည့် ပြည့်စုံသော ကြိုတင်ကာကွယ်လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ထားရမည်။

၇။ ကြိုတင်မဲထည့်ခွင့်ရှိသူအတွက် အမျိုးအစားသတ်မှတ်ချက်များကို လျော့ချရန် စဉ်းစားသင့်သည်။

နောက်ဆက်တွဲ ၃ - ၂၀၁၅ ဥရောပသမဂ္ဂ ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့၏ အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်မှုပြုလေ့ရှိသော

စဉ်	နှစ်	အကြံပြုချက်	ရွေးကောက်ပွဲ အကြောင်းအရာ	အနေအထား (၁-၆)	မှတ်ချက်များနှင့် နောက်ထပ်သတင်းအချက်အလက်များ
၁။	၂၀၁၅	ဥပဒေရေးရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံကို ICCPR ၊ ICERD နှင့် ဌာန တိုင်းရင်းသား ရပိုင်ခွင့်များဆိုင်ရာ ILO သဘောတူချက် ၁၆၉ အပါအဝင် စစ်မှန်သော ရွေးကောက်ပွဲအတွက် နိုင်ငံတကာစံများနှင့် အညီ ဖြစ်လာအောင် ကျယ်ပြန့်စွာ စဉ်းစားရမည်။	ဥပဒေမူဘောင်	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	လက်ရှိအချိန်ထိ ဥပဒေရေးရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဖော်ဆောင်နိုင်ခြင်း မရှိသေး။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများနောက်ပိုင်း ရွေးကောက်ပွဲနှင့်ဆိုင်သော နိုင်ငံတကာသဘောတူစာချုပ်များတွင်လည်း ထပ်မံလက်မှတ်ထိုးခြင်းမရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ သို့သော်အခြေခံဥပဒေ သုံးသပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ် စတင်နေပြီဖြစ်သည့်တိုင် အထက်ပါ အကြံပြုချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်မှာ ဖြစ်နိုင်ဖွယ် မရှိသေး။
၂။	၂၀၁၅	စစ်မှန်သော ရွေးကောက်ပွဲ ဖြစ်လာရန်အတွက် ပြည်သူ့က ရွေးကောက်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က တိုက်ရိုက်ခန့်ထားသော တပ်မတော်သားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းကို ဖယ်ရှားပစ်ရမည်။	ဥပဒေမူဘောင်	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	ယခု အကြံပြုချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်မှာ အခြေခံဥပဒေ၏ သီးသန့်အခန်းကို ပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်ပြီး၊ ထိုသို့ ပြင်ဆင်နိုင်ရန်မှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားလှယ် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းအထက် ထောက်ခံမှုလိုရုံသာမက ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲတွင် မဲ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအထက် ရရှိရန် လိုအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲများမတိုင်မီ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်မှာ လက်တွေ့မကျလှပေ။
၃။	၂၀၁၅	မဲပေးခွင့်အပေါ် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်မှု မရှိပဲ ကန့်သတ်ထားမှုကို ပြင်ဆင်သင့်ရာ နိုင်ငံတကာစံများနှင့် အညီဖြစ်သော ပြဌာန်းချက်များရှိသင့်သည်။ အမည်တပ်၍ ဆိုရလျှင် - က။ နိုင်ငံသားဥပဒေကို ပြုပြင်ရန် လိုအပ်ရာ နိုင်ငံသားဖြစ်ရန် ကြောင်းကျိုးဆီလျော်စွာ အရည်အချင်း ပြည့်စုံသူတိုင်း အာမခံချက်ရှိသင့်သည် (ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတန်း၏ လူမျိုးရေးခွဲခြားမှုများကို တားမြစ်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံသားဖြစ်ပိုင်ခွင့် တို့နှင့်အညီ) ၊ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် မဲပေးရန် အခွင့်ရှိသည်။ ခ။ ဘာသာရေးအဖွဲ့အစည်းများမှ ပုဂ္ဂိုလ်များအား မဲပေးခွင့်မပြုခြင်းသည် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် မညီသဖြင့် ထိုကန့်သတ်ချက်ကို ပယ်ဖျက်ရန်စဉ်းစားသင့်သည်။ ဂ။ အကျဉ်းကျနေသူများလည်း မဲပေးခွင့်ရသင့်သည်။	ဥပဒေမူဘောင်	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	ဤအကြံပြုချက်သည် နိုင်ငံသားဥပဒေ (၃ က) ကို ပြင်ဆင်ရန်လိုသလို၊ အခြေခံဥပဒေ (၃ က နှင့် ၃ ဂ) ကိုလည်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် ထောက်ခံမဲ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းအထက်ဖြင့် ပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်သည်။ ဤအကြောင်းအရာသည် နိုင်ငံရေးအရ အကဲဆတ်ပြီး အငြင်းပွားဖွယ် အကြောင်းအရာလည်းဖြစ်သဖြင့် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲများမတိုင်မီ ပြင်ဆင်နိုင်ရန်မှာ လက်တွေ့မကျလှပါ။
၄။	၂၀၁၅	ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရာတွင် မလိုလားအပ်သော ကန့်သတ်ချက်များကိုလည်း ပယ်ဖျက်ကာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာ	ဥပဒေမူဘောင်	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	ယခု အကြံပြုချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်မှာ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်ပြီး၊ ထိုသို့ ပြင်ဆင်နိုင်ရန်မှာ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းအထက် ထောက်ခံရုံသာမက ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲ

		တန်းအပါအဝင် နိုင်ငံတကာစံများနှင့်အညီဖြစ်စေရန် ပြုပြင်သင့်သည်။ ဤနေရာတွင် - က။ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း၏ မိဘနှစ်ပါးလုံး နိုင်ငံသား ဖြစ်ရမည်ဟူသော မလိုလားအပ်သည့် ကန့်သတ်ချက်ကို ပယ်ဖျက်သင့်သည်။ ခ။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်း၏ မိဘနှစ်ပါးသည် နိုင်ငံတွင်း ရှေ့ပိုင်း ၁၀ နှစ်ဆက်တိုက် နေထိုင်ခဲ့သူများ ဖြစ်ရမည်။ သမ္မတလောင်း၏ မိဘများသည် နိုင်ငံတွင်း ရှေ့ပိုင်း နှစ် ၂၀ ဆက်တိုက် နေထိုင်ခဲ့သူများဖြစ်ရမည် ဟူသော ကန့်သတ်ချက်သည် အမျိုးမညီပဲ လျော့ချကာ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်ပြီး အားလုံးပါဝင်နိုင်သော သတ်မှတ်ချက်အမျိုးအစားများကို ပြင်ဆင်သင့်သည်။ ဂ။ သမ္မတလောင်းအဖြစ် ဝင်ပြိုင်မည့်သူ၏ သားသမီး နှင့်/သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်ဖက်သည် ပြည်ပနိုင်ငံသား ခံယူထားသူ မဖြစ်ရဟူသော ကန့်သတ်ချက်သည်လည်း ကျိုးကြောင်းဆီလျော်ခြင်းမရှိသဖြင့် ပယ်ဖျက်သင့်သည်။			တွင် မဲ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအထက် ရရှိရန် လိုအပ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲများမတိုင်မီ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်မှာ လက်တွေ့မကျလှပေ။
၅။	၂၀၁၅	တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် တစ်ခုချင်းအလိုက် အထက်လွှတ်တော်အတွက် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အရေအတွက်ကို တူညီစွာ သတ်မှတ်ထားသည်မှာ လက်ခံနိုင်သောကိစ္စဖြစ်သော်လည်း၊ အောက်လွှတ်တော်တွင်ကား လူတိုင်း ညီမျှစွာ မဲပေးပိုင်ခွင့် ရရှိရေးအတွက် ICCPR ပုဒ်မ ၂၅ နှင့်လည်းအညီ မဲဆန္ဒနယ်များ၏ နယ်နမိတ်ကို တူညီသော အရွယ်အစားဖြစ်ရေး ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် လိုသည်။	ဥပဒေမူဘောင်	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	ယခု အကြံပြုချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်မှာ အခြေခံဥပဒေ၏ သီးသန့်အခန်းကို ပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်ပြီး၊ ထိုသို့ ပြင်ဆင်နိုင်ရန်မှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားလှယ် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းအထက် ထောက်ခံမှုလိုရုံသာမက ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲတွင် မဲ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအထက် ရရှိရန် လိုအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲများမတိုင်မီ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်မှာ လက်တွေ့မကျလှပေ။
၆။	၂၀၁၅	UEC သည် ရာနှုန်းပြည့် လွှတ်လပ်စွာ ရပ်တည်သော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ရန်လိုသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရန်မှာ - က။ UEC ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များ အဆိုပြုခြင်း၊ ခန့်အပ်ခြင်း စနစ်သည် ပါဝင်ပတ်သက်သူများကြားတွင် ယုံကြည်မှုရရေး သေချာစေရန် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိ ရမည် ဖြစ်သလို၊ လူတိုင်းပါဝင်ခွင့်လည်း ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် UEC အဖွဲ့ဝင် အမည်စာရင်း အဆိုပြုရာ	ရွေးကောက်ပွဲစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	အကြံပြုချက် (၆ က) ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်မှာ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းအထက် ထောက်ခံမဲ ရရှိရန်လိုသောကြောင့် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ ဖြစ်နိုင်ခြေအလွန်နည်းသည်။ မတ် ၆ ရက်တွင် သမ္မတက တည်ဆဲအခြေခံဥပဒေ ပြဌာန်းချက်များနှင့်အညီ UEC အဖွဲ့ဝင်သစ် ၈ ဦးကို ထပ်မံခန့်ထားပေးခဲ့သည်။ UEC သည် ဘတ်ဂျက်မလိုလောက်ဘဲ လုပ်ငန်းလည်ပတ်နေရပြီး၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန က ချထားပေးသော ပြင်ပ ဝန်ထမ်းများကိုလည်း အားကိုးနေရဆဲဖြစ်သည်။

		တွင် ပါတီစုံပါဝင်သော လွှတ်တော်ကော်မတီက အဆိုပြုရမည်။ ခ။ UEC သည် ပိုမိုအမှီအခိုကင်းသော ဖွဲ့စည်းပုံရှိရမည်။ ဘတ်ဂျက်၊ ဝန်ထမ်းခန့်ထားခြင်းကိစ္စများကအစ အခြားသော ဝန်ကြီးဌာနများကို မှီခိုခြင်းမရှိဘဲ ဆောင်ရွက်နိုင်စေရမည်။			
၇။	၂၀၁၅	UEC အဆင့်၊ ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲအဆင့် အသီးသီးတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်နှုန်း တိုးတက် လိုအပ်နေသေးသည်။	ရွေးကောက်ပွဲ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း	၂ အကောင်အထည်ဖော်နေဆဲ	၂၀၁၅ ခုနှစ်က စတင်ကာ UEC သည် အမျိုးသမီးများကို ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်ရာထူး၌ ၃၉.၂ ဦး၊ အခြားရာထူးများတွင် ၉၅၁ ဦး ခန့်ထားခဲ့သည်။ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်ရာထူးတွင် အမျိုးသမီး ၂၄ ရာခိုင်နှုန်း၊ ခရိုင်အဆင့်တွင် ၁၆ ရာခိုင်နှုန်း၊ မြို့နယ်အဆင့်တွင် ၁၅ ရာခိုင်နှုန်း ခန့်ထားခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ၁၅ ဦးထဲတွင် အမျိုးသမီးတစ်ဦးမျှ မပါဝင်သေး။
၈။	၂၀၁၅	UEC ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းများနှင့် ဆက်သွယ်ရေးများ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ထိရောက်မှုများသည် တိုးတက်မှုရှိရန် လိုအပ်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် အသိပေးချက်များကို ချက်ခြင်းထုတ်ပြန်ရမည်။ ၎င်းသည် UEC ၏ တာဝန်ခံမှုကို သေချာစေသလို ပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲအဆင့်ဆင့်သည် ၎င်းတို့၏ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့် လိုက်နာရန် လိုအပ်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အပြည့်အစုံ၊ သေချာစွာ သတင်းအချက်အလက်ပေးပြီးဖြစ်မည်ဖြစ်သည်။ တိတိကျကျ ဆိုရသော် UEC ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ရေးသား၍ အများပြည်သူကို ထုတ်ပြန်ခြင်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အောက်အဆင့် ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲအဆင့်ဆင့်သို့ ရှင်းလင်းစွာနှင့် အချိန်မီ ဆက်သွယ်ရမည်။ သို့မှသာ အကောင်အထည်ဖော်မှု တပြေးညီဖြစ်ရေး သေချာစေမည်ဖြစ်သည်။	ရွေးကောက်ပွဲ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲသို့ လာရောက်ခဲ့သည့် ဥရောပသမဂ္ဂ ပညာရှင်များအဖွဲ့ကလည်း UEC ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနည်းပုံ၊ ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများနှင့် ဆက်သွယ်ရေးက ပြဿနာရှိကြောင်းနှင့် အချို့သော ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ သိသင့်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကိုလည်း အများပြည်သူ ရယူနိုင်အောင် ထုတ်ပြန်မပေးနိုင်ကြောင်းလည်း တွေ့ရသည်။ EU EFM နှင့် တွေ့ဆုံခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများကလည်း UEC နှင့် ပုံမှန် အဓိပ္ပါယ်ရှိသည့် ဆက်သွယ်ရေးမရှိခြင်းအပေါ် စောဒကတက်ကြသည်။
၉။	၂၀၁၅	UEC သည် ရှင်းလင်း၍ ဆီလျော်မှုရှိသော ရွေးကောက်ပွဲပြက္ခဒိန်ကို ထုတ်ပြန်သင့်သည်။ ထိုသို့ ထုတ်ပြန်ခြင်းဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုတိုးတက်လာမည်ဖြစ်သလို ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများကိုလည်း လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုမိုသဘောပေါက် နားလည်စေမည်။ ပြက္ခဒိန် ထုတ်ပြန်	ရွေးကောက်ပွဲ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	UEC သည် ၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်မီ ရွေးကောက်ပွဲ ပြက္ခဒိန် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော်လည်း ပြည့်စုံခြင်းမရှိ။ ကြိုတင်မဲပေးခြင်းအတွက် ရက်စွဲများ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိ (EU EEM 2017) ။ သို့သော် ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရွေးကောက်ပွဲ ပြက္ခဒိန်ပင် ထုတ်ပြန်ခြင်းမရှိခဲ့ဘဲ ရွေး

		ခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းစဉ်၏ အဆင့်အမျိုးမျိုးကို ဆက်စပ်မှု ပိုရှိစေမည်ဖြစ်ရာ ဥပမာအားဖြင့် မဲဆွယ်ခြင်းမပြုမီ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အမည်တင်သွင်းခြင်း လုပ်ငန်းများ ပြီးစီးရမည်ဖြစ်သည်။			ကောက်ပွဲ အချိန်ဇယားကို အခါအားလျော်စွာသာ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ (ANFREL IEOM 2018)။
၁၀။	၂၀၁၅	UEC သည် မွမ်းမံခြင်း၊ ထုတ်ပယ်သင့်သူများကို ထုတ်ပယ်ခြင်း၊ ဖြည့်သွင်းသင့်သူများကို ဖြည့်သွင်းခြင်းဖြင့် လူတိုင်းမဲပေးနိုင်ရေးကို ရှုမြင်လျက် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ကွန်ပျူတာဖြင့် ပြုစုထားသော မဲဆန္ဒစာရင်းကို အခြေခံ၍ ပြုစုရန်ဖြစ်သည်။	မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်း	၅ ဆုံးဖြတ်ရန် စောလွန်းနေသေး	၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် တစ်နိုင်ငံလုံးမဲဆန္ဒရှင်စာရင်း မွမ်းမံပြုစုခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်သည် အစပျိုးသည့် အဆင့်သာရှိသေးသည် (နည်းစနစ် ချမှတ်ခြင်း၊ အစီအစဉ်ချခြင်း၊ ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲခြင်း၊ သင်တန်းပေးခြင်း) ။ ၂၀၁၇ နှင့် ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများမတိုင်မီ အချို့သော မဲဆန္ဒနယ်များအတွက် ၂၀၁၅ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို မွမ်းမံပြင်ဆင်ထားသည့် စာရင်းအချို့သာ ရှိသေးသည်။
၁၁။	၂၀၁၅	မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်းမှ အချက်အလက်များသည် အများပြည်သူ ရယူခွင့်ရှိရန် လိုအပ်သည်။ မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုချင်းအလိုက် မဲဆန္ဒရှင်အရေအတွက်ကိုပါ သီးခြားစီ ဖော်ပြပေးရမည်။	မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်း	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်းအချက်အလက်များ အများပြည်သူက ရယူနိုင်မရှိပါ။
၁၂။	၂၀၁၅	မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို စီမံခန့်ခွဲရန်နှင့် သိမ်းဆည်းရန် ဒေတာဘေ့စ်ရွေးချယ်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြောင်းအရာနှင့် သက်ဆိုင်မှုရှိအောင် သေချာစွာ စဉ်းစားသင့်သည်။ အချက်အလက်များကို မည်သို့ သိမ်းဆည်း၍ ပြသမည်၊ ဒေတာဘေ့စ်ကို စီမံခန့်ခွဲမည်၊ လူ့စွမ်းဆောင်ရည်ကိုလည်း စဉ်းစားရမည်။	မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်း	၅ ဆုံးဖြတ်ရန် စောလွန်းနေသေး	UEC သည် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို ရိုးရှင်းသည့် Excel ဒေတာဘေ့စ်တွင် သိမ်းထားကာ စီမံခန့်ခွဲရန် ဆုံးဖြတ်ထားပုံရသည်။
၁၃။	၂၀၁၅	နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကတ်ပြား ထုတ်ပေးခြင်းကို အရှိန်မပျက် ဆောင်ရွက်ရုံသာမက အရှိန်မြှင့်၍ပင် ဆောင်ရွက်ရမည်။ လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ နိုင်ငံသားကတ်ပိုင်ဆိုင်ထားသူ တိုးပွားလာခြင်းဖြင့် ကတ်ပြားကို တသမတ်တည်းအသုံးပြုလာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။	မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်း	၅ ဆုံးဖြတ်ရန် စောလွန်းနေသေး	အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် လူဦးရေ ဝန်ကြီးဌာနသည် နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကတ်ပြားများ ထုတ်ပေးလျက်ရှိသည်။ ယနေ့အချိန်ထိ နိုင်ငံသားကတ်ထုတ်ပေးပြီးသည့် အရေအတွက်ကို မသိရသေး။ သို့တိုင် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲပေးမည့်သူများကို မဲရုံများ၌ မှတ်ပုံတင်ပြသစေမည့် စနစ်ကို အသုံးပြုရန် လျာထားခြင်းမရှိကြောင်းလည်း သိရသည်။
၁၄။	၂၀၁၅	ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အမည်တင်သွင်းရာတွင် နိုင်ငံသားဖြစ်ကြောင်းနှင့် နိုင်ငံတွင်း နေထိုင်သူဖြစ်ကြောင်း သက်သေခံ တင်ပြရမည့် အချက်အလက်များဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများသည် ပို၍ ရှင်းလင်း မျှတသင့်သည်။ အချက်အလက်များ စစ်ဆေးရာတွင်လည်း တသမတ်တည်းရှိသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ဖော်ဆောင်ထား	ပါတီများ မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ မှတ်ပုံတင်ခြင်း	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	နိုင်ငံသားဖြစ်ကြောင်းနှင့် နိုင်ငံတွင်းနေထိုင်သူဖြစ်ကြောင်း သက်သေခံစာရွက်စာတမ်းများဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများသည် ရှင်းလင်းခြင်းမရှိ။ ၂၀၁၇ ၊ ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အမည်တင်သွင်းသည့်ကိစ္စ၌ ပြဿနာကြီးကြီးမားမား မရှိခဲ့။

		ရမည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲ တာဝန်ရှိသူများသာမက ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများပါ မည်သည့်အချက်များ လိုအပ်ကြောင်းကို ရှင်းလင်းစွာ တပြေးညီ နားလည်သဘောပေါက်မည်ဖြစ်ကာ၊ အချက်အလက်များ စစ်ဆေးရာတွင်လည်း မျှတ၍ တသမတ်တည်းပိုရှိလာမည်ဖြစ်သည်။			
၁၅။	၂၀၁၅	ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အမည်တင်သွင်းခြင်းဆိုင်ရာ အယူခံဝင်မှုများကို ကိုင်တွယ်ရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရမည်။ ထိုအထဲတွင် အများပြည်သူ ကြားနာခွင့်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ထိုသို့ ဆုံးဖြတ်ရသည့် အကြောင်းရင်းများကို လျှောက်ထား သူထံ စာဖြင့်ရေးသား ထုတ်ပြန်ပေးရမည်။	ပါတီများ မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ မှတ်ပုံတင်ခြင်း	၅ ဆုံးဖြတ်ရန် စောလွန်းနေ သေး	ဤအကြံပြုချက် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်း ရှိ မရှိကို ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အမည်တင်သွင်းခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များ ပြီးစီးမှသာ ဆန်းစစ်နိုင်မည်။
၁၆။	၂၀၁၅	ပါတီမှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်သည့် အချက်အလက်များသည် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်ရမည်။ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ခွင့်ကို မတရားကန့်သတ်သော အကန့်အသတ်များ မရှိစေရ။	ပါတီများ မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ မှတ်ပုံတင်ခြင်း	၁ အပြောင်းအ လဲမရှိ	ဤအကြံပြုချက်သည် နိုင်ငံရေးပါတီများ မှတ်ပုံတင်ခြင်း အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်သည်။
၁၇။	၂၀၁၅	လွတ်လပ်စွာ စုဝေးခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ အသင်းဖွဲ့ခွင့်များကို ကန့်သတ်ခြင်းမျိုး မရှိစေသင့်ပေ။ ထိုသို့ ကန့်သတ်ခြင်းက ရွေးကောက်ပွဲ အထွေထွေ ဝန်းကျင်ကိုပါ မလိုအပ်သော ဆိုးကျိုးများ သက်ရောက်စေနိုင်သည်။	မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း	၁ အပြောင်းအ လဲမရှိ	ဤအကြံပြုချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဥပဒေများစွာကို ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်သည်။ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်၊ ငြိမ်းချမ်းစွာ စီတန်းလှည့်လည်ခွင့်၊ နိုင်ငံတော်လျှို့ဝှက်အက်ဥပဒေ၊ တရားမဝင် စုဝေးခြင်း၊ အီလက်ထရောနစ် ဥပဒေများကို ပြင်ဆင်ရန်လိုသည်။
၁၈။	၂၀၁၅	အများပြည်သူ မဲဆွယ်စည်းရုံးပွဲများအတွက် ကြိုတင်အကြောင်းကြားရမည့်အချက်မှာ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သော်လည်း၊ ကြိုတင်အကြောင်းကြားရမည့် အချိန်သတ်မှတ်ချက်မှာ များလွန်းနေသည်။ ၄၈ နာရီမှ ၇၂ နာရီအတွင်း ကြိုတင်အကြောင်းကြားရမည့် အနေအထားခန့်သို့ လျှော့ချသင့်သည်။	မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း	၁ အပြောင်းအ လဲမရှိ	မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၁/၂၀၁၄ ကို UEC သည် ပြင်ဆင်ခြင်းမရှိသေး။
၁၉။	၂၀၁၅	မဲဆွယ်စည်းရုံးမည့် အကြောင်းအရာများကို ကြိုတင်တင်ပြကာ ခွင့်ပြုချက် တောင်းခံခြင်းမျိုးက မဖြစ်သင့်။ ထို့အပြင် မဲဆွယ်စည်းရုံးတွင် ပါဝင်မည့် အကြောင်းအရာများကို မလိုလားအပ်သော ကန့်သတ်ထားခြင်းမျိုးသည် မဖြစ်သင့်။	မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း	၁ အပြောင်းအ လဲမရှိ	မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၁/၂၀၁၄ ကို UEC သည် ပြင်ဆင်ခြင်းမရှိသေး။

၂၀။	၂၀၁၅	အမုန်းစကားဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို အမြန်ဆုံးနှင့် အထိရောက်ဆုံးကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပေးမည့် စနစ်မျိုး ရှိသင့်သည်။	မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	ထိုစနစ်မျိုး လက်ရှိအချိန်ထိ မရှိသေး။
၂၁။	၂၀၁၅	အထက်လွှတ်တော်အမတ်များ၏ မဲဆန္ဒနယ်သည် အောက်လွှတ်တော်အမတ်များထက် ကျယ်ဝန်းသဖြင့် အထက်လွှတ်တော်အမတ်များ၏ မဲဆွယ်အသုံးစရိတ် ကန့်သတ်ချက်ကိုလည်း တိုးမြှင့်ပေးရန် စဉ်းစားသင့်သည်။	မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	UEC သည် ရွေးကောက်ပွဲ နည်းဥပဒေ (ပုဒ်မ ၇၄) နှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများမှတ်ပုံတင်ခြင်း နည်းဥပဒေများ (ပုဒ်မ ၂၁) ကို မပြင်ဆင်ရသေးပေ။
၂၂။	၂၀၁၅	ကိုယ်စားလှယ်လောင်း၏ မဲဆွယ်စည်းရုံးရေး အသုံးစရိတ် စာရင်းစစ်ရာတွင် UEC သည် လွတ်လပ်သော ပရော်ဖက်ရှင်နယ် စာရင်းစစ်များကို အသုံးပြုသင့်သည်။	မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း	၅ ဆုံးဖြတ်ရန် စောလွန်းနေသေး	၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲများနောက်ပိုင်း ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ ရွေးကောက်ပွဲအသုံးစရိတ်ကို စာရင်းစစ်သည့် အခါမှသာ ဤအကြံပြုချက် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်းရှိ မရှိ ဆန်းစစ်နိုင်မည်။
၂၃။	၂၀၁၅	နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလများသည် ပါတီ မဲဆွယ်ငွေစာရင်းအစီရင်ခံစာအပါအဝင် ၎င်းတို့၏ ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှုနှင့် အစိုးရရိတ်အတွက် ပုံမှန်ငွေစာရင်းကို တင်ပြရန် လိုအပ်သည်။	မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	ဤအကြံပြုချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် နိုင်ငံရေးပါတီများမှတ်ပုံတင်ခြင်း အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန်လိုသည်။
၂၄။	၂၀၁၅	မီဒီယာများအတွက် ဥပဒေမူဘောင်သည် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ခွင့်ကို မလိုအပ်ပဲ ကန့်သတ်ခြင်းများ မရှိပဲ နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းများနှင့်အညီဖြစ်စေရန် လိုအပ်သည်။	မီဒီယာ	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	လက်ရှိအချိန်ထိ မီဒီယာများအတွက် ဥပဒေမူဘောင်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး မရှိသေး။ မြန်မာသတင်းမီဒီယာကောင်စီသည် လက်ရှိတွင် မီဒီယာဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် မူကြမ်းကို ရေးဆွဲလျက်ရှိသည်။
၂၅။	၂၀၁၅	နိုင်ငံတော်အာဏာပိုင်များအနေဖြင့် မီဒီယာများ၊ ဂျာနယ်လစ်များနှင့် ဆိုရှယ်မီဒီယာအသုံးပြုသူများ၏ လုပ်ဆောင်မှုများတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း၊ ဖော်ကားခြင်းများရှောင်ကြဉ်သင့်သည်။	မီဒီယာ	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	အာဏာပိုင်များသည် ခေတ်မီတော့သော ဖိနှိပ်ရာရောက်သည့် ဥပဒေများဖြင့် သတင်းသမားများကို အရေးယူနေဆဲဖြစ်သည် (ဥပမာ ရိုက်တာ သတင်းထောက်နှစ်ယောက် ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခံရခြင်း) ။ နယ်စည်းမခြား သတင်းထောက်များအဖွဲ့က ထုတ်ပြန်သည့် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့သတင်းစာလွတ်လပ်ခွင့် ညွှန်းကိန်းတွင် နိုင်ငံ ၁၈၀ အနက် မြန်မာနိုင်ငံက အဆင့် ၁၃၇ တွင် ရှိနေသည်။
၂၆။	၂၀၁၅	အစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံပိုင် ရုပ်သံလုပ်ငန်းကို ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုမီဒီယာတစ်ခုအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသင့်ကာ ကဏ္ဍတစ်ခုလုံးတွင် အစိုးရ၏ ကဏ္ဍကို လျော့ချရမည်ဟူသော ရှုမြင်ချက်ရှိရမည်။	မီဒီယာ	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံပိုင် ရုပ်သံထုတ်လွှင့်လုပ်ငန်းကို ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုမီဒီယာအဖြစ်သို့ အသွင်ပြောင်းရန် အစီအစဉ် မရှိသေး။
၂၇။	၂၀၁၅	မီဒီယာစည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့သစ်အနေဖြင့် လိုင်စင်များ ချထားပေးရာတွင် ပြည်တွင်းအခြေစိုက် မီဒီယာများ တိုးပွားလာရေး၊ မီဒီယာကဏ္ဍစုံ ကျယ်ပြန့်	မီဒီယာ	၂	လက်ရှိအချိန်ထိ လုပ်ငန်းလည်ပတ်နေသည့် မီဒီယာစည်းကမ်း ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့သစ် ဆိုသည်မျိုး မရှိသေး (ဥပဒေအရ အသံလွှင့်ကောင်စီကိုပင် မဖွဲ့စည်းရသေးပေ) ။ လိုင်စင်များကို ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနကသာ ထုတ်

		လာရေး ရှေးရှုရမည်ဖြစ်သလို၊ ရုပ်သံမီဒီယာကဏ္ဍတွင် အားကောင်းလာရေးလည်း အားပေးရမည်။		အကောင်အထည်ဖော်နေဆဲ	ပေးနေသည်။ လိုင်စင်ထုတ်ပေးရန် ငြင်းပယ်ခြင်းမျိုး မရှိသေး။ ရပ်ရွာအခြေပြု မီဒီယာများအတွက်ပါ လိုင်စင်သစ်များ ချထားပေးနေသည်ကို တွေ့ရသည်။
၂၈။	၂၀၁၅	မီဒီယာ စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့အနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲ မဲဆွယ်ကာလတွင် မီဒီယာစောင့်ကြည့်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန် စဉ်းစားသင့်သည်။ သို့မှသာ စည်းမျဉ်းချိုးဖောက်မှုများ ရှိပါက ပထမဆုံးသတင်းများသိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။	မီဒီယာ	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	လက်ရှိအချိန်ထိ မီဒီယာစည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့သည် ရွေးကောက်ပွဲမဲဆွယ်ကာလအတွင်း မီဒီယာစောင့်ကြည့်ရေး လုပ်ဆောင်ရန် စီစဉ်ထားခြင်း မရှိသေး။
၂၉။	၂၀၁၅	ပရော်ဖက်ရှင်နယ်ဆန်ရန်နှင့် မီဒီယာကျင့်ဝတ်နှင့်အညီ ဖြစ်ရေးအတွက် အားကောင်းစေရန် မီဒီယာများသည် မိမိတို့အတွင်း၌ ဆန်းစစ်မှုများလုပ်ရန် စဉ်းစားရမည်။ အလှူရှင်များအနေဖြင့်လည်း စီးပွားဖြစ်လုပ်ကိုင်တတ်ရေး၊ အရည်အသွေး အခြေခံ သတင်းတင်ဆက်မှု၊ ဒစ်ဂျစ်တယ်ကျွမ်းကျင်မှုကဏ္ဍများအပါအဝင် မီဒီယာကဏ္ဍ ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးလာရေးအတွက် ပံ့ပိုးရန် စဉ်းစားသင့်သည်။	မီဒီယာ	၂ အကောင်အထည်ဖော်နေဆဲ	အချို့သော အလှူငွေဖြင့် စီစဉ်သည့် ဂျာနယ်လစ်များကို လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးမှုများကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်း မီဒီယာ အဖွဲ့အစည်းအများအပြားက ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။
၃၀။	၂၀၁၅	မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပ ကြိုတင်မဲပေးခြင်း အပါအဝင် မဲပေးခြင်းအဆင့်ဆင့်ကို ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်သူများအတွက် တံခါးဖွင့်ပေးထားသင့်သည်။	လေ့လာစောင့်ကြည့်ရေး	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပြည်တွင်းရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့ PACE/PTE သည် မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပ ကြိုတင်မဲပေးမှုများကို စောင့်ကြည့်ခွင့်မရခဲ့။ ထိုမဲပေးမှုများကို UEC ၏ ထိန်းချုပ်နိုင်မှု ဘောင်အပြင်ဘက်တွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိပဲ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။
၃၁။	၂၀၁၅	အမျိုးသမီးများ တိုးမြှင့်ပါဝင်လာစေရေးအတွက် နိုင်ငံရေးပါတီများသည် ပါတီဖွဲ့စည်းပုံတွင် အထောက်အကူပြုသော မူဝါဒများ ချမှတ်ကျင့်သုံးရမည်ဖြစ်ပြီး ပါတီတွင်းသာမက ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ်လည်း အမျိုးသမီးများကို ပိုမိုထည့်သွင်းအဆိုပြုရမည်ဖြစ်ပြီး ဘဲဂျင်းပလက်ဖောင်းတွင် ဖော်ပြထားချက်အတိုင်း အနည်းဆုံး ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းထိ အမျိုးသမီးများ ပါဝင်နိုင်အောင် စီစဉ်ကြရမည်။	ကျားမနှင့် အခွင့်အလမ်း မရသော အုပ်စုများ	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	ရွေးကောက်ပွဲများတွင် အမျိုးသမီး ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်နှုန်း အလွန်ကို နည်းနေသေးသည်။ ၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် ၁၃ ရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ၁၈ ရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ၉ ရာခိုင်နှုန်းသာ ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည်။
၃၂။	၂၀၁၅	မသန်စွမ်းသူများ အဆင်ပြေစွာ မဲပေးနိုင်ရေးအတွက် UEC ၏ ချီးကျူးဖွယ် အားထုတ်မှုကို ဆက်လက် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။	ကျားမနှင့် အခွင့်အလမ်း မရသော အုပ်စုများ	၅	၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် မသန်စွမ်းသူများအတွက် အထူးမဲရုံများ စမ်းသပ်ထားရှိပေးခဲ့သော်လည်း၊ ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ

				ဆုံးဖြတ်ရန် စောလွန်းနေ သေး	တွင်မူ ထိုသို့ ထားရှိပေးခြင်းမရှိခဲ့ကြောင်း ပြည်တွင်းရွေးကောက်ပွဲစောင့် ကြည့်ရေးအဖွဲ့ PACE/PTI က ဆိုသည်။
၃၃။	၂၀၁၅	UEC သည် မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်းအပါအဝင် မဲ ဆန္ဒရှင် ပညာပေးအစီအစဉ်နှင့် မဲဆန္ဒရှင် သတင်းအ ချက်အလက်ကဏ္ဍများတွင် ယခုထက်ပို တက်တက်ကြွ ကြွ ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ထိုအစီအစဉ်များသည် အား လုံးကို ခြုံငုံမိရန်လိုသလို၊ တိုင်းရင်းသား ဘာသာစကား အမျိုးမျိုးဖြင့်လည်း တင်ဆက်ရန်လိုပြီး အစွန်အဖျား ဒေသများထိ ရောက်ရှိရန်လည်း လိုအပ်သည်။	မဲဆန္ဒရှင် ပညာပေး ရေးနှင့် မဲဆန္ဒရှင်သ တင်းအချက်အလက်	၅ ဆုံးဖြတ်ရန် စောလွန်းနေ သေး	၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲဆန္ဒရှင် ပညာပေးအစီအစဉ်ကို တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားများဖြင့်လည်း ပြုလုပ်ခဲ့သည့်တိုင် CSOs များကို ရာနှုန်းပြည့်အားကိုးခဲ့ရသည်။ ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ တွင်ကား အထူးသဖြင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် မဲဆန္ဒရှင် ပညာရေး အစီအစဉ်များ မရှိခဲ့ကြောင်း စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများက ဆိုသည်။
၃၄။	၂၀၁၅	UEC သည် အားလုံးကိုခြုံငုံနိုင်မည့် မဟာဗျူဟာ ကျင့် သုံးကာ ဒီမိုကရေစီတန်ဖိုးများ၊ ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများ ၏ ဥပဒေဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများအပါအဝင် ကျယ် ပြန့်သော ကိစ္စရပ်များကို အများပြည်သူသို့ သတင်းအ ချက်အလက် ဖြန့်ဖြူးပေးရမည်။ ထိုသို့ ဖြန့်ဖြူးရာတွင် ကျားမ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသော၊ လူ့အခွင့်အရေး လေး စားမှုရှိသော ချဉ်းကပ်နည်းများဖြင့် အများပြည်သူသို့ အသိပေးရမည်။	မဲဆန္ဒရှင် ပညာပေး ရေးနှင့် မဲဆန္ဒရှင်သ တင်းအချက်အလက်	၅ ဆုံးဖြတ်ရန် စောလွန်းနေ သေး	IFES ၏ ထောက်ပံ့မှုဖြင့် Hornbill နှင့် MYNFREL တို့သည် UEC နှင့် လက်တွဲကာ "၂၀၂၀ ပထမဆုံးအကြိမ် မဲပေးမည့် လူငယ်မဲဆန္ဒရှင်များ" အမည်ဖြင့် နိုင်ငံသားပညာပေး အစီအစဉ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး မဲလာ ပေးသူနည်းသည့် ဒေသများကို အဓိက ပစ်မှတ်ထားကာ ဆောင်ရွက် လျက်ရှိသည်။
၃၅။	၂၀၁၅	ရွေးကောက်ပွဲအလွန် ဥပဒေဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများအပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက်များအတွက် ရှင်းလင်းပြီး သင့်လျော်မှုရှိ သည့် အချိန်တစ်ခု ကန့်သတ်ပေးရမည်။	ရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှုများ	၁ အပြောင်းအ လဲမရှိ	လက်ရှိတွင်ကား ရွေးကောက်ပွဲအလွန် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ အပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက်များအတွက် အချိန်ကန့်သတ်ချက်မျိုး ရွေးကောက်ပွဲ ဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများတွင် ထည့်သွင်းထားခြင်း မရှိသေးပါ။
၃၆။	၂၀၁၅	ရွေးကောက်ပွဲခုံရုံးသည် UEC နှင့် လွှတ်ကင်းစွာ ရပ် တည်ရမည် သို့မဟုတ် အငြင်းပွားမှုများကို တရားရုံးတွင် ဖြေရှင်းနိုင်ရမည်။ ကြားနာမှုများမှသည် ကိုင်တွယ်ဆုံး ဖြတ်သည်အထိ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များသို့ အာ ဏာဖြေလျော့သင့်သည်။	ရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှုများ	၂ အကောင်အ ထည်ဖော်နေ ဆဲ	ရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးလက်စွဲတွင် ဖော်ပြထားချက်အရ လွတ်လပ်သော ဥပဒေကျွမ်းကျင်သူများ(တရားသူကြီးများ၊ ရှေ့နေများ သို့ မဟုတ် ဥပဒေအရာရှိများ) ကို အသုံးပြုရမည်ဟု ဆိုထားသည်။ သို့သော် ၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲကာလက ခုံရုံးကို UEC ကော်မရှင် အဖွဲ့ ဝင်များနှင့်ချည်း ဖွဲ့စည်းထားခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ကြားနာမှုများကို အာ ဏာဖြေလျော့ပေးခဲ့ကြောင်း UEC က ဆိုသည်။
၃၇။	၂၀၁၅	ရွေးကောက်ပွဲ တိုင်ကြားမှုများအတွက် ကြားနာမှုများ သည် မျှတသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လေးစားရ မည်ဖြစ်ကာ ဘက်မလိုက်ကြောင်း အာမခံနိုင်ရမည်။	ရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှုများ	၁ အပြောင်းအ လဲမရှိ	ဤအကြံပြုချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် မဲ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်း အ ထက်ရရှိရန် လိုအပ်သည်။ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ အကောင်အ ထည်ဖော်နိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်။

		၎င်းတွင် UEC ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အယူခံခွင့် ပါဝင်သည်။			
၃၈။	၂၀၁၅	ရွေးကောက်ပွဲ မဲရလဒ်ကို မကျေနပ်၍ တိုင်ကြားမှုများ တင်သွင်းရာတွင် ပေးသွင်းရန် လိုအပ်သည် ရုံးစရိတ်ကို အမှုနိုင်ပါက ပြန်ထုတ်ပေးသင့်သည်။	ရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှုများ	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	ဤကိစ္စနှင့် ဆက်နွယ်နေသော နည်းဥပဒေပုဒ်မ ၉၀ ကို UEC သည် ပြင်ဆင်ခြင်း မရှိသေး။
၃၉။	၂၀၁၅	ရွေးကောက်ပွဲအရာရှိများကို သင်တန်းပေးသည့်အခါ အထူးသဖြင့် မဲရေတွက်ခြင်း၊ စာရင်းရေးသွင်းခြင်း တို့တွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအတိုင်း လိုက်နာတတ်စေရေး အား အဓိကထား သင်တန်းပေးရန်လိုသည်။	မဲပေးခြင်း၊ ရေတွက်ခြင်း၊ စာရင်းရေးသွင်းခြင်းနှင့် ရလဒ်	၅ ဆုံးဖြတ်ရန် စောလွန်းနေသေး	၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ သင်တန်းလက်ခွဲတွင် မဲရလဒ်များကို အများပြည်သူသို့ ပြသခြင်းကဲ့သို့ မဲရံတာဝန်ရှိသူများ လိုက်နာခြင်း အားနည်းသည့် ကိစ္စများကို အားဖြည့်ကာ သင်တန်းပို့ချထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့တိုင် ထိုအချက်ကို ကောင်းစွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ခြင်းမရှိ၊ တသမတ်တည်း အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်းမရှိကြောင်း လေ့လာစောင့်ကြည့်သူများက အစီရင်ခံသည်။ ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ စောင့်ကြည့်သူများကလည်း မဲရံဝန်ထမ်းများသည် လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးမှု မလုံလောက်ခြင်းနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို တသမတ်တည်း အကောင်အထည်မဖော်နိုင်ခဲ့ကြောင်း လေ့လာစောင့်ကြည့်သူများက ဆိုသည်။
၄၀။	၂၀၁၅	UEC အနေဖြင့် အရည်အချင်းရှိသည့် ဝန်ထမ်းများကို အသုံးပြုနိုင်မည့် သို့မဟုတ် အချိန်ပြည့်ဝန်ထမ်းကို ထိန်းထားနိုင်မည့် စနစ်တစ်ခုကို ကျင့်သုံးကာ UEC ကို အဆင့်တိုင်းတွင် အဖွဲ့အစည်း စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တက်လာစေရန်နှင့် အဖွဲ့ကို အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုတို့ကို အထောက်အကူဖြစ်မည်ဖြစ်သည်။	မဲပေးခြင်း၊ ရေတွက်ခြင်း၊ စာရင်းရေးသွင်းခြင်းနှင့် ရလဒ်	၂ အကောင်အထည်ဖော်နေဆဲ	UEC သည် ဤကိစ္စကို မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းသစ်တွင် ဖော်ပြထားပြီးဖြစ်သည်။ ၎င်းတွင် UEC အတွင်းမှာပင် လူသစ်ခန့်ထားခြင်း၊ သင်တန်းပေးခြင်းအပြင် သင်တန်းဌာနထူထောင်ရန် ပါဝင်သည်။
၄၁။	၂၀၁၅	မဲဆန္ဒရှင်တစ်ဦးသည် မတော်တဆ မဲလက်မှတ် ပျက်စီးသွားပါက မဲပေးပိုင်ခွင့်ကို အလိုအလျောက် ငြင်းဆန်ခြင်းမျိုးကို ရှောင်ရှားရန် အသစ်တစ်ရွက် ရသင့်သည်။	မဲပေးခြင်း၊ ရေတွက်ခြင်း၊ စာရင်းရေးသွင်းခြင်းနှင့် ရလဒ်	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	မဲလက်မှတ် မတော်တဆ ပျက်စီးပါက အသစ်ထုတ်ပေးရေး နည်းဥပဒေမျိုးကို UEC သည် ရွေးကောက်ပွဲ နည်းဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းခြင်းမျိုး မရှိသေးပါ။
၄၂။	၂၀၁၅	မဲရံများတွင် လိုအပ်ပါက မဲပြန်လည်ရေတွက်ခွင့် ရှိရမည်။	မဲပေးခြင်း၊ ရေတွက်ခြင်း၊ စာရင်းရေးသွင်းခြင်းနှင့် ရလဒ်	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	မဲရံများတွင် လိုအပ်ပါက မဲပြန်လည်ရေတွက်ခွင့်ကို ရွေးကောက်ပွဲ နည်းဥပဒေတွင် UEC သည် ထည့်သွင်းခြင်းမရှိသေးပါ။
၄၃။	၂၀၁၅	မဲဆန္ဒရှင်၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို ရှင်းလင်းစွာ သိနိုင်သည့် မဲလက်မှတ်မျိုးဖြစ်ပါက ခိုင်လုံမဲအဖြစ် သတ်မှတ်ရန် မဲရေသော ဝန်ထမ်းကို ညွှန်ကြားချက်ပေးသင့်သည်။ တရားဝင်သောမဲအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သည့် မဲမျိုးကို မလို	မဲပေးခြင်း၊ ရေတွက်ခြင်း၊ စာရင်းရေးသွင်းခြင်းနှင့် ရလဒ်	၄ အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်ပြီး	၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ မဲရံလက်ခွဲစာအုပ်တွင် ခိုင်လုံမဲဆိုသည်ကို UEC က ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုပေးခဲ့ပြီး မဲရံဝန်ထမ်းများကို ခိုင်လုံမဲ နမူနာများလည်း ပြသခဲ့သည်။ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို ရွေးကောက်ပွဲ နည်းဥပဒေထဲတွင် ထည့်သွင်းနိုင်လျှင် ပိုမိုကောင်းမွန်မည်။

		အပ်ဘဲ မမျှတသော သတ်မှတ်ချက်များဖြင့် ပယ်ဖျက် အောင် အလွန်အကျွံမပြုသင့်။			
၄၄။	၂၀၁၅	မဲရလဒ်များ၊ ရလဒ်နှင့်သက်ဆိုင်သော တိုင်ကြားချက်များနှင့် ပတ်သက်သော အချက်အလက်များကို UEC သည် အပြည့်အစုံ၊ ချက်ချင်း ထုတ်ပြန်ရမည်ဖြစ်ကာ မဲရလဒ်ရရှိချင်း ရလဒ်များကိုလည်း အပြည့်အစုံထုတ်ပြန်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။	မဲပေးခြင်း၊ ရေတွက်ခြင်း၊ စာရင်းရေးသွင်းခြင်းနှင့် ရလဒ်	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	UEC သည် ၂၀၁၇ ၊ ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မဲရလဒ်ကို မဲရလဒ်များ ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းမရှိခဲ့သလို၊ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်း အလားတူပင် ထုတ်ပြန်ရန် အစီအစဉ်မရှိကြောင်း သိရသည်။ မဲဆန္ဒနယ်အလိုက် မဲရလဒ်များကိုမူ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲနှစ်ခုလုံးတွင် အချိန်နှင့်တပြေးညီ ထုတ်ပြန်ပေးခဲ့သည်။
၄၅။	၂၀၁၅	ကြိုတင်မဲပေးခြင်း လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များကို ဂရုတစိုက်စဉ်းစားသုံးသပ်ရန်လိုသည်။ ကြိုတင်မဲ၏ ဖြောင့်မတ်မှုနှင့် ကန့်သတ်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပါဝင်ပတ်သက်နေသူအချို့ကြားတွင် သံသယများ ရှိနေကြသည်။ ကြိုတင်မဲပေးခြင်း လုပ်နည်းလုပ်ဟန်ကို ယခုအတိုင်း ဆက်လက်အသုံးပြုမည်ဆိုပါက UEC သည် မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပ ကြိုတင်မဲပေးခြင်းကိစ္စများ အပါအဝင် ကြိုတင်မဲအဆင့်တိုင်းကို အပြည့်အဝတာဝန်ယူသင့်သည်။ ၎င်းသည် ပုံမှန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို သင့်လျော်စွာနှင့် တသမတ်တည်းအသုံးပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။	ကြိုတင်မဲပေးခြင်း	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်း ကြိုတင်မဲစနစ်ကို အသုံးပြုမည်ဖြစ်သည်။ ကြိုတင်မဲပေးခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး UEC သည် အပြည့်အဝထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းနှင့် တာဝန်ယူနိုင်စွမ်း မရှိပါ။ ကြိုတင်မဲပေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများကိုလည်း ပြင်ဆင်ခြင်း မရှိသေး။
၄၆။	၂၀၁၅	မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပ မဲများအပါအဝင် မဲတိုင်း၏ လျှို့ဝှက်မှုကို ICCPR ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အပြည့်အဝ အာမခံနိုင်ရမည်။ စာအိတ်ကို အသုံးပြုမည်ဆိုလျှင် စာအိတ်နှစ်ထပ် စနစ်ကို အသုံးပြုရမည်ဖြစ်သည်။ အတွင်းစာအိတ်သည် မဲထည့်သူအမည်ကို မဖော်ပြပေ။	ကြိုတင်မဲပေးခြင်း	၄ အပြည့်အဝအကောင်အထည်ဖော်ပြီး	၂၀၁၇ ၊ ၂၀၁၈ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများ၏ မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပ ကြိုတင်မဲများတွင် စာအိတ်နှစ်ထပ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ထိုစနစ်ကို ရွေးကောက်ပွဲ နည်းဥပဒေများတွင်လည်း ထည့်သွင်းလျှင် ပိုမိုကောင်းမွန်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။
၄၇။	၂၀၁၅	မဲဆန္ဒနယ်တွင်း ကြိုတင်မဲပေးသည့် ကာလကို လျော့ချသင့်သည်။	ကြိုတင်မဲပေးခြင်း	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	မဲဆန္ဒနယ်တွင်း ကြိုတင်မဲပေးသည့် ကာလကို လျော့ချခြင်းမရှိ။ သက်ဆိုင်ရာ ရွေးကောက်ပွဲ ဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများကိုလည်း ပြင်ဆင်ခြင်း မရှိပါ။
၄၈။	၂၀၁၅	ကြိုတင်မဲများ၊ မဲပုံးများ၊ အထူးသဖြင့် ညအိပ်သယ်ဆောင်ရမည့် မဲပုံးများကို ကိုင်တွယ်ရာတွင် ပြည့်စုံသော ကြိုတင်ကာကွယ်လုပ်ငန်းများ ရှိရမည်။	ကြိုတင်မဲပေးခြင်း	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	ကြိုတင်ကာကွယ်ရေးနည်းလမ်းသစ်များ UEC က စတင်အသုံးပြုခြင်း မရှိသေးပါ။
၄၉။	၂၀၁၅	ကြိုတင်မဲထည့်ခွင့်ရှိသူ အမျိုးအစား ခွဲခြားထားချက်ကို လျော့ချရန် စဉ်းစားသင့်သည်။	ကြိုတင်မဲပေးခြင်း	၁ အပြောင်းအလဲမရှိ	၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကာလက ကြိုတင်မဲထည့်ခွင့်ရှိသူ အမျိုးအစားကို ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲခြင်း မရှိသေး။ သက်ဆိုင်ရာ ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများကိုလည်း ပြင်ဆင်ခြင်း မရှိသေး။

၅၀။	၂၀၁၅	နိုင်ငံပြင်ပမှ မဲဆန္ဒရှင်များအား ရွေးကောက်ပွဲ အသိပညာပေးရေး လုပ်ငန်းများ ယခုထက်ပို လုပ်ဆောင်သင့်ပြီး ပြည်ပရောက် မဲပေးခွင့်ရှိသူတိုင်း မဲပေးလိုက ပေးနိုင်အောင် ၎င်းတို့အတွက် စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များ တိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်ရမည်။	ကြိုတင်မဲပေးခြင်း	၅ ဆုံးဖြတ်ရန် စောလွန်းနေသေး	UEC သည် မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပ မဲပေးခြင်းလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ လက်စွဲကို ပြုစုကာ ၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပြည်ပရောက် မဲဆန္ဒရှင်များအတွက် စီမံအုပ်ချုပ်မှုအစီအစဉ်များ တိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။
-----	------	--	-------------------	-----------------------------	---

ဇယားအညွှန်း မှတ်စုများ

ကော်လံ ၁ - EOM အပြီးသတ်အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည့် အကြံပြုချက် နံပါတ်စဉ်များ။

ကော်လံ ၂ - တစ်နှစ်အတွင်း EOM နှစ်ဖွဲ့ကို တာဝန်ပေးခဲ့ပါက ဥပမာ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း ပထမအကြိမ်အတွက် ၂၀၁၇ (၁) ဟုလည်းကောင်း၊ ဒုတိယအကြိမ်အတွက် ၂၀၁၇ (၂) ဟုလည်းကောင်း ဖော်ပြမည်။

ကော်လံ ၃ - အကြံပြုချက်စာသားများထည့်သွင်းရန်၊ ဦးစားပေး အကြံပြုချက်များကို စာလုံးမည်း ဖြင့် ဖော်ပြမည်။

ကော်လံ ၄ - 'ရွေးကောက်ပွဲ အကြောင်းအရာ' ဟူသည် ၎င်း၏ အောက်တွင် EOM အပြီးသတ်အစီရင်ခံစာပါ အကြံပြုချက်များ အသီးသီးဖော်ပြမည့် ကဏ္ဍအသီးသီးဖြစ်သည်။ ဥပမာ အားဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ/ဥပဒေမူဘောင် ၊ ရွေးကောက်ပွဲစီမံအုပ်ချုပ်ရေး၊ မဲဆန္ဒရှင်မှတ်ပုံတင်စာရင်း၊ မဲဆွယ်စည်းရုံးရေး ဘဏ္ဍာရေး၊ မီဒီယာ၊ မဲပေးခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ၊ သည်ဖြင့်။

ကော်လံ ၅ - အကြံပြုချက်တစ်ခုကို အကောင်အထည်ဖော်မှု အနေအထားကို အောက်ပါတို့မှ ရွေးချယ်သင့်သည် -

အမျိုးအစား	ဖော်ပြချက်	လမ်းညွှန်
၁	အပြောင်းအလဲမရှိ	ဤအကြံပြုချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် မည်သို့မျှ လုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိ။
၂	လုပ်ဆောင်မှု သို့မဟုတ် လုပ်ဆောင်ချက် ရှိနေသော်လည်း အကြံပြုချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်နေသည်ဟု အတည်မပြုနိုင်သေး	ဥပမာအားဖြင့် ဥပဒေကို သုံးသပ်ရန် လုပ်ငန်းအဖွဲ့ဖွဲ့စည်းထားခြင်းမျိုး၊ သို့မဟုတ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဥပဒေကြမ်း ရေးဆွဲထားပြီးသော်လည်း ဥပဒေပြောင်းလဲရေးအတွက် အတည်ပြုမခံရသေးခြင်းတို့ပါဝင်သည်။
၃	အကြံပြုချက်ကို တစိတ်တပိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ပြီး	အကြံပြုချက်ကို ကိုင်တွယ်လုပ်ဆောင်ဆဲ/တစိတ်တပိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ပြီး ဖြစ်သော်လည်း အကြံပြုချက်၏ အခြားသော အစိတ်အပိုင်းများကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ။
၄	အကြံပြုချက်ကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်ပြီး	အကြံပြုချက်ကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်ပြီးသွားသည်။ ဥပမာ ရွေးကောက်ပွဲ ဥပဒေများ ပြင်ဆင်ပြီးကာ အကြံပြုချက် လက္ခဏာအားလုံးကို ကိုင်တွယ်ပြီးဖြစ်သည်။

၅	ရွေးကောက်ပွဲစက်ဝန်းအရ ဆုံဖြတ်ရန် စောလွန်းသေး	အချို့သော အကြံပြုချက်များသည် စီမံအုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ဆောင်မှု/လုပ်နည်းကိုင်နည်းများနှင့် သက်ဆိုင်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင်မှ ဆန်းစစ်၍ ရနိုင်မည်။ ဥပမာ နိုင်ငံသား/မဲဆန္ဒရှင် သတင်းအချက်အလက် အားကောင်းစေခြင်း။
၆	အကြံပြုချက်သည် ဆီလျော်ခြင်းမရှိတော့	ဥပမာ ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ပြောင်းလဲလိုက်ခြင်းကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်ဟောင်းက ကိုယ်စားလှယ်လောင်း မှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်သည် ယခုအခါ မလိုအပ်တော့ခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။

ကော်လံ ၆ - အကောင်အထည်ဖော်မှုအနေအထားအပေါ် မှတ်ချက်များ။ ဥပမာ အစိုးရ/လွှတ်တော် လူများစုက အကြံပြုချက်ကို မထောက်ခံခြင်း။

